

ἢ πρότερον ἀνθρώπου ἀν' φαίης τῆς εἰ) τῆ
 σπέρματος, οὐ τὸν ἐκ τοῦτου γινώσκον,
 ἀλλ' ἕτερον δὲ οὐτὸ σπέρμα. ὅτι μὴ οὕτω εἶναι
 οὐσία τις αἰδέας, καὶ ἀκίνητος, καὶ κεχωρισμέ-
 νη τῆς αἰδέης, φάμερον ἐκ τῆς εἰρημύτων.
 δέδεικται δὲ, ὅτι οὐ μέγας ὁδὸν ἐδέχεται
 ἔχειν τούτω πλὴν οὐσίας, ἀλλὰ ἀμερῆς καὶ
 ἀδιαιρέτης ἐστὶ. κινεῖ γὰρ τὸν ἀπειρον χρο-
 νον. ὁδὸν δὲ ἔχει δυνάμιν ἀπειρον πε-
 περασμένον. ἐπεὶ δὲ πρῶτον μέγας, ἢ ἀπει-
 ρον ἢ πεπερασμένον, πεπερασμένον μὴ
 διὰ τὸ ἐκ αὐτοῦ ἔχει μέγας. ἀπειρον δὲ,
 ὅτι ὅλως ἐκ εἶναι ὁδὸν ἀπειρον μέγας.
 ἀλλὰ μὴν ὅτι ἀπαθὲς ὅτι αἰαλλοίωτον.
 πᾶσαι γὰρ αἱ ἀλλοίωσις ὑπερβαίνει τῆς κτ'
 ὅσον. ταῦτα μὴ οὕτω δηλοῦν, δὲ τῶν ἔχει
 τὸν ὅσον.

A veluti hominem dicere quispiam possit
 priorem spermate esse, non illum, qui eo
 generatur, sed alium, ex quo ipsum sper-
 ma est. Quod itaque est quaedam aeterna
 immobilisque substantia, & a sensibilibus
 separata, constat ex dictis. Ostensum
 autem est, quod nec ullam magnitudi-
 nem possibile est hanc substantiam habe-
 re, verum impartibilis indivisibilisque est.
 Nam infinito tempore mouet: nihil verò
 finitum infinitam potentiam habet. Cum
 B verò omnis magnitudo aut infinita, aut fini-
 ta sit, finitā quidē propter hoc non haberet
 magnitudinem: infinitam verò, quoniam
 omnino nulla est infinita magnitudo. At
 verò & quoniam quid impassibile & im-
 mutabile est; omnes namque reliqui
 motus posteriores eo sunt, qui se-
 cundum locum est. Et quidem hæc, pro-
 pter quid hoc se habeant modo, dilucida
 sunt.

Κ Ε Φ Α Λ Η.

CAPVT VIII.

Περὶ τῶν οὐρανίων ἀστρων, καὶ σφαιρῶν, πό- C
 σος εἶ) αὐτῶν ἑτέρον. καὶ περὶ τῶν
 παραγῶν μύθων περὶ
 ἑαίν.

Præter primam illam substantiam & æternam,
 esse alias à materia separatas, motibus infe-
 riorum orbium præsidentes, quæ tot sint quot
 orbium lationes.

ΠΟΤΕΡΟΝ δὲ μίῳ ἑτέροι πλὴν τοι-
 αύτω οὐσίαν, ἢ πλείους, ὅτι πόσας, δὲ
 μὴ λαμβάνειν, ἀλλὰ μεμνηῶσαι ὅτι τῶν
 ἄλλων ἀποφάσις, ὅτι περὶ πλήθους ὁδὸν εἰ-
 ρήκασιν, ὅ, τί ὅτι σαφὲς εἰπεῖν. ἢ μὴ γὰρ
 περὶ τῶν ιδέας ὑπόληψις, ὁδὸν εἰς ἔχει
 σκέψιν ιδέας. ἑπιθροῦς γὰρ λέγουσι τῶν ιδέας,
 οἱ λέγοντες τῶν ιδέας. περὶ δὲ τῶν ἑπιθροῦς,
 ὅτι μὴ ὡς περὶ ἀπείρων λέγουσιν, ὅτι δὲ ὡς
 μέγας τῆς δεκάδος ὁδὸν εἰσμένων. διὲν δὲ αἰ-
 ῶσαν ὁδὸν τὸ πλῆθος τῶν ἑπιθροῦς, ὁδὸν
 λέγου) μὴ ἀποδεικτικῆς. ἢ μὴ δὲ ἐκ
 τῶν ὑποκειμένων καὶ διωρισμένων λεκτέον.
 ἢ μὴ γὰρ ἀρχὴ καὶ τὸ ὁδὸν τῶν ὄντων, ἀκί-
 νητον ὅτι κατ' αὐτὸ ὅτι κτ' συμβεβηκός. κινουῦ
 δὲ πλὴν ὁδὸν τῶν αἰδέων, ὅτι μίῳ κίνησιν.
 ἐπεὶ δὲ ὅτι κινουῦ ἀνάγκη ὁδὸν κινεῖ-
 σθαι, καὶ ὅτι ὁδὸν κινουῦ ἀκίνητον εἶ) κατ'
 αὐτὸ, καὶ πλὴν αἰδέων κίνησιν ὁδὸν αἰδέου κί-
 νεῖσθαι, ὅτι πλὴν μίῳ ὁδὸν εἰς ὅτι ὁδὸν πα-
 ρὰ πλὴν τῶν πρῶτος πλὴν ἀπλῶν φασίν, ἢ
 κινεῖν φάμερον πλὴν ὁδὸν οὐσίας, καὶ ἀκί-
 νητον, ἀλλὰ φασίν οὐσίας τῶν τῶν ἀκίνητων
 αἰδέων. (αἰδέων γὰρ ὅτι ἀσάρον τὸ κύκλω σῶ-
 μα. δέδεικται δὲ ἐν τῆς φυσικοῦς περὶ τούτων)

V Trum autem vna sit ponenda talis
 substantia, an plures, & quot, non
 oportet nos latere, sed meminisse quo-
 que aliorum sententias, quod de plu-
 ralitate, nihil quod dictu egregium sit,
 dixerunt. De ideis namque opinio nul-
 lam accommodatam considerationem
 D habet. Numeros namque dicunt ideas,
 qui dicunt ideas esse: de numeris verò
 quandoque vt de infinitis aiunt, quan-
 doque tanquam vsque ad denarium de-
 terminatis: qua verò de causa tanta nu-
 merorum pluralitas sit, nihil cum dili-
 gentia demonstratiua dicitur. Nobis ve-
 rò ex præsuppositis atque determinatis
 dicendum est. Principium enim, ac
 primum entium, tum per se tum
 per accidens, immobile est: mo-
 uens autem, primo, sempiterno, &
 vno motu. Cum verò quod moue-
 tur, necesse sit ab aliquo moueri,
 primumque mouens immobile per se
 esse, ac motum æternum ab æterno mo-
 ueri, & vnum, ab vno; videmus-
 que præter simplicem lationem toti-
 us, quam dicimus primam sub-
 stantiam, & immobilem mouere, &
 cæteras etiam lationes, quæ errantium
 sunt, sempiternas esse. (sempiternum nam-
 que, & irrequiescibile, circulare corpus est:
 monstratum autem est de his in Physicis.)
 necesse

neceſſe eſt harum quoque lationum v-
 namquamque à per ſe immobili & x-
 terna ſubſtantia moueri. Nam & ſtel-
 larum natura, perpetua ſubſtantia quæ-
 dam exiſtens: & quod mouet, perpe-
 tuum, & prius eſt moto: & quod prius
 ſubſtantia eſt, ſubſtantia ſit neceſſe eſt.
 Conſtat itaque, neceſſe eſſe, tot ſub-
 ſtantias eſſe natura perpetuas & per ſe
 immobiles, ac abſque magnitudine, ob
 cauſam prius dictam. Quod igitur ſub-
 ſtantia ſunt, & harum quænam prima,
 quæve ſecunda, ſecundùm eum ordi-
 nem, quem & lationes ſyderum habent,
 patet. Pluralitatem verò lationum, ex
 peculiariffima philoſophia mathematica-
 rum ſcientiarum, videlicet ex aſtrolo-
 gia, conſiderandum eſt: hæc enim de
 ſubſtantia ſenſibili quidem ac ſempiterna
 ſpeculatur: cæteræ verò de nulla qui-
 dem ſubſtantia, veluti quæ circa nume-
 ros, atque quæ circa geometriam. Et
 quidem quod plures ſint eorum quæ fe-
 runtur, lationes, manifeſtum etiam eſt iis
 qui parum attigerunt: pluribus enim,
 quàm vna, errantium aſtrorum vnum-
 quodque fertur. Quot verò hæc ſint, nunc
 quidem nos ea, quæ quidam mathema-
 tiorum aiunt, intelligendi gratia dici-
 mus, & vt aliquam determinatam men-
 te pluralitatem percipiamus. Deinceps
 quædam quidem nos ipſos querere decet,
 quædam autem à querentibus ſciſcitari, ſi
 quid præter ea quæ nunc dicta ſunt, iis
 videatur, qui circa hæc verſantur: dili-
 gere quidem vtroſque, adhærete verò
 certioribus. Eudoxus igitur Solis & Lu-
 ne, vtriuſque lationem in tribus poſuit
 ſphæris eſſe: quarum primam qui-
 dem eam eſſe, quæ non errantium ſtel-
 larum. Secundam verò, ſecundùm
 id quod per medium zodiacum. Ter-
 tiam porrò ſecundùm eum, qui in la-
 titudine zodiaci obliquatur: in ma-
 iori autem latitudine obliquari eum,
 ſecundùm quem Luna fertur, quàm
 ſecundùm quem Sol. Errantium ve-
 rò ſtellarum vniuſcuiuſque in qua-
 tuor ſphæris: quarum primam qui-
 dem, & ſecundam, eandem illis
 eſſe. Etenim quæ non errantium eſt,
 eam illam eſſe, quæ omnes fert.
 At eam, quæ ſub ipſa ordinata eſt,
 ac quæ ſecundùm zodiacum la-
 tionem habet, communem om-
 nibus eſſe. Tertiar verò om-
 nium polos in eo quod per me-
 dium zodiacum, eſſe. Quartæ autem
 lationem, ſecundùm eum qui obliqua-
 tus ad medium eius eſt. Eſſe verò
 tertiar ſphære polos aliarum quidem
 proprios, Veneris autem, & Mercurii,

A ἀνάγκη ἐ πούτων ἐκάστω τῶν φορῶν ἕνα
 ἀκινήτου τε κινεῖσθαι καὶ αὐτὸ, ἐ αἰδίου ὀ-
 σίας. ἥτε γὰρ τῶν ἀστρῶν φύσις, αἰδίου οὐσίας
 οὐσα: καὶ τὸ κινουῦν, αἰδίου, ἐ πρῶτερον τῆ
 κινουμένου. ἐ τὸ πρῶτερον οὐσίας, οὐσία
 ἀναγκαῖον εἶναι. Φανερόν τινῶν, ὅτι ἕσαστας
 οὐσίας ἀναγκαῖον εἶναι, πῶς τε φύσιν αἰδίου ἐ
 ἀκινήτου καὶ αὐτῶν, ἐ ἀμύμωτοις, ὅτι
 πῶς εἰρημνίῳ αἰτίας πρῶτερον. ὅτι μὲν οὖν
 εἰσιν οὐσίαι, καὶ πούτων ἡς πρῶτη ἐ δδύτερα,
 καὶ πῶς αὐτῶν πᾶσιν τῶν φορῶν τῶν ἀστρῶν,
 B Φανερόν. τὸ δὲ πλῆθος ἤδη τῶν φορῶν ἐκ τῆς
 οἰκιοτάτης φιλοσοφίας τῶν μαθηματικῶν
 ὀπισημῶν δεῖ σχεπῶν, ἐκ τῆς ἀστρολογίας.
 αὐτῆ γὰρ πρῶ οὐσίας ἀσθητῆς μὲν, αἰδίου δὲ,
 ποιῆται πῶς γεωμετρίας. αἱ δὲ ἀλλὰ πρῶ οὐ-
 δεμίας οὐσίας, ὅτι, ἥτε πρῶ τῶν ἀριθμῶν
 ἐ πῶς γεωμετρίας. ὅτι μὲν οὖν πλείους
 τῶν φερῶν αἱ φορῶν, Φανερόν τοῖς καὶ
 C ματῶν ἡμμένοις. πλείους γὰρ ἕκαστον φέρε-
 ται μίας τῶν πλανωμένων ἀστρῶν. πόσαι δὲ
 αὐτῶν τῶν γῶν οὐσαι, νῦν μὲν καὶ ἡμῶν ἀ-
 λέγοισι τῶν μαθηματικῶν ἡνες, ἐνοίας χα-
 ειν λέγωμεν, ὅπως ἢ τῆ ἀφνοία πλῆθος
 ὠεισμένον ἕσαστα βεῖν. τὸ δὲ λοιπὸν, τὰ μὲν
 ζῆτωῦτας αὐτοῖς δεῖ, τὰ δὲ πρῶτα νομῶν
 πρῶ τῶν ζῆτωῦτων, ἀμύμωτοι φαίνονται πρῶ
 τὰ νῦν εἰρημνία τοῖς αὐτῶν πρῶτα πρῶτα
 μῶν. Φιλοῦν μὲν ἀμφοτέρους, πείθεσθαι
 δὲ τοῖς ἀκριβετέροις. Εὐδῶξος μὲν οὖν ἡ-
 λίου ἐ πάλωης, ἕκαστερον πῶς φορῶν ἐν τρι-
 D οῖν ἐπῆτε ὅτι σφαιραῖς. ὡς πῶς μὲν πρῶ-
 πῶ, πῶς τῶν ἀπλανῶν ἀστρῶν εἶναι. πῶς δὲ
 δδύτεραν, καὶ τὸ ἀφῶ μέσων τῶν ζωδίων
 πῶς δὲ πείπῶ, καὶ τὸ λελοξωμένον ἐν τῶ
 πλάτῃ τῶν ζωδίων. ἐν μείζονι δὲ πλάτῃ λε-
 λοξῶν, καὶ ὅτι ἡ πάλωη φέρεται, ἢ καὶ ὅτι
 ὁ ἥλιος. τῶν δὲ πλανωμένων ἀστρῶν ἐν τέτρα-
 σιν ἕκαστου σφαιραῖς. καὶ τούτων δὲ πῶς μὲν
 πρῶ πῶς ἐ δδύτεραν ἢ αὐτῶν εἶναι ἐκείνας.
 E πῶς τε γὰρ ἢ ἀπλανῶν ἢ ἀπάσας φέρουσιν
 εἶναι. καὶ τῶν πρῶ πῶς πῶς πῶς, ἐ καὶ τὸ
 ἀφῶ μέσων τῶν ζωδίων πῶς φορῶν ἕχουσιν,
 χρινῶν ἀπάσων εἶναι. τὸ δὲ πείπῃς ἀπῶτων τοῖς
 πόλοις ἐν τῶ ἀφῶ μέσων τῶν ζωδίων εἶναι. τῆς
 δὲ πείπῃς πῶς φορῶν, καὶ τὰ τῶν λελοξωμέ-
 νων πρῶς τὸ μέσον αὐτῆς. εἶναι δὲ πείπῃς
 σφαιραῖς τοῖς πόλοις τῶν μὲν ἄλλων ἰδίοις.
 τοῖς δὲ τῆς Αφροδίτης ἐ τῶ Ερμῶς, τοῖς
 αὐτοῖς. Καλλιππος δὲ πῶς μὲν γέσιν τῶ

σφαιρῶν πλὴν αὐτῶν ἐπὶ τῷ Εὐδόξῳ, ταυτέ-
 σι τῶν ἀποσημάτων πλὴν τῶν τὸ ὅπληθος,
 παρ' αὐτῷ τῷ Διὸς ἔστι τῷ Κρόνου, ἔστι αὐτῷ
 ἐκείνῳ ἀπεδίδου. ἔστι δὲ ἡλίου καὶ τῶν σελη-
 νης δύο. ἔστι δὲ πρὸς τῆς εἰς σφαιρας
 τὰ φαινόμενα εἰ μέλλει τις ἀποδώσειν. τοῖς
 δὲ λοιποῖς τῶν πλακτικῶν, ἐκάστῳ μίση. ἀ-
 ναγκασίον δὲ, εἰ μέλλοισι σιωπεύειν πα-
 σά, τὰ φαινόμενα ἀποδώσειν, καὶ ἔκαστον
 τῶν πλακτικῶν, ἑτέρας σφαιρας μίση
 ἐλάττωσας εἰ τὰ ἀεελιπούσας, ἔστι εἰς τὸ αὐ-
 τῷ ἀποκλιθεύσας τῆ ἑσπῆ πλὴν πρὸς τῷ
 σφαιρα, αἰετῶ ἡ ἀποκλιθεύσας τεταγμένων ἀ-
 φρου. οὕτω γὰρ μόνως ἐδέχθη πλὴν πλα-
 κτικῶν φορῶν ἀποκλιθεύσας ποιεῖσθαι. ἐπεὶ οὖν ἐν
 αἷς μὴ αὐτὰ φέρεται σφαιρας, αἰ μὴ ὀ-
 κτώ, αἰ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι εἰσιν. τούτων δὲ
 μόνως οὐ δὲ ἀεελιθίως, ἐν αἷς τῷ κατω-
 τάτω τεταγμένοι φέρεται ὁ αἰ μὴ τῷ τῶν
 δύο πρὸς τῶν ἀεελιθίως, ἔστι εἰσιν. αἰ δὲ τῷ τῶν
 ἕτερον πεπάρων, ἐκαστὸν δὲ ἀπασῶν
 ἀριθμῶς, τῶν τε φερουσῶν ἔστι τῶν ἀεελιθί-
 ῶν τῶν τε, πεπάρων τε καὶ πέντε. εἰ δὲ
 τῆς σεληνῆς καὶ τῶν ἡλίου μὴ πρὸς τῆς
 αἰ εἰ πομῶν κινήσεως, πᾶσαι σφαιρας ἔσον-
 ται * ἐπὶ αὐτῶν καὶ πεπάρων. τὸ μὴ
 οὖν πλὴθος τῶν σφαιρῶν ἔστω τοσοῦτον ὡς-
 τε καὶ τῶν οὐσίας ἔστι τῶν ἀκινή-
 τος ἔστι τῶν ἀεελιθίως, ποσῶν τε δὲ λόγον ὑ-
 πολαβεῖν. τὸ γὰρ ἀναγκασίον, ἀφείδω τοῖς
 ἰσχυροτέροις λέγειν. εἰ δὲ μηδεμίαν οἷ-
 τε εἰ φορῶν μὴ σιωπεύειν πρὸς ἀ-
 φρου φορῶν. εἰ δὲ πᾶσιν φύσιν ἔστι πᾶσιν
 οὐσίας ἀπαθῆ, καὶ κατὰ αὐτῶν, τῶν ἀφρου
 πετυχηκῶν τέλους εἰ δὲ νομίζεσθαι, ἐπε-
 μία αὐτῶν εἰ τῶν τῶν ἑτέρας φύσις,
 ἀλλὰ τῶν ἀναγκασίον τὸν ἀριθμῶν εἰ τῶν
 οὐσιῶν. εἴτε γὰρ εἰσιν ἑτέρας, κινεῖται αὐ-
 ὡς τέλος οὐσίας φορῶν. ἀλλ' εἰ γὰρ ἀλλὰ
 φορῶν ἀδυνάτων τῶν τῶν εἰρημίας. τῶ-
 ν δὲ λόγον ἐν τῶν φερουσῶν ὑπολα-
 βεῖν. εἰ γὰρ πᾶν τὸ φέρον τῶν φερμέ-
 νου χάριν πέφυκε, καὶ φορῶν πᾶσα φερ-
 μένου πινός ἔστιν, ἐπεμία φορῶν αὐτῆς
 αὐτῶν εἰ ἔνεκα, οὐδὲ ἀλλῆς φορῶν, ἀλλὰ
 τῶν ἀφρων ἔνεκα. εἰ γὰρ ἔσται φορῶν φο-
 ρῶν ἔνεκα, καὶ ἐκείνῳ ἑτέρων δεήσει
 χάριν εἰ. ὡς τε ἐπεμῆ οὐχ οἷ τῶν ἑίνας
 εἰς ἀφρου, τέλος ἔσται πᾶσης φορῶν τῶν
 φερουσῶν τῶν τῶν σιωπεύειν καὶ τῶν οὐσιῶν

Sofige-
 nes, re-
 ferente
 Alexan-
 dro, cor-
 ruptum
 locum
 putabat,
 & ita ca-
 stigabat,
 ἡνία π ε
 τ.

cosdem. At Callippus, sicutum quidem
 sphaerarum eundem. Eudoxo ponebat,
 hoc est, distantiarum ordinem: plu-
 ralitatem etiam stellæ quidem Iouis,
 ac Saturni, eandem illi attribuebat.
 Soli verò & Lunæ duas adhuc puta-
 bat sphaeras addendas esse, si quis
 eorum, quæ sensibilibiter apparent, cau-
 sas assignare debeat. Cæteris verò er-
 rantium, unicuique unam. Necessesse
 verò esse, si debent omnes simul
 positæ, quæ apparent, reddere, se-
 cundum unamquamque errantium al-
 teras sphaeras, una pauciores esse, quæ
 reuoluant, & ad idem positione, sem-
 per primam eius astri sphaeram, quod
 inferius ordinatum est, constituentis
 hoc enim modo solum contingit er-
 rantium lationem omnia facere. Cum
 igitur in quibus ipsa quidem feruntur
 sphaeris, hæc quidem octo, hæc verò
 viginti quinque sint, harum sanè illas
 solas non oportet reuolui, in quibus
 fertur, quod infimè ordinatum est:
 quæ quidem duarum primarum sphae-
 ras reuolunt, sex erunt: quæ verò
 posteriorum quatuor, sedecim: cun-
 ctarum verò numerus, tum earum quæ
 ferunt, tum quæ reuolunt eas, quin-
 quaginta quinque. Quod si Lunæ &
 Soli non addat aliquis, quos diximus,
 motus, omnes sphaeræ erunt septem &
 quadraginta. Pluralitas itaque sphae-
 rarum tanta fit. Quare substantias quo-
 que & principia tum immobilia tum
 sensibilia, tot rationabiliter arbitran-
 dum est esse: quod enim necessarium est,
 relinquatur potentioribus dicendum.
 Quod si nullam lationem possibile est
 esse, quæ non ordinetur ad lationem
 stellæ, omnem item naturam, om-
 nemque substantiam impassibilem, &
 per se, arbitrari oportet optimum
 sortitam finem esse, nulla profec-
 to præter has, alia natura erit, sed
 hunc necesse est numerum substantia-
 rum esse. Si etenim aliæ sunt, uti-
 que mouebunt, cum lationis finis sint.
 Sed esse alias lationes præter dictas,
 impossibile est: hoc autem ex iis
 quæ feruntur, rationabile est ac-
 cipere. Si enim omne, quod fert,
 eius gratia quod fertur, suapte na-
 tura est, omnisque latio alicuius,
 quod fertur, est, nulla latio sui gra-
 tia erit profeceto, nec alterius lationis,
 verum stellarum causa. Si namque
 latio lationis causa erit, illam quo-
 que oportebat aliarum gratia esse.
 Quare cum non sit processus in infini-
 tum, finis omnis lationis erit diuinorum
 corporum aliquod, quæ in cælo feruntur.

Quodd autem caelum sit vnum, manifestum est: si enim plures essent caeli, vt homines, principium vniuscuiusq; erit specie vnum, numero multa. At quaecumque multa numero, materiam habent: vna etenim & eadem multorum ratio est, veluti hominis. Socrates verò, vnus. Ipsum verò quid erat esse primum, non habet materiam, cum actus sit. Vnum ergo tum ratione, tum numero, primum mouens immobile ens est: id etiam igitur, quod semper, continuoque mouetur: vnum ergo tantum caelum est. Tradita autem sunt quaedam à maioribus nostris, & admodum antiquis, ac in fabulae figura posterioribus relicta, quodd hi dii sint, vniuersamque naturam diuinum contineat. Cetera verò fabulosè ad multitudinis persuasionem, & ad legum, ac eius quod conferat, opportunitatem, iam illata sunt. Homini-formes namque, ac aliorum animalium nonnullis similes eos dicunt, ac alia consequentia, & similia iis quae dicta sunt: quorum si quis ipsum solum primum separando accipiat, quodd deos arbitrabantur primas substantias esse, diuinè profectò dictum putabit: & (vt verisimile est) sæpius quaque arte, & philosophia, quoad possibile fuit, inuenta, corruptaque rursus, has illorum opiniones quasi quasdam reliquias, nunc vsque saluatas esse. Paterna itaque, ac priorum opinio, in tantum nobis manifesta sit.

CAPVT IX.

Mentem primam siue Deum, actu intelligere non potentia. Intelligere seipsum solum esse Intellectum ipsum & Intellectionem, & Intelligibile simul, nihil in eo esse compositionis.

EA verò, quae circa Mentem sunt, quaedam dubitationes habent. Videretur enim eorum quae apparent, quid diuinissimum esse. Quo verò modo se habens talis erit, difficultates quasdam habet. Siue enim nihil intelligat, sed ita se habeat, vt dormiens, quidnam præcellens erit? Siue intelligat, huius verò aliud sit principale, (non enim id quod est eius substantia, intellectio erit, sed potentia) profectò non erit optima substantia. Siquidem eo quodd intelligit, ei honorabilitas inest. Præterea, siue mens, siue intellectio eius substantia sit, quid intelligit? Aut enim ipsa se ipsam, aut aliquid aliud. Quodd si aliud, aut idem semper, aut aliud. Vtrum autem differt aliquid, an nihil, intelligere bonum, vel quodcumque? An verò de quibusdam ipsam etiam & cogitare absurdum est? Manifestum itaque est, quodd illud quod intelligit, diuinissimum honorabilissimumque est, neque mutatur:

Tom. IV.

A οὐδὲν εἰς οὐρανὸς, φανερόν. εἰ γὰρ πλείους οἱ οὐρανοὶ ὡς τῶν οἱ ἄνθρωποι, ἕσται εἶδεν μία καὶ πρὸς ἕκαστον ἀρχή, ἀριθμῶ δὲ γὰ πολλοί. ἀλλ' ὅσα ἀριθμῶ πολλὰ, ὕλην ἔχει. εἰς γὰρ λόγος καὶ ὁ αὐτὸς πολλῶν, οἷον ἀνθρώπου, Σωκράτους δὲ εἰς. τὸ γὰρ καὶ εἰ, οὐκ ἔχει ὕλην τὸ πρῶτον. ἐπιτέλεια B γὰρ ἐν μὲν ἀεὶ καὶ λόγῳ καὶ ἀριθμῶ, τὸ πρῶτον κινουῦ ἀκίνητον ὄν. καὶ τὸ κινουμένον ἀεὶ καὶ σίτουχῶς ἐν μόνον. εἰς ἀεὶ οὐρανὸς μόνος. πρῶτα δὲ δόξα δὲ ὑπο τῆν ἀρχαίων ἐ παραλαβῶν, ἐν μύθου γήματι καταλελειμμένα τῶν ὕστερον, ὅτι θεοὶ τε εἰσιν οὗτοι, καὶ πρῶτα εἰς τὸ θεῖον πλὴν ὀλίγω φύσιν. τὰ δὲ λοιπὰ μυθικῶς ἤδη προσήρα πρὸς πλὴν πρῶτα τῆν πολλῶν, καὶ πρὸς πλὴν εἰς τοὺς νόμους καὶ τὸ συμφέρον χρῆσιν. ἀνθρώποι δὲ τε γὰρ τούτοις, καὶ τῆν ἄλλων ζώων ὁμοίους πρὸς λέγεισι, καὶ τούτοις ἔτετρα ἀκλόουτα καὶ πρῶτα πλῆσια τῶν εἰρημύοις. ὡν εἰς ἴσως χωρίσας αὐτὸν λαβοὶ μόνον τὸ πρῶτον, ὅτι θεοὶ ὄντα τὰ πρῶτα οὐσίας εἰς, θεῖος δὲ εἰρησθαι νομίσθη. καὶ καὶ τὸ εἶκος πολλὰς βύρημύθης εἰς τὸ διωατὸν ἐκάστης ἐ τέχνης καὶ φιλοσοφίας, ἐ πάλιν. * φθειρομύθων, ἐ τούτων γὰρ φθίσει. τὰ δὲ δόξας ἐκείνων, οἷον λείψμα πρῶτα πρῶτα μέρει τῶν νῦν. καὶ μὲν οὖν πάτερος δόξα, ἐ καὶ πρῶτα τῆν πρῶτων, ὅτι τούτων ἡμῶν φανερόμοιον.

Κ Ε Φ Α Λ. Ζ'.

Περὶ τοῦ νοῦ.

TA δὲ πρὸς τὸν νοῦν ἔχει ἴσως ἀπορίας. δοκεῖ μὲν γὰρ εἶς τῆν φαινομύθων θεϊότατον. πᾶς δὲ ἔχων, τούτου δὲ εἶς, ἔχει ἴσως δυσχελίας. * εἴτε γὰρ μηδὲν νοεῖ, καὶ ἀπὸ εἶη τὸ σεμνόν; ἀλλ' ἔχει ὡς τῶν δὲ εἶς ὁ κατὰ δὴν. εἴτε νοεῖ, τούτου δὲ ἄλλο κύριον, (οὐ γὰρ ἐστὶ τῶν, ὅ ἐστιν αὐτὸ ἢ οὐσία, νόησις, ἀλλὰ διώαμις.) οὐκ ἀπὸ ἢ ἀείρη οὐσία εἶη. ἀλλὰ γὰρ τῶν νοεῖν, τὸ πῆμιον αὐτῶν ὑπαρχει. εἰ δὲ εἴτε νοεῖ ἢ οὐσία αὐτῶν, εἴτε νόησις ὄσιν, ἢ νοεῖ; ἢ γὰρ αὐτὸς αὐτὸν, ἢ ἕτερον πῆ. καὶ εἰ ἕτερον πῆ, ἢ τὸ αὐτὸ ἀεὶ, ἢ ἄλλο. πότερον οὖν ἀφαιρέσει πῆ, ἢ ὄσιν, νοεῖν τὸ καλόν, καὶ τὸ τυχόν; καὶ καὶ ἀποτὸν τὸ ἀφαιροεῖσθαι πρὸς ἐρίων; δῆλον τῶν, ὅτι τὸ θεϊότατον καὶ ἡμιώτατον νοεῖ, ἐ οὐ μεταβάλλει.

Sf ij

Scribe ὅτι γὰρ μ. νοεῖ, ἀλλ' ἔχει ὡς τῶν ἀπὸ εἶη κατὰ δὴν, καὶ ὅτι τὸ σεμνόν

Εἰς χεῖρον γὰρ ἡ μεταβολή, καὶ ἡ κίνησις ἂν
 ἦδη τὸ νοούμενον. ὡσαύτως μὲν οὖν εἰ-
 μὴ νόσις ἔστιν ἄλλα δυνάμεις, βύλοισιν
 ὁπίπνον ἔστι τὸ συνεχὲς αὐτῆς τῆς νόσεως.
 ἔπειτα δὴλον ὅτι ἄλλο πὶ αὐτὴν πρῶτον
 ἡ νοῖς, τὸ νοούμενον. ἔ γὰρ τὸ νοεῖν, ἔ ἡ νό-
 σις ἰσχυρῶς, καὶ τὸ χεῖρον νοοῦν. ὡς-
 τε φθικτὸν τῆς. καὶ γὰρ μὴ ὁρᾶν ἔστι, κρῖ-
 τος ἢ ὁρᾶν. * ὅτι δὲ εἶναι τὸ ἀεὶσον ἢ νόσις
 αὐτὸν ἀεὶ νοεῖ, εἴπωρ ἔστι τὸ κρῖσιον. καὶ
 ἔστιν ἡ νόσις, νόσεως νόσις. φάνεσθαι δὲ
 αἰεὶ ἡ ὁπίσημη ἔ ἡ ἀσθησις καὶ ἡ δόξα,
 * ἔ ἡ ἀσθησις. αὐτῆς δὲ ἐν πρῶτον. ἔ ἡ
 εἰ ἄλλο τὸ νοεῖν ἔ τὸ νοεῖσθαι, κατὰ πό-
 τερον αὐτῆς τὸ βῦ. ἰσχυρῶς; ὡσαύτως γὰρ
 τὸ αὐτὸ εἶναι νόσις ἔ νοοῦν. ἡ ἐπὶ
 ἐπίων ἡ ὁπίσημη, τὸ πρῶτον; ὁπί μὲν
 τῆς ποιητικῆς ἀπὸ ἕλης ἢ οὐσία, ἔ τὸ ἡ
 ἡ εἶναι. ὁπί δὲ τῆς θεωρητικῆς, ὁ λόγος τὸ
 πρῶτον, ἔ ἡ νόσις. οὐχ ἑτέρου οὖν ὄν-
 τος τῆς νοοῦν καὶ τῆς νοῦ, ὅσα μὴ ἕλιν
 ἔχει, τὸ αὐτὸ ἔστι. καὶ ἡ νόσις τῆς νοοῦ-
 νου βία. ἐπὶ δὲ λείπεσθαι ἀπορία, εἰ σὺ-
 θετον τὸ νοοῦν. μεταβάλλοι γὰρ αὐτὸ ἐν
 τοῖς μέρεσι τοῦ ὅλου. ἢ ἀσθησις πρῶτον τὸ
 μὴ ἔχον ἕλιν, ὡσαύτως ὁ ἀσθησις νοῖς.
 ἢ ὄν τῆς σὺθετων ἔχει ἐν πρῶτον.
 οὐ γὰρ αἰεὶ τὸ βῦ ἐν πρῶτον, ἢ ἐν πρῶτον,
 ἀλλ' ἐν ὅλῳ πρῶτον τὸ ἀεὶσον, ὄν ἄλλο ἡ. οὐ-
 πως δὲ ἔχει αὐτὴ αὐτῆς ἢ νόσις τὸν ἀσθη-
 τα ἀνάστα.

χ. ὡς τ' ἔκ
 αἰ αἰ. ἢ ἔκ
 ἡ.

Deest a-
 liquid:
 puta ἀ-
 λυτῶ, aut
 talequid.

in deterius namque mutatio fieret, ac mo-
 tus, quod huiusmodi iam esset. Primò igitur
 si non est intellectio, sed potentia, rationa-
 bile est, laboriosam ei continuationem in-
 telligendi esse: deinde dilucidum, quòd ali-
 quid aliud honorabilius esset, quàm mens,
 id scilicet quod intelligitur. Et intelligere
 profectò, ac intellectio, & quod pessimum
 intelligenti inerit: quare fugiendum hoc sit.
 Etenim quædam melius est non videre,
 quàm videre: alioqui non fuerit, quod opti-
 mum, intellectio. Se ipsam ergo intelligit,
 si est quidem, quod optimum est: & est in-
 tellectio, iatellectionis intellectio. At vi-
 detur semper alterius esse, tum scientia, tum
 sensus, & opinio, ac mens: sin verò ipsius,
 præter necessitatem. Si aliud præterea in-
 telligere, aliud intelligi sit, secundum quod
 horum inest ei bene esse, quando quidem
 non est idem intellectioni esse, & intelle-
 cto. An in quibusdam scientia est ipsa res?
 in effectivis quidem absque materia, sub-
 stantia, & ipsum quid erat esse: in specula-
 tivis verò, ratio, res, & intellectio. Cum
 igitur non sit diuersum ab eo quod intelli-
 gitur, & intellectus, quæcumque non ha-
 bent materiam, idem erunt, ac intellectio
 vna eius quod intelligitur. Item restat dubi-
 tatio, utrum compositum sit, quod intelli-
 gitur. Mutaretur etenim in partibus totius.
 An omne non habens materiam, indivisi-
 bile est? quemadmodum humanus intelle-
 ctus: an compositorum se in aliquo tempore
 habet. Nam non bene esse habet in hoc, aut
 in hoc, verum in toto quodam, quod opti-
 mum est, aliud ab eo existens. Sic autem ip-
 sa sui ipsius intellectio, per totum æternum
 se habet.

Κ Ε Φ Α Λ. Ζ'

Γὰρ ἔχει ἡ τῆς ὅλου φύσις τὸ ἀγαθὸν καὶ
 τὸ δριςον.

ΕΡΙΣΚΕΠΤΕΟΝ δὲ ἔ ποτέρως
 ἔχει ἡ τῆς ὅλου φύσις τὸ ἀγαθὸν ἔ τὸ
 ἀρίστον: ποτέρων καχωρισμένον πὶ, καὶ αὐτὸ
 κατ' αὐτὸ, ἢ πρῶτον τῆς εἶναι, ἢ ἀμφοτέρως,
 ὡσαύτως φράτευμα. ἔ γὰρ ἐν τῆ τάξει τὸ βῦ. ἔ
 ὁ φρατηγός, ἔ μᾶλλον ἔστ. οὐ γὰρ ἔστ ἀσθη-
 πρῶτον τῆς εἶναι, ἀλλ' ἐκείνη ἀσθη τῆς εἶναι.
 πρῶτον τῆς σὺθετων κατὰ πως, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως,
 ἔ πλωτὰ ἔ πρῶτον, ἔ φυτὰ. ἔ οὐχ οὕτως
 ἔχει, ὡς τε μὴ εἶναι φάτερων πρῶτον
 μὴ δὲν. ἀλλ' ἔστ ἡ πρῶτον μὲν γὰρ ἐν ἀ-
 πρῶτον σὺθετων. ἀλλ' ὡσαύτως ἐν οἰκίᾳ τοῖς
 ἐλευθεροῖς ἢ κίση ἔξενον ὁ, πὶ ἔτυχε ποίειν,

γρ. ὡς τ' ἔκ
 2.

CAPVT X.

Summum uniuersi bonum in rerum ordine con-
 sistere. ordinē vero à Deo dependere, ut exer-
 citum ab Imperatore: ideoque Deum esse pra-
 stantissimum mundi bonum & unum.

PERSCRUTANDUM autem etiam hoc, quo-
 nam modo natura uniuersi habeat ip-
 sum bonum, & ipsum optimum: utrum se-
 paratum quiddam, & ipsum an per se, an
 ipso ordine, an utroque modo, quemad-
 modum exercitus: etenim bene esse eius,
 in ordine; & dux ipse est, ac magis ipse: non
 enim ipse propter ordinem, verum ordo
 propter ipsum est. Cuncta autem coor-
 dinata quodam modo sunt, verum non
 similiter & natantia, & volatilia, &
 plantæ: nec ita se habent, ut sit vllum
 alteri ad alterum; sed sunt ad quippiam: ad
 vnum namque coordinata sunt omnia.
 Verum quemadmodum in domo liberis
 quidem minimè licet quodcumque facere,

sed ea omnia, aut plurima, quæ ordinata sunt; mancipiis verò, & bestiis parum quod ad commune conferat, sed ut plurimum quodcumque contingit, (tale namque principium cuiusque eorum, natura est,) dico autem pariformiter, quod necesse est omnia in discrimen venire: & alia ita sunt, quibus omnia communicant ad vniuersum complendum. Quæcumque verò impossibilia, siue absurda aliter dicentibus accidunt, quæve dicunt, gratiosius dicentes, ac in quibus minimæ dubitationes sunt, non decet nos latere: omnes namque ex contrariis omnia faciunt. At non rectè id omnia, neque id ex contrariis. Quibus autem contraria insunt, quonam modo ex contrariis erunt, non dicunt: quandoquidem contraria impassibilia sunt ab se inuicem. A nobis autem rationi consentaneè hoc soluitur, cum aliquid tertium sit. Quidam verò alterum contrariorum materiam faciunt, quemadmodum qui inæquale æquali, aut vni multa. Soluitur autem etiam hoc eodem modo: nam materia vna nulli contrarium est. Item cuncta participabunt malo, præter ipsum vnum: alterum namque elementorum, ipsum malum est. At alii, neque principia, bonum & malum, quamquam in omnibus maximè ipsum principium ipsa bona sit. Quidam autem hoc quidem rectè, quod principium: quo verò modo ipsum bonum principium sit, vtrum ut finis, an ut mouens, an ut species, non dicunt. Empedocles quoque absurdè amicitiam facit bonum, cum hæc principium sit, & ut mouens (siquidem congregat) & ut materia, nam misti pars est. At si etiam eidem accidat, & ut materiae principio esse, & ut mouenti, ipsum tamen esse non idem est. Secundum quod igitur horum, amicitia est? Inconueniens item est, contentionem incorruptibilem esse, cum hæc ipsa mali natura sit. Anaxagoras autem bonum ponit principium, ut mouens. Mens enim mouet: verum alicuius gratia mouet: quare alterum; nisi sit, ut nos dicimus: ars enim medendi, quodam modo sanitas est. Inconueniens etiam est, quod non fecerit aliquid bono mentique contrarium. Porro nulli eorum qui ponunt contraria, vtuntur contrariis, si quem inquirere non pigeat, & cur quædam corruptibilia, quædam incorruptibilia, nemo dicit. Omnia namque entia, ex eisdem principiis faciunt. Præterea quidam ex non ente faciunt entia: quidam, ut hoc non cogantur, vnum cuncta faciunt. Cur item semper generatio erit, quidque generationis causa sit, dicit nemo.

Tom. IV.

A ἄλλα τὰ πρῶτα ἢ τὰ πλεῖστα τέτακται· τίς δὲ ἀδραπόδοις καὶ τίς θηρίοις μικρὸν τὸ εἰς τὸ κρινόν, τὸ δὲ πολὺ ὅ, πὶ ἐτυχε. τοιαύτη γὰρ ἐκάστου ἀρχή, αὐτῆς ἢ φύσις ἔστι. λέγω δὲ οἷς, εἰς τε τὸ ἀφ᾽ ἀκριβείας αἰάγκη ἀπασιν ἐλθεῖν, καὶ ἄλλα οὕτως ἔστιν ὧν κρινεῖ ἀπ᾽ αὐτῶν εἰς τὸ ὄλον. ὅσα δὲ ἀδιώτατα συμβαίνει ἢ ἀτοπα τοῖς ἄλλως λέγουσι, καὶ ποῖα οἱ χειροτέρως λέγοντες, καὶ ὅτι ποίων ἐλάττωται ἀπορίας, δεῖ μὴ θρασηταίνειν. πρῶτες γὰρ ὅξ ἐναρτίων ποιοῦσι πρῶτα. οὔτε B ὅξ πρῶτα, ἔτε τὸ ὅξ ἐναρτίων ὄρθως, οὔτε ἐν ὅσοις τὰ ἐναρτία ἰσ᾽ ἀρχεῖ, πᾶσι οὐκ ἔστι ἐναρτίων ἔσται οὐ λέγουσι. ἀπ᾽ αὐτῆς γὰρ τὰ ἐναρτία ἰσ᾽ ἀλλήλων. ἡμῖν δὲ λόγου τῆς δὴ λόγως, τὰ τείλον τὴ ἐί). οἱ δὲ τὸ ἔτερον τῆς ἐναρτίων ὑλίω ποιοῦσιν, ὡς ὅσοι τὸ ἀριστὸν τὰ ἴσω, ἢ τὰ ἐν ὅξ τὰ πολλὰ. λυεταί δὲ ἔ τῆς τὸν αὐτὸν ὄρον. ἢ γὰρ ὕλη ἢ μία ἐστὶν ἐναρτίων. ἐπὶ ἀπ᾽ αὐτῆς C τῆς φάσκει μετέξει ἔξω τῆς εἰδός. τὸ γὰρ κακὸν αὐτῆ, θάτερον τῆς εὐχλείων. οἱ δὲ ἄλλοι οὐδὲ ἀρχαί τὸ ἀγαθὸν ἔ τὸ κακόν. καί τῃ ἐν ἀπ᾽ αὐτῆ ἀγαθὸν μάλιστα ἀρχή. οἱ δὲ τῆς τὸ μὴ ὄρθως, ὅτι ἀρχή. ἀλλὰ πᾶσι τὸ ἀγαθὸν ἀρχή, οὐ λέγουσι. πότερον ὡς τέλος, ἢ ὡς κινήσῃ, ἢ ὡς εἶδος. ἀτόπως δὲ ἔ Εμπειροκλήης· πῶ γὰρ φιλία ποιεῖ τὸ ἀγαθόν. αὐτῆ δὲ ἀρχή καὶ ὡς κινουῦσα (σιναίγει γὰρ) ἔ ὡς ὕλη· μόριον γὰρ D τῆς μίγματος. εἰ δὴ καὶ τὰ αὐτὰ συμβέβηκεν ὡς ὕλη ἔ ἀρχή εἶναι, ἔ ὡς κινουῦσα· ἀλλὰ τότε εἶναι οὐ ταῦτ᾽· κατὰ πότερον οἷον φιλία; ἀποπον δὲ ἔ τὸ ἀφ᾽ ἀκριβείας τὸ νεῖκος. τῆς δὲ ἔστιν αὐτῆ ἢ τῆς κακοῦ φύσις. ἀναξάγορας δὲ ὡς κινουῦσα τὸ ἀγαθὸν ἀρχή. ὁ γὰρ τοῖς κινεῖ· ἀλλὰ κινεῖ ἐνεκα ἴνου· ὡς τε ἔτερον. πῶ ὡς ἡμῖς λέγουμεν. ἢ γὰρ ἰατρική ἔστι πᾶσι ὑγεία. ἀτοπον δὲ καὶ τὸ ἐναρτίων μὴ ποιῆσαι τὰ ἀγαθὰ, ἔ τὰ ἰσ᾽. E πρῶτες δὲ οἱ τὰ ἐναρτία λέγοντες, οὐ χεῖρα τῆς ἐναρτίων, ἐὰν μὴ * ῥαθυμῆσι τις. ἔ ἀφ᾽ ἢ τὰ μὴ φάρμακα, τὰ δὲ ἀφάρμακα, ἔ τῆς λέγει. πρῶτα γὰρ τὰ ὄντα ποιοῦσιν οὐκ ἔστι αὐτῆ ἀρχῶν. ἐπὶ οἱ μὴ οὐκ ἔ τῆς μὴ ὄντος ποιοῦσι τὰ ὄντα. οἱ δὲ, ἵνα μὴ τῆς αἰάγκη ὄσῃ, ἐν πρῶτα ποιοῦσιν. ἐπὶ ἀφ᾽ ἢ ἀεὶ ἔσται γένεσις, ἔ τὴ ἀίωνα γένεσις, ἔ τῆς λέγει.

γρ. ῥυθμίση, inepie

καὶ τοῖς δύο ἀρχαῖς ποιοῦσιν, ἀλλήλων ἀνάγκη
 ἀρχῶν κυριωτέρων εἶναι. καὶ τοῖς τὰ εἶδη. ὅτι
 ἄλλη ἀρχὴ κυριωτέρα. ὅτι ἂν γὰρ μετέχον ἢ
 μετέχῃ; καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἀνάγκη τῆ σο-
 φίας. Ἐ τῆ ἡμιωτάτη ὀπισθήμεν εἶναι πὶ ἐναρτίον,
 ἡμῖν δὲ οὐ. οὐ γὰρ ὅτιν ἐναρτίον παρ' ἑσθ-
 τῶν ὁσθέν. πρῶτα γὰρ τὰ ἐναρτία ὑλλωέχον,
 ἔδωκεν αὐτὰ ὅτιν. ἢ δὲ ἐναρτία ἀγνοία,
 εἰς ὅ ἐναρτίον, παρ' δὲ ἑσθῶτων ἐναρτίον ὁσθέν.
 ἐπὶ εἰ μὴ ἔσται ἑσθῶτα ἀνοήτῃ ἀλλα, ὅτι
 ἔσται ἀρχὴ καὶ τάξις καὶ ἡρώσεις, καὶ τὰ οὐρά-
 νια, ἀλλ' ἀεὶ τῆς ἀρχῆς ἀρχὴ, ὡς ἑσθῶ τῆς
 θεολόγους καὶ τοῖς φυσικῶν ἀπασι. εἰ δὲ
 ἔσται τὰ εἶδη ἢ ἀριθμοὶ, ὁσθένος ἀπία. εἰ δὲ
 μὴ, οὔτε κινήσεως γὰρ. εἰ παρ' ἔσται ὅτι ἀμο-
 γάτων μέγας ἔστιν ἐπιτελής, ὁ γὰρ ἀριθμὸς οὐ
 ποιήσῃ συνεχές, οὔτε ὡς κινουῶν, οὔτε ὡς εἶ-
 δος. ἀλλὰ μὲν ὁσθέν γ' ἔσται τῶν ἐναρτίων,
 ὅτι καὶ ποιητικὸν ἔστιν κινητικόν. ἐναρτίον γὰρ
 αὐτὸ μὴ εἶναι, ἀλλὰ μὲν ὑπερέχον γὰρ ποιεῖν δυ-
 νάμεως. ὅτι ἀρχαὶ αἰδέσθαι τὰ ὄντα. ἀλλ' ἔστιν.
 αἰαρετέον ἀρχαὶ τούτων ἢ. τῶν δὲ εἰρησῶ ὡς.
 ἐπὶ τοῖν καὶ εἰ οἱ ἀριθμοὶ εἶναι, ἢ ἢ ψυχῆ, καὶ ὅ
 σῶμα, καὶ ὅλως τὸ εἶδος, καὶ τὸ ἑσθῶμα,
 ὁσθέν λέγει ὁσθέν. οὐδὲ ἐναρτίον εἰπεῖν, εἰ μὴ
 μὴ (ὡς ἡμεῖς) εἴπη, ὡς τὸ κινουῶν ποιεῖ. οἱ δὲ
 γρ. ἔστιν ἢ λέγοντες τὸν ἀριθμὸν ἑσθῶτων τὸν μαθηματι-
 κόν, καὶ οὕτως ἀεὶ ἀλλήλων ἐχρημάζω οὐσίας, ἔ
 ἀρχαὶ ἐκάσθης ἀλλῆς, * ἐπεισοδιώδη πλὴν τῶ
 Cap. 3. 1. πρῶτος οὐσίαν ποιοῦσιν, (ὁσθέν γὰρ ἢ ἑτέρα τῆ
 12. ἑτέρα συμβάλλεται οὐσα ἢ μὴ ὄσα,) ἔ ἀρ-
 χῆς πολλῆς. τὰ δὲ ὄντα, οὐ βούλεται πολι-
 τεύεσθαι κακῶς.

A Attum illis, qui duo principia faciunt, aliud
 principalius principium necesse est esse,
 tum illis, qui species: quia aliud principa-
 lius principium est. Cur enim participavit,
 aut participat? Et aliis quidem necesse est,
 sapientiae ac nobilissimae scientiae aliquid
 contrarium ponere esse, nobis verò minimè.
 Nihil enim est primo contrarium, quando
 quidem cuncta contraria materiam habent,
 & potentia haec sunt. Contraria verò
 ignorantia, ad contrarium: primo autem
 nihil contrarium est. Praeterea, si non erunt
 alia praeter sensibilia, non erit principium,
 ordo, generatio, ipsa caelestia, sed semper
 principii principium, ut theologis physicisque
 cunctis. Si autem erunt species aut numeri,
 nullius causae erunt. Si verò, non saltem
 ipsius motus: quo namque item modo, ex
 non habentibus magnitudinem magnitudo
 continuumque erit? Numerus namque non
 faciet continuum, neque ut movens, neque
 ut species. Caeterum nihil contrarium
 erit ipsum & factivum, & motivum: alioqui
 contingere sanè possit non esse. Verum enim
 vero & facere posterius quam potentia est.
 Entia ergo non erunt sempiterna: attamen
 sunt. Interimendum igitur aliquid horum
 est: hoc autem aliquo pacto dictum est. Item
 quomodo numeri sunt unum, aut anima, aut
 corpus, & omnino species, & res, nemo
 aliquid dicit, nec dicere possit, nisi (ut nos)
 dicat, quòd, ut movens faciat. Qui verò
 dicunt mathematicum numerum primum, &
 ita semper aliam attinguam substantiam,
 ac alia cuiusque principia, in conspirantem
 uniuersam substantiam faciunt, (nihil enim
 altera alteri confert, siue sit siue non sit,) &
 principia multa: at entia nolunt malè
 gubernari.

Ιλιάδ. β. Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κείρανος.

Non est bonus multorum principatus: unus est princeps.

Finis librorum Metaphysicorum Aristotelis, quos postremum recensuit, argumentis & notis illustravit, sed & Synopsi Analytica locupletavit Guillelmus Du-Val, philosophiae Professor, & Doctor Medicus

IVLII CÆSARIS SCALIGERI
DE AVTORE LIBRI DE
plantis iudicium.

REOR è textrina Theophrasti detracta fila quædam : iisque clauos additos , tametsi neque aureos neque purpureos. Quod si propius auctorem tibi dari vis , ad Arabum diligentiam propius accedit. At enim vero , inquit Minutius , à Græco saltem scriptos suspicabar , quamquam tibi assentiebar quod de Aristotele negabas. A Graculo balbutiente versi sunt , respondit Baiulius. Id quod ipsemet , quasi Q. Mumium profligari , in fœdissima præfatione sua , quam postea legi , gloriatur. At scin quo modo ? Quo adducor , ut suspicer interdum , quempiam semilatinum ineptire ultro voluisse. Quippe ut omittam quàm infeliciter Græcisset , tanta eius in præfatione illa putidula infantia est , ut fatear ingenuè multis in locis me nihil intelligere potuisse. Eiusmodi profectò quam κακοζήλιον veteres appellabant ; ego verò ματαιολογία : ut quandoque fastidium diluere cogar miseratione. Attribuere viri docti alius alii : at quidem qui aliorum viderim nihil , Planudem auctorem facienti malim assentiri. Extant enim illius aliis in libris similis vestigia semilatinæ : in quibus si quis pedem ponat , haud ita longè ab huiusce locutionis idea perducetur. Vel hæc videritis quæ de scholasticis quæ de Ovidianis versiculis depranauit.

ἰώσ' ἔχων ὑπὸ τῆς αὐτῆς χεῖρας, πρὸς τὴν Ἑλλάδα μὲρμιλυθίσαιμι γλαφίαν, καὶ τῆς
 λοιπῆς Αἰσθητικῆς δέλτοις δείξαμι σὺναριθμοί. τὰ τοιαῦτα καὶ σὺν τῷ πρῶτῳ διάνυσμα, ἔστι
 κοινῶν παρὰ τὸν μὲν τὴν βίβλον τοῖς ἀριθμοῖς ἀπόλαστοι, πολλὰ δὲ τῶν δισχέριαι, καὶ τῶν
 τοιαύτων σύγχυσι, διὰ τὰς συχὰς τῶν μὲρμιλυθίσεων μεταβολὰς, ἐκ τῆς ἡμετέρας εἰς τὴν
 Ἰταλῶν, εἰς τὴν Αἰθίαν ἐκείθεν, καὶ πάλιν ἐξ Αἰθίαν εἰς Ἰταλῶν, καὶ εἰς ἡμᾶς ἐκ τούτων
 ἐπέσχατον. οὐ γὰρ διωρόσωτος, ὅσον ἐπὶ τῷ τῆ βίβλου, ὁ Σπαγειρίτης ὠφθη καὶ τὸν θρυλ-
 λουμῶν Ἰδῶτον ἐκείνον, ὃν καὶ εἰς χεῖρον ἀγαθὸς ἰσθός. ἀλλὰ πολὺμορφος, καὶ τὸν Γ'ρω-
 πέα τὸν Φάειον. ἐπεὶ δὲ πᾶσα δέλτος ἐκ μίας πρὸς ἑτέραν μεταφερομένη ἀφ' ἑκείνου, ἢ καὶ
 λέξιν, ἢ κατ' ἐννοίαν παρὰ χωρεῖ. ἔτι μὲν ὑφέρα, τὸ σαφὲς ἔχουσα, τῶν ἀκριβοῦς ἀπολείπε-
 ται, ἢ δὲ ἑτέρα καὶ παρὰ τῆς, παρὰ τῆς τῶν ἀκριβοῦς, εἰς ἀσαφείαν κατατρέφεται,
 ἡμεῖς, ὡς ἀσφαλεστέρα τούτων τὰ μέρη καὶ ἀβλαβήτων φοιχοῦντες, καθὼς καὶ ἐπὶ ἑτέροις
 πεποιθήκαμεν δέλτοις, τῆς ἀκριβείας ἐχόμενα. ἵνα δὲ μὴ φαινοίμεθα ἔχουσαν τῆ ἀσαφεία δι-
 δόντες, ἢ κακίαν παρὰ τῆ τοῖς λόγοις ἐγνώκαμεν, ἐπὶ μὲρμιλυθείας πρὸς τὴν ἰσθὸς παρὰ τῆ
 σισιν, εἴ τι ποῦ ἐκ τῆς ἀσαφείας ἀγαθὸν καὶ ἀτερπές, ἐψυχαγωγήσαμεν, καὶ τῆς σκληρῆς καὶ
 τραχίαις τοῖς λογικοῖς ὁδῶν εἰς τὴν λείαν τε καὶ πλατείαν ἐχειραγωγῆσαμεν, ἔτι μὲν διὰ τῆ
 εἰδὸν τὰ ὑπὸ ἡμᾶς, ἔτι μὲν, ὡς εἶχες, ἀποδομολόγησι ἀπενείμαμεν. τῆ γὰρ ἀφ' ἡμῶν ἀπα-
 τῆ τῆ ὑπὸ χεῖρα ὁ μόνος σοφὸς ἔδωκεν Θεός, καὶ τὸν θεῖον ἀπόστολον. τίνας γὰρ ἄλλου δεῖ-
 ται πρὸ ἡμῶν, (ὡς ἀφ' ἑνὸς τῆ παρὰ τῆ πρὸς ἑαυτὸν λέγει,) τὸν οὐρανὸν πληρῶν καὶ οὐ τοῦ
 οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, καὶ τὸν Δαβὶδ, καὶ μὴ οὐ πᾶς ἀγρὸς παρὰ τῆ οἰκουμένης
 φυτῆς;

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ,

ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ, ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄.

ARISTOTELIS

STAGIRITÆ, DE PLANTIS

LIBER I.

ΚΕΦΑΛ. α΄.

A

CAPVT I.

Ὅτι τὰ φυτὰ οὐτε ἐπιθυμίας ἔχουσιν, οὐτε αἰσθῆσιν, οὐτε κίνησιν ἑαυτῶν.

Plantas viuere docet : sed ita , ut nec appetendi , nec sentiendi , nec mouendi se vim habeant ex sese.

ΖΩΗ ἐν τοῖς ζώοις ἔστι ἐν τοῖς φυτοῖς διέρεται. ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς ζώοις φανερὰ ἔστι παρὰ τὸν ἄνθρωπον, ἐν τοῖς φυτοῖς δὲ κεκρυμμένη καὶ οὐκ ἐμφανής. Εἰς

ITA & in animalibus , & in plantis esse deprehensa est. In animalibus quidem patens , & manifesta : in plantis verò , occultior , nec adeò euidens. Ad

Latinus author, v'au. Scalig. verbalis au. videtur non legisse.

τὴν ταύτης γυνὴν βεβαίωσιν, πολλῶν αἰάγκη ἔστι ζήτησιν παρηγήσασθαι. * σπείρειν γὰρ, πότερον ἔχουσιν, ἢ οὐχὶ τὰ φυτὰ ψυχῶν, καὶ δυνάμιν ἐπιθυμίας, οὐδὲν ἴσως τε ἠδονῆς ἔχει ἀποκρίσεως. Αναξαγόρου μὲν οὖν καὶ Εμπεδοκλῆος, ἐπιθυμίας ταῦτα κινεῖσθαι λέγουσιν, αἰσθάνεσθαι τε καὶ λυπεῖσθαι καὶ ἠδεῖσθαι ἀναβεβαίωσθαι. ὡν ὁ μὲν Αναξαγόρου, ἔστι ζῶον εἶναι, καὶ ἠδεῖσθαι ἔστι λυπεῖσθαι εἶπε, τῆ τε ἀπορροῇ τῶν φύλλων, ἔστι τῆ αὐξήσεως τῶν ἐκλαμβάνων. ὁ δὲ Εμπεδοκλῆος, γῆρας ἐν τοῖς κεκρυμμένον εἶναι ἐδόξασεν, ὡσαύτως ἔστι Ἰπλάτων ἐπιθυμείν μοῖον αὐτὰ, ἀλλὰ πλεονάζουσαν τῆς ἀρετῆς δυνάμεως αἰάγκη, ἔφησεν. ὁ ἐὰν συσαίη, ἠδεῖσθαι ὄντως αὐτὰ ἔστι λυπεῖσθαι, αἰσθάνεσθαι τε, συμφωνοῦν

huiusce igitur confirmationem , multam inquisitionem præcessisse , est necesse. Neque enim constat habeantne plantæ animam , appetendique facultatem , doloris item , & voluptatis , & rerum discretionis. Anaxagoras itaque & Empedocles desiderio eas duci aiunt : sentire item , ac tristitia voluptateque affici affirmant. Et Anaxagoras quidem , animalia ipsa esse , & voluptate ac dolore moueri docuit , ἐ φύλλων scilicet defluio , & ex incremento istud colligens. Empedocles verò sexum his admistum esse arbitratus est. Eodem modo Plato quoque , appetitu solùm illas duci , ob vehementem scilicet facultatis altricis necessitatem , affirmabat. Quòd si constet , eas voluptate ac dolore affici , tum sentire quoque rationi erit consentaneum : & vbi hoc constiterit , tum appetitu quoque

duci, siquidem somno reficiuntur, & vigiliis excitantur, rationi consentaneum erit. Ad eundem modum si quæramus an spiritum ducant, & sexuum mixtionem habeant, an contra sit: multam super hoc ambiguitatem, & quæstionem prolixam excitabimus. Verùm talia omisisse, neque singulorum inquisitioni, quæ operæpretium habeant nullum, instituisse, rectius fuerit. Sunt autem qui animas habere plantas affirmarunt, quia scilicet gignere eas conspexissent, alique, & incrementum suscipere, item virescere, quæ iuventus quædam ipsarum sit, rursusque senio dissolui: & quòd nullum inanimatorum isthæc cum plantis habeat communia. Proinde vbi eiusmodi quædam plantis adesse animaduertissent, appetitu quoque duci eas existimarunt. Nos autem quæ manifesta sunt, primùm, deinde quæ latentia, persequamur. Dicimus itaque, si quid alatur, idem quoque appetitu duci: & voluptate afficitur, per saturitatem, dolore autem, per famem: & absque sensu affectiones illæ non fiunt. Paradoxa igitur est, quamuis non adeo temerè erret eius intentio, qui plantis sensum appetitumque tribuendum esse, ita existimauit. Anaxagoras, Democritus, & Empedocles, mentem quoque, & cognitionem eis inesse affirmarunt, ac nos talia tanquam falsa repudiantes, sano insistamus sermone. Affirmamus igitur quòd neque appetitum plantæ habeant, nec sensum. Appetitus enim non aliunde quàm è sensu est. Neque igitur sensum in his deprehendimus, neque partem quæ sentiat, nec eius similitudinem, & neque speciem definitam, nec quidpiam ad hanc consequens, neque motum localem, neque viam ad sensibile aliquod: Et neque signum quodpiam, quo iudicari possit, sensum iis inesse, vt signa habentur, quibus ali sciuntur, & incrementum omnino accipere deprehenduntur. Neque verò ita à nobis hoc constitueretur, nisi alicuius auctricem facultatem partes animæ esse cognitum foret. Proinde cum talem quandam huius animæ partem continere planta deprehendatur, necessariò fit vt animam quoque habere eam statuamus. At cum sensu careat, sensilem ipsam non esse, nequaquam non admittendum. Sensus enim illustrandæ vitæ causa est: vis auctricis verò, auctricis rei viuientis est causa. Hæ differentia hoc in loco procedunt, quòd intelligi nequeat vt in eodem inter vitam eiusque priuationem medium inueniatur aliquod.

A ἔσαι, * ἀνὰ δὲ συζῆσιν τῶν, τὰς ὄψιθι μείν, Lat. ἀνὰ δὲ
 εἰ καὶ αἰεὶ τὰς ὑπὸ αἰακτῶν, & ἐγεί- ^{συστὴν τῆς}
 ἔσθαι τὰς ἐξσηγῶσι, σύμφωνον ἔσαι. ὡς ^{πὶ ὄψιθι}
 αὐτὸς καὶ εἰς ζήτησιν, εἰ πρὸς τὸ γέ- ^{μαίν· εἰς}
 νος ἐκ συγκεράσεως ἔχουσιν, ἡ τὸ ἐρασίον. ^{τὰς ὄψιθι}
 πολλὰ δὲ τὴν πᾶσι τούτου ἀμφισβολίαν, &
 μακρὰν ποιήσασιν τὴν ζήτησιν. ὁ δὲ τὰ
 τοιαῦτα πᾶσι ἀλιμπύειν, καὶ μὴ διδραλώ-
 ρις πᾶσι κατ' ἕκαστον ἐρβύνας ἐνδρα-
 B τείβειν, ἀρέπον ἔστι. πῖνες δὲ ἔχει ψυχὰς
 τὰ φυτὰ εἶπον, ὅτι γινῶσθαι, τρέφεσθαι, &
 αὐξάνεσθαι, νεάζειν καὶ χλωρῶσθαι, γήρα τε
 ἀλῶσθαι τελευτήσασιν· ἐπειδὴ ὅτι
 ἀψυχὸν ταῦτα μὴ τῶν φυτῶν ἔχει κοινά. δὲ
 ἡ δὲ ἔχουσι ταῦτα τὰ φυτὰ, καὶ τῆ ὄψιθι
 μία ὡσαύτως κατέχεσθαι ὄψιθι. ἀλλὰ
 πᾶσι τοῖς φασεσίν, εἴτε καὶ τοῖς κεκρυμ-
 μένοις ἀχλοῦ θήσασιν. λέγουσιν τοῖσι, ὡς
 εἰ καὶ εἰς τὴν τρέφεται, ἡ δὲ ὄψιθι μείν, καὶ
 C ἡδυσέσθαι μὴ ὅτι κόρα, λυπεῖσθαι δὲ ὅτι πει-
 νᾶ· & οὐκ ἐμπίπλοισιν αὐτὰς αἰ ἀφ᾽ ἑσθῆς,
 εἰ μὴ μὴ ἀσθησεως. τούτου ἀρα φαμα-
 σιος μὴ, οὐ μὴ φαῦλος πᾶσι ἀσθησεως
 πᾶσι, ὅς τὸ τὰ φυτὰ αἰακτῶν καὶ ὄψιθι
 μείν ἐδόξασιν. ὁ δὲ Αναξαγόρας, & ὁ Δη-
 μόκριτος, & ὁ Εμπεδοκλῆς, & νοῦν & γῶ-
 σιν ἔχειν εἶπον τὰ φυτὰ· ἡμεῖς δὲ, τὰ τοιαῦ-
 τα ὡς φαῦλα ἀποτρέπομενοι, ὅτι ὄψιθι
 τῶν λόγων. λέγουσιν οὖν, ὅτι τὰ φυτὰ
 D οὐτε ὄψιθι μείν, οὐτε ἀσθησεως ἔχουσιν. ἡ γὰρ
 ὄψιθι μείν, οὐκ ἔστιν εἰ μὴ ὅτι ἀσθησεως
 * . . καὶ τὸ τῶν ἡμετέρου δὲ θελήματος τέ- ^{In Lati-}
 λος, πᾶσι τὴν ἀσθησεως ἀποτρέφεται] οὐχ ^{no con-}
 διείσασθαι γῶν ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἀσθησεως, ^{textu in-}
 οὐτε μέλος ἀσθανόμενον, οὐτε ὁμοιότητα ^{clusa] nō}
 αὐτῶν, οὐτε εἶδος διωρισμένο, οὐτε ἡ ἀσθη- ^{habetur.}
 σεως τούτου, οὐτε ὄψιθι κίνησιν, οὐτε ὄψιθι
 πᾶσι πὶ ἀσθησεως, οὐτε σημεῖον πὶ εἰ οὐ αὐ-
 κρίνωσθαι ταῦτα ἀσθησεως ἔχειν, καθὼς & ση-
 μεῖα δὲ ὡν ὄψιθι μείν ταῦτα καὶ τρέφεσθαι
 E & αὐξάνεσθαι διείσασθαι. ὅτι * σιωπῶν. Lat. σιωπῶν
 τῶν πᾶσι ἡμῶν τῶν, εἰ μὴ ὅτι τὸ ἀσθησεως
 κὸν & αὐξήτικὸν νοοῦσθαι μέρη εἰς τῆς ψυχῆς.
 ὁ πότμος γῶν τῶν τοιοῦτων φυτῶν διείσασθαι πᾶ-
 μέρος ψυχῆς τοιαύτης ἐν ἑαυτῶ ἔχον, ὅτι
 ἀνάγκης νοοῦσθαι & ψυχῶν ἔχειν αὐτῶ· ὅτι
 δὲ ἀσθησεως ἀσθησεως, τότε ἀσθησεως αὐτῶ
 μὴ εἶναι, μὴ ἐγχαρῆν οὐ δεῖ· ἡ γὰρ ἀσθη-
 σεως αἰτία ὅτι ἐλάμψεως ζωῆς. ὁ ἀσθησεως
 αἰτία ὅτι αὐξήσεως ἀσθησεως ζωῆς ζωῆς.

In Latino
 contextu in-
 clusa] nō
 habetur.

medium est. Quod enim est inanimatum, id animam non habet, neque ex ipsis partibus habet aliquam. Planta vero ex eorum numero non habetur, quæ earent anima: nam in ipsa portio quædam animæ habetur. Animal tamen non est, quia sensum non habet. Prodit autem de vitæ ad non vitam paulatim, ut singula quoque. Possumus autem alio quoque modo dicere quòd animata sit planta, neque dicamus inanimatam esse: & si quid animam habeat, sensum tamen habere non dicimus. Nam res quæ alitur, absque anima non est, & animal omne animam habet, sed planta imperfecta res est. Rursus animal membra habet definita: planta, indefinita: & materiam habet planta propriam motui, qui inest ipsi. Rursusque dicere possumus, plantas animam habere: nam ea est quæ motus in ipsis efficit. At desiderium, & qui loco fit motus, absque sensu non sunt. Sic alimentum trahere, à principio naturali est, & id ipsum commune animali ac plantæ est. Neque cum attractione cibi, sensus villo modo iunctus fit, necesse est. Nam quæ aluntur vniuersa, duabus alimentis qualitatibus solum habent opus, caliditate frigiditateque, & proinde alimento humido indigent, ac sicco. At caliditas frigiditasque in cibis reperiuntur siccis ac humidis. Et neutra ex hisce naturis à pari suo seiungitur. Idcirco enim primò alimentum continuum alenti est factum, vsque ad ipsam corruptionis horam, debentque eo vti animal ac planta tali, quale est ipsorum vtrumque.

CAPVT II.

Amplius disputat de plantarum appetitu, motu, & anima.

Perscrutemur itaque istud quoque, quod in oratione nostra præcessit, de plantæ appetitu, & de eius motu, animaque propria, & si quid ab ea in spiritum resoluatur. Anaxagoras enim illas spiritum habere affirmavit, & quonam modo? Si quidem inuenimus animalia non pauca spiritum non habentia. Præterea exactè deprehendimus, neque dormire plantas, neque vigilare. Vigilia enim non aliunde quàm ex effectu sensus est: somnus autem, eiusdem est debilitas: nec inuenitur aliquid horum in rebus hisce,

κατώτηεν σθέν, εἰ μὴ ἀδένεια αὐτῶν. καὶ οὐχ ἐρείσκειται ἢ τούτων ἐν παρῳμαλί, Tom.IV.

A ὀνομάτων, ὅτι οὐκ ἔστι μέσον. ἢ δὲ ζῶν, ἔστι μί-
 σον. τὸ γὰρ ἀψυχον οὐκ ἔχει ψυχῶν, οὐδὲ τὴν
 μερῶν αὐτῆς. τὸ δὲ φυτὸν, οὐκ ἔστι ἐκ τῆς γε-
 ουνιδύων ψυχῆς, ὅτι ἐν αὐτῷ ὅτι π μέγος ψυ-
 χῆς. ἀλλ' οὐκ ἔστι ζῶον, ὅτι οὐδὲ αἰσθησις ἐν
 αὐτῷ. δὲ ἐρχεται δὲ ἐκ ζωῆς εἰς μὴ ζωῶν καὶ
 βραχὺ, αἷς καὶ τὰ καθ' ἕκαστον. διωάμια δὲ ἐ
 ἄλλως λέγειν, ὅτι ἐμψυχον τὸ φυτὸν, καὶ οὐ λέ-
 γομεν ὅτι ἀψυχον. εἰ ἔχει δὲ ψυχῶν, οὐ λέ-
 γομεν ὅτι καὶ ἕνα ἢ δὴ ἔχει αἰσθησιν. παρῳμα
 γὰρ τὸ πρεφόμνον, οὐκ ἔστι ἀπὸ ψυχῆς. πῶν ὃ
 ζῶον ἔχει ψυχῶν. τὸ δὲ φυτὸν, ἔστι ἀτελές
 παρῳμα. πάλιν τὸ ζῶον ἔχει μέλη διωει-
 μήα, τὸ φυτὸν ἀδένεια. ἔχει δὲ ὕλην οἰκείαν
 κινήσεως, ἡ ἔχει ἐν ἑαυτῷ. πάλιν διωάμια
 λέγειν τὰ φυτὰ ψυχῶν ἔχειν, ὅτι ψυχῆ ὅστιν ἐ
 ποιῶσα ἐν αὐτοῖς γινῶσθαι τὰς κινήσεως. ἐπιθυ-
 μία δὲ, καὶ κινήσις ἢ ἐν τοῖσι, οὐκ ἔστιν εἰ μὴ μὲν
 αἰσθησεως. πάλιν τὸ ἕκον ἔσφω, ἔστι δὲ ἀρχῆς
 φεισικῆς, καὶ τῆς αὐτῷ ὅτι τὸ κρινὸν ζῶον καὶ φυ-
 τῶ. οὐκ ἔστι δὲ φρονίς ἐπὶ τῇ ἐλκύσει τῆς ἔσ-
 φῆς, αἰσθησεως τὸ παρῳμα. ὅτι πῶν ὃ πρεφό-
C μνον γρηῖζει ἐν τῇ οἰκείᾳ ἔσφῃ δύο ποιότηταν π-
 νῶν, θερμότητος φημι, ἐ ψυχρότητος. ἐ δὲ ἔσφ
 δειῖται ἔσφῆς ὑγρῆς ὁμοίως ἐ ξηρῆς. ἐ δὲ θερμ-
 τῆς ἐ ἢ ψυχρότητος, διείσκει ἐν βρώμασι ξηροῖς.
 σθένεια δὲ τῆς τριούτων φύσεων, χωρίζεται τῆς
 συμμετόχου αὐτῆς. ἀπὸ τῆς γὰρ ἐ παρῳμα
 ἐγρέτο ἢ ἔσφῃ τῷ πρεφονί σίωεχῆς, ἕως καὶ εἰς
 αὐτῶν τῶν ὄραν τῆς φθορῆς. ἐ οφείλοισι γρη-
 ῶσαι αὐτῇ τὸ ζῶον καὶ τὸ φυτὸν τριαύτη, ὁποῖον
 ὅστιν ἐκάτερον αὐτῶν.

D

ΚΕΦΑΛ. Β΄.

Σκέψις περὶ ἐπιθυμίας φυτῶν καὶ κινήσεως,
 καὶ ψυχῆς.

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΩΜΕΝ οὖν καὶ τῆς
 ὅτι παρηγήσατο ἐν τῷ ἡμετέρῳ λόγῳ, πε-
 εἰ ἐπιθυμίας φυτῶν ἐ κινήσεως αὐτῶν, καὶ ψυχῆς
 ἰδίᾳς, ἐ εἰ τὴν ἀναλύειν ἀπ' αὐτῶν τῶν φυτῶν,
E ὅτι εἰς πνοιῶν. ἀναξογῶρας γὰρ εἶπε αὐτῶν ἔχον
 καὶ πνοιῶν. ἐ πᾶσι; εἰ ἄρ' ἐρείσκειται πολλὰ ζῶα
 μὴ ἔχοντα πνοιῶν. ἐ πάλιν ἐρείσκειται ἀκριβῶς,
 ὅτι τὰ φυτὰ οὐτε ὑπνώτοισιν, οὐτε γρηγο-
 ροῦσι. τὸ γὰρ γρηγορεῖν σθέν ἐστιν, εἰ μὴ
 ἀπὸ * ἀφῆσεως τῆς αἰσθησεως. τὸ δὲ

In Lat.
 scribas.
 fellu: et si
 vetus id
 mēdum.

Τε

πρεφομένη μὲν πάσης ὥρας κατὰ δρίζησιν **A** **μ**ία, ἐν τῇ οἰκείᾳ δὲ φύσιν μὴ ἀποθανομέ-
 ρα. ὅ γὰρ ζῶον ὅτε πρέφεται, τότε συμβαίνει
 αἰαβαίνειν αἰαθυμίασιν ἀπὸ τῆς Ἑφῆς πρὸς
 πῦν κεφαλῆν αὐτῶν, καὶ ὑπνώθειν ἐντε-
 θεν πύτων. καὶ ὅταν καταμαλωθῇ ἢ ἀναθυ-
 μίασις ἢ ἀαβαίνουσα πρὸς πῦν κεφαλῆν,
 τότε γρηγορεῖ. ἐν ἡσίο δὲ τῆς ζώων ἔστιν αὐτῆ ἢ
 ἀναθυμίασις πολλή, καὶ τέως ὀλίγη ὑπνώ-
 θησιν. ὁ δὲ νυσαγμός ἐστὶ στυοχὴ τῆς κινή-
 σεως. ἢ δὲ στυοχὴ, πάλιν ἡρεμία πρὸς ἄμα-
 τος κινουμένου. ὁ δὲ μάλιστα ἐκείνως ἐστὶ ζη-
 τητέον ἐν ταύτῃ τῇ ἐπισημῇ, τῷ τὸ ἔστιν, ὅφρ
 εἶπεν ὁ Εμπεδοκλῆς, ἦ γὰρ εἰ δεισκέσθαι
 ἐν τοῖς φυτοῖς γῆρος θήλυ ἐ γῆρος ἄρρεν, καὶ εἰ
 ἔστιν εἶδος κεκεραμῶν ἐκ πύτων τῶν δύο γα-
 ρων. λέγει μὲν τίνων, ὅτι τὸ ἄρρεν, ὅτε γυνῶν, εἰς
 ἄλλο γυνῶν, καὶ εἰσὶν ἀμφω κεχωρισμένα ἀπὸ
 ἀλλήλων. ἐπεὶ γὰρ δεισκέσθαι ἐν τοῖς φυτοῖς,
 ὅτι ἔχει τὰ φύσιν γῆρος ἄρρεν ἐ θήλυ, ἐ πύτων
C **μ**ία ἄρρεν ἔστιν τραχύτερον καὶ σκληρότερον καὶ
 μᾶλλον φείων, τὸ δὲ θήλυ ἀσθενέστερον, καὶ καρ-
 ποφόρον πλέον, πάλιν ὀφείλω μὲν ζητεῖν, πότε-
 ρον δεισκέσθαι ταῦτα τὰ δύο γῆρα κεκεραμῶν ἀ-
 μα ἐν τοῖς φυτοῖς, ὡς εἶπεν Εμπεδοκλῆς. ἀλλ' ἐγὼ
 ἔχω ὑπολαμβάνω ὅτι τὸ πρῶτον οὕτως ἔχον.
 τὰ γὰρ κεκεραμῶν, ὀφείλουσιν εἶναι πρῶτον ἀπλά-
 οῦ ἐαυτοῖς, καὶ εἶναι κατὰ αὐτὸ μὲν τὸ ἄρρεν, κατὰ
 αὐτὸ δὲ τὸ θήλυ, καὶ τεθῆναι κινῶσθαι. καὶ ἢ δὲ
 κέραισι σὺν ἔσται, εἰ μὴ ἀπὸ πῦν οἰκείας γῆρασι.
 εὐρέθην γὰρ ἐν τοῖς φυτοῖς πρὸς τὴν κέραιας κρά-
 σης, ἢ καὶ ὀφείλουσιν εἶναι αἰθία ποιητικὴ ἐ παθητικὴ ἐν
 μίᾳ ὥρα. ἀλλ' οὐχ δεισκέσθαι ἄρρενότης ἐ θη-
 λύτης ἰσῶσθαι ἐν ἡσίο τῶν φυτῶν. εἰ γὰρ τῷ οὕτως
 ἰσῶσθαι αὐτὸ φυτὸν ἰσῶσθαι τελεόπερον ἢ ζῶον. ἐ πῶς,
 εἴφρ τὸ ζῶον ἢ δέσθαι ἐν τῇ οἰκείᾳ γῆρα πρὸς ἄν-
 ματός τινος δέωτεικῶν, ὅ γὰρ φυτὸν τῷ δέσθαι ἐν
 τοῖς κέραισι ἔστιν; δέσθαι γὰρ ἡλίου, ἐ δεισκέσθαι, ἐ
 τὸ ἔαρος πλέον καὶ πύτων δέσθαι μᾶλλον ἐν τῇ ὥ-
 ρα τῆς ἐκ φύσεως αὐτῶν. ἐστὶ δὲ καὶ ἡσίο ἀρχῆ,
 τῆς μὲν Ἑφῆς τῆς φυτῶν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ
E **π**άλιν ἑτέρα ἀπὸ τῆς γῆρασι τῶν ἡλίου. εἰ-
 πε δὲ Ἀναξαγόρας, ὅτι ἢ ὑγρότης τούτων
 ἔστιν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἀπὸ τῶν ἔφη πρὸς
 Λεχίτεον, ὅτι ἢ γῆ μήτηρ μὲν ἔστι τῶν φυτῶν, ὁ
 δὲ ἡλίου πατήρ. ἀλλὰ πῦν κέραισιν τῶν ἄρρενος
 τῶν φυτῶν καὶ τῶν θήλεος, ὀφείλω μὲν ἀπὸ πύ-
 σιασθαι, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἄλλο ἡσίο Ἑφῆ. οἷον
 ὅτι τὸ σπέρμα τῶν φυτῶν ὁμοίον ἔστιν * εἰκυμο-
 νήσθαι ζῶου, ἡσίο ἔστι μίξις ἄρρενος τε καὶ θήλεος.

qua dum horis omnibus iuxta dispositio-
 nem eadem alantur, in natura tamen sua
 nihil sentiant. Et dum alitur animal, af-
 cendit vapor ab alimento ad caput, in-
 déque prorsus dormire ipsum contingit.
 Vbi verò absumptus fuerit, qui ad ce-
 rebrum ascenderat, vapor, redit vigi-
 lia. Porro in quibusdam animalibus va-
 por hic multus, quæ tamen parum dor-
 miunt, ut in camelo contingit, & ceruo,
 & consimilibus, præ cerebri scilicet sic-
 citate, & meatuum angustia. Et som-
 nus, motus statio est: hæc autem, rei
 motæ est quies. Quod autem maximè
 propriissimèque in hac scientia inqui-
 rendum est, id Empedocles dixit, an sci-
 licet in plantis sexus fœmininus mascu-
 linusque reperiantur, aut an species ex
 hisce duobus sexibus commista. Dici-
 mus itaque quòd masculus cùm gignit,
 in aliud gignit: fœmina verò, cùm gi-
 gnit, gignit ab alio, suntque ambo sepa-
 ratim à se inuicem. Cùm itaque in plantis
 reperiat quòd vnaquæque species mas-
 culum genus habeat, & fœmellum, &
C **o**mnino quòd masculum est, asperius est
 ac durius, rigidiusque: fœmellum, debi-
 lius, & fœcundius: quærendum rursus
 est, inueniantur hæc duo genera simul
 commista in plantis esse, ut Empedocles
 dicit. Id quod ego sanè ita habere non
 arbitror. Nam quæ res permisceantur,
 primò simplices in sese esse debent, ut
 scilicet per se sit masculus, & per se fœ-
 mina: deinde commisceantur. Et com-
 mistio non erit, nisi per propriam genera-
 tionem. Inuenta igitur fuit in plantis an-
 te mitionem suam, mitionem, quæ efficiens
 quoque & patiens causa in vna hora esse
 debeat. Verùm non inuenitur masculi-
 nitas fœmininitasque in vlla planta con-
 iunctæ, & si hoc ita esset, tum planta ani-
 mali esset perfectior. At quo pacto id
 esse queat, quando animal non indi-
 get in generatione sua, re quæquam ex-
 trinseca? At planta hæc temporibus anni
 indiget: nam Sole opus habet, & tempe-
 ramento, & vere plurimum: & mul-
 tò etiam magis hisce indiget, quo
 tempore foras pullulat. Est autem
E **i**nitium quoque plantarum alimenti ὀ
 terra quoddam, & rursus aliud fru-
 ctuum generationis à Sole est. Sed &
 Anaxagoras dixit quòd earum humi-
 ditas à terra est. Idcirco ad Lechi-
 nium aiebat quòd terra mater esset plan-
 tarum, Sol pater. Cæterùm masculi
 in plantis sexus & fœmelli mitionem
 alio quodam modo imaginari debe-
 mus: veluti quòd plantæ semen in præ-
 gnatione simile sit animalium, quæ in
 commistione maris & fœminæ consistit.

In Lat.
 scriben-
 dum vi-
 detur,
 impræ-
 gnationi
 s. aut in
 Græco
 κωμική
 quæd sic
 non
 potest.

Et sicut in ovo vis est, dum pullus gignitur, unde alimentum quoque eius est usque ad ipsam complementi horam, & exitum ab ea, quando foemella pullum vna in hora exponit: sic & plantæ semen habet. Rursus ait Empedocles, quodd plantæ, licet pullos non generent, quia res, quæ nascitur, non nisi ex natura seminis nascitur, & quod fit quod remanet ex eo in principio, cibus radicis, & nascens mouet se statim. Sic itaque in mistione masculorum & foeminarum plantarum existimare debemus, sicut & animalium, quia plantarum mistio quoque in dispositione quadam est. Sed in animali quoniam sexus miscentur, vires quoque sexuum, quæ prius erant separatæ, commiscentur: prodiitque ex ambobus illis res vna quædam: id quod in plantis non fit. Non enim vbi genera eorumque facultates fuerint commista, postmodum separatim habentur. Si igitur natura masculum cum foemina miscuit, rectè processit: quia non inuenimus functionem in plantis aliquam præter fructuum generationem, neque animal separatum est à foemella, nisi quibus horis non concreditur. Et hoc fit ob multas eius actiones scientiasque. Sunt autem qui putent plantas completas esse, & integras, vitamque ipsarum, duarum facultatum gratia esse, quæ insunt ipsis, ob alimentum scilicet idoneum, & longitudinem suæ durationis, temporis item quo frondet, fructumque edit ipsarum vita, conuertiturque ad illas earum iuuentus, neque fit in eis superfluum aliquod. Planta somno non indiget, ob multas causas, quia in terram posita est, eique alligata, nec motum in sese, nec terminum finitum in suis partibus habet, & neque sensum, nec motum habet voluntarium, nec animam perfectam, sed portionem partis animæ habet magis. Et planta propter plantam creata non est, sed propter animal. Et si dixeris quod planta cibo vili indiget ac malo, & si tali indigeat, multum tamen stabili & continuo, & nec facile dissolubili. Et si ita constat quod planta præstantius quiddam supra animal habeat, necesse est, vt res inanimatæ rebus animatis sint nobiliores. Sed animalis opus nobilior est, ac melius, quàm opera plantæ vniuersa.

A καὶ ὡς τὸ βῆν ἐν τοῖς ὄοις ὅτε γίνεται νεοσπός, ἔστιν ἐπιπέσει καὶ ἡ ἔσφῃ αὐτῆ μίξις ἐ αὐτῆς τῆς ὄρας τῆς συμπληρώσεως, καὶ τῆς οἰκείας ἐξόδου. καὶ ὅτε τὸ σπῆλυ ἐκλήθησι τὸν νεοσπὸν ἐν μιᾷ ὄρα, οὕτω ἐ τὸ σπέρμα ἐδ φυτῶ. εἶπε πάλιν Εμπεδοκλῆς, ὅτι πὰ φυτὰ, εἰ καὶ νεοσπὸς οὐ γινώσι. ἀλλὰ τὸ γινώσκον οὐ γινώσκει, εἰ μὴ ἐκ τῆς φύσεως τῆ σπέρματος. καὶ ὅπως μὲν εἰ ὅτι αὐτῶ ἐν τῇ ἀρχῇ ἔσφῃ γίνεται τῆς ρίζης, καὶ τὸ γινώσκον κινεῖ αὐτὸ ἐαυτὸ πρὸς αὐτὴν. ὁμοίως οὕτως ὁφείλομεν ὑπολαμβάνειν καὶ ἐν τῇ μίξει τῶ ἀρρένων καὶ τῶν θήλειων φυτῶν, ὡς ὅτι τῶν ζώων, ὅτι καὶ ἐ μίξις τῶν φυτῶν ὅστιν ἐν δροικῆσται πινί. ἀλλὰ ἐν τοῖς ζώοις, ὅτε μίγνεται, πὰ γῆνη μίγνεται, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν γῆνων, αἱ ἡσυχῆ πρὸς τὸν κεχωρισμέναι, καὶ πρὸς ἄλλο ἐκ πύτων ἀμφοτέρων πρὸς ἄλλῃ ἐ ἐν. ὁ δὲ σῆκ ἐστὶ ἐν τοῖς φυτοῖς. οὐ γὰρ ὅτε μίγνεται ἐ τῇ γῆ, καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν, μετα τῶτα γίνονται κεχωρισμέναι. εἰ γὰρ ἐ φύσις ἐμξε τὸ ἀρρέν μὲ τῆ θήλειος, καλῶς πρὸς ἄλλο. ὅτι οὐχ ἀρίστων ἐνεργειῶν πινὰ ἐν τοῖς φυτοῖς πρὸς πινὸν γίνονται τῶν καρπῶν. ὅτι γὰρ ὅτι ζῶον κεχωρισμένον τῆ θήλειος, εἰ μὴ ἐν ὄρας αἱς οὐ σπινάσεται. τῆτο δὲ ὅτι, ἀλλὰ τε πολλὰς ἐνεργείας αὐτῶ, καὶ ἀλλὰ ἐ πολλὰς αὐτῶ ἐπιπέσεως. εἰσὶ δὲ οἱ ἕνεσ πὰ φυτὰ

D πεπληρωμένα ὑπολαμβάνοιμεν, καὶ πινὸν χᾶρειν τῆς ζωῆς αὐτῶν εἶναι ἀλλὰ ἐ δύνδυνάμεις αἱ ἔχει, ἢ γὰρ ἀλλὰ πινὸν ἔσφῃ πινὸν ἐπιπέσει εἰς τὸ πρὸς αὐτὰ, καὶ ἀλλὰ πινὸν μακρότητα τῆς οἰκείας ὑπερξέως, καὶ τῆ χαρῆς ὁπότῃ βλαστῆ καὶ καρποφορῆ ἢ ζωῆ αὐτῶν, καὶ ἐρέφῃ πρὸς αὐτὰ ἢ νεότης αὐτῶν, καὶ οὐ γὰρ ἐν αὐτοῖς πινὸν πινὸν. οὐ δεῖται τὸ φυτὸν ὑπνοῦ, ἀλλὰ πολλὰς

E αἰτίας, ὅτι κείται τὸ φυτὸν ἐν τῇ γῆ, καὶ δεσμιῶται ὑπὸ αὐτῆς, καὶ σῆκ ἔχει κίνησιν ἐ ἐαυτῶ, ὅτι ὅτι διωρισμένοι ἐν τοῖς οἰκείοις μέρεσιν, οὐτε ἀσθησὶν ἔχει, οὐτε κίνησιν αὐτῶ πρὸς ἄλλο, οὐτε ψυχῶν τελείας. τῆτο δὲ ἐχῆ μᾶλλον μέρος μέρος ψυχῆς. καὶ τὸ φυτὸν σῆκ ἐδημιουργῆται ἀλλὰ τὸ φυτὸν. καὶ πάλιν ἐαυτῆ πινὸν, ὅτι τὸ φυτὸν δεῖται μὲν ἔσφῃς ἀπὸ τῶν καὶ μ-

θεῶς. εἰ ἐ δὲ τῆ τῆ αὐτῆς, ὁμοίως καὶ πολλὸν σα θῆρας καὶ σπινῶν, καὶ μὴ ῥαδίως ἀλλὰ φθινῶν καὶ ἀντιπέσει σπινῶν) ἵνα τὸ φυτὸν ἔχει κρείττον πρὸς τὸ ζῶον. καὶ ἀλλὰ τῆτο ἀνάγκη πρὸς γματὰ ἀψυχα εἶ) ἀλλὰ ἐστὶ πινὸν ἐ μὲ ψυχῶν, ἀλλὰ ἐστὶν ἐ ζωῆ ὅτι κρείττον πρὸς πινὸν ἐστὶν ἐ φυτῶ.

ἄλλως τε θείσχοι μὲν καὶ ἐν τῷ ζῳῷ πάσας τὰς
 δυνάμεις τὰς ἐν τῶν φυτῶν, καὶ ἄλλας πολλὰς
 ἢ μὲν ἐμπάλιν. εἶπε πάλιν ὁ Εμπεδοκλῆς,
 ὅτι τὰ φυτὰ ἔχουσι γῆρας ἐν χέσμα ἢ ἀπὸ πλά-
 τος, καὶ οὐ τελεία καὶ πῶν συμπληρῶσιν αὐτῶν.
 τῶν δὲ συμπληρουμένων, οὐ γινώσκουσι ζῶον.
 ἀλλ' ὅτι ὁ λόγος ἀσάρετος ἔστι. δὲ ἴσ' ὁ χέσ-
 μος ὀλοτελής ἔστι, ἔδιδωκεν, καὶ οὐκ ἔπαυσε
 πώποτε γινώσκουσι ζῶα ἔφυλα, ἔπύτα ἀλλοῖα
 εἶδη. ἐν ἑκάστῳ δὲ εἶδει τῶν φυτῶν, ἔστι θερμό-
 τῆς ἔδιδωκεν φλοισκῆ ἢ ἴσ' ὁπότῳ ἀσάρεται,
 ἀσθενέουσι τὰ φυτὰ, ἔμετασχοι, ἔφθινοιοι, ἔ
 ξηραίνουσι. ἔ πρὸς μὲν λέγουσι τῶν φθορῶν,
 ἄλλοι δὲ οὐχί.

A Et alioqui in animali reperimus virtutes
 omnes, quæ sunt in plantis, & multas in-
 super alias: non autem vicissim. Rursus
 ait Empedocles quod plantæ generatio-
 nem habent in Mundo, diminuto tamē,
 & non suis modis perfectō, absoluto-
 que, & quod eo completo animal non
 generabitur. Qui sermo aptus non est,
 quando Mundus totus est, ac sempiter-
 nus, & animalia generare cessavit nun-
 quam, ac plantas, & omnis generis spe-
 cies alias. In omni autem plantarum spe-
 cie calor est, & humor naturalis, qui vbi
 absumptus fuerit, valetudinem incur-
 runt plantæ, & senescunt, inereuntque,
 & marcescunt. Hanc alii corruptionem
 dicunt, alii non,

ΚΕΦΑΛ. γ.

CAPVT III.

Τῶν φυτῶν διαισμός καὶ μέρη.

Plantarum diuisio à partibus.

Τίνα τῶν φυτῶν ἔχουσι ἡύχρον ὡς ῥητίνην, ὡς
 κέμμιν, ὡς σμύρναν, ὡς θυμίαμα, καὶ ὡς
 κόμμιν Ἀραβικόν. πάλιν ἵνα δένδρα ἔχουσι δεσ-
 μοὺς, καὶ κοιλίας, ἔφλοισκῆ, καὶ φλοιόν, ἔμυε-
 λὸν ἐντόν. καὶ τίνα ὡς ὅτι τὸ πλεῖστον, εἰσὶ φλοισκῆ.
 ἔ ἵνα μὲν ὁ καρπὸς ὑπὸ τὸν φλοιόν, ἢ ἡ γῆρας
 ἐντόν τῶ φλοιού ἔ τῶ φλοισκῆ. καὶ ἵνα μὲν μέ-
 ρη τῶ δένδρου εἰσὶν ἀσάρεται, ὡς ὁ χυμὸς ὁ θείσχο-
 μος ἐν αὐτοῖς, ἔ οἱ δεσμοί, καὶ αἱ φλέβες. ἵνα
 δὲ εἰσὶ σιῶματα ἐκ τῶν ῥύτων, ὡς κλάδι, καὶ λύγρι,
 ἔ φύλλα. ταῦτα δὲ πῶτα οὐχ θείσχοι μὲν ἐν
 πᾶσι τοῖς φυτοῖς. ἵνα γὰρ τῶν φυτῶν ἔχουσι καὶ
 ταῦτα, ἔ ἄλλα μέρη, λύγρι καὶ φύλλα, κλά-
 δοις, ἄσχη, ἔ βλαστῆς, ἔ φλοιόν τὸν ὡσεὶ
 κλοῦτα τὸν καρπὸν. ἔ καθὼς εἰσὶ καὶ ἐν τοῖς
 ζῳοῖς μέρη ὁμοιομερῆ, οὐτα καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς.
 καὶ ἕκαστα τῶν μερῶν τῶν φυτῶν σιῶματα, εἰ-
 σὶν ὁμοία μέλεσι ζῳοῦ. ὁ δὲ φλοισκῆ τῶν φυτῶν,
 ὁμοίος ἔστι φλοισκῆ δέρματι ζῳοῦ. οἱ δεσ-
 μοὶ πάλιν ὁμοιοὶ ἰσθμοῖς ζῳοῦ. ὁμοίως καὶ τὰ
 λοιπὰ τὰ ἐν αὐτοῖς. ἔ ἵνα μὲν τῶν μερῶν διαι-
 ρεῖται πῶς διαιρῆται μερῶν ἀσάρετων, τίνα δὲ ὁ-
 μοίων, οἷον ὡς ὅτι τῶ πηλοῦ. καὶ γὰρ οὐκ ἐν
 τῶ πῶ διαιρῆται διαιρῆται τῆς γῆς μόνον, ἔ ἄλλο-
 τῶ πῶς διαιρῆται τῶν τοιχείων. ὡσαύτως ἔ ὁ πνθί-
 μος, ἔ ἡ ἄσχη, διαιρῆται μὲν ὡσαύτως, καὶ εἰσὶ
 μέρη τούτων, ἄσχη ἔ πνθίμους ἄλλως δὲ διαι-
 ρεῖται ἔ διαιρῆται τῶν τοιχείων ὁμοίως καὶ αἱ τῶν
 φυτῶν ῥίζαι. πάλιν οὐ διαιρῆται ἔ ἡ χεῖρ
 εἰς ἄλλω χεῖρα, οὐδὲ ἡ ῥίζα εἰς ἄλλω
 ῥίζαν, οὐδὲ τὰ φύλλα εἰς ἄλλα φύλλα.

Q uædam arbores succum habent, vt
 resinam, & gummi, & myrrham,
 & thus, & thymiana. Aliæ nodos ha-
 bent, & venas, ac ventrem, & lignum,
 & corticem, & medullam intra se.
 Quædam vt plurimum è cortice sunt.
 Aliarum fructus sub cortice est, inter
 ipsum scilicet & lignum. Et partes arbo-
 rum aliæ sunt simplices, vt humor, qui
 in ipsis inuenitur, & nodi, & venæ.
 Aliæ ex hisce compositæ sunt partes, vt
 rami, & virgæ, & folia. Hæc verò om-
 nia non in plantis omnibus reperiri-
 tur. Nam aliæ & has partes habent,
 & alias, velut radices, virgas, folia, ra-
 mos, flores, germina, & corticem cum
 qui fructus circundat. Et vt in anima-
 li membræ sunt partium similia, ita &
 in plantis. Et quæuis plantæ partes com-
 positæ coagmentatæve membræ ani-
 malium similes sunt. Et cortex plan-
 tæ, iuxta suæ naturæ modum cuti ani-
 malis est similis. Et radix, oria ani-
 malis similis est. Nodi quoque illius, ner-
 uorum, qui sunt in animali, similitudi-
 nem habent. Eodem modo quæ in ip-
 so sunt partes cæteræ. Et diuiduntur
 harum partium nonnullæ in partes quo-
 dam modo dissimilares, aliæ in simila-
 res partes, veluti scilicet in luto, quod
 vno modo per terram tantum diuidi-
 tur, modo alio per elementa. Sic pul-
 mo & caro diuiduntur primò, & sunt
 eorum partes caro ac pulmo, & alio
 modo per elementa diuiduntur. Eo-
 dem modo plantarum radices diuisio-
 nem accipiunt. Verum in aliam ma-
 num non diuiditur manus, nec in radi-
 cem aliam radix, nec folia in folia alia.

Postver-
 bum ζῳῶν
 periodū
 ampliū
 habet
 Latinus
 quàm
 G. con-
 textus.

καὶ ἀρξασθαι ἀπειθμῶν τὰ ἴδια μέρη
 τῆς φυτῆς καὶ τὰ κοινὰ, ἔστι τούτων διαφο-
 ροεῖς. λέγουσιν οὖν, ὡς ἔστι τοῖς μέρεσι
 τῆς φυτῆς ἔστι μεγάλη διαφορὰ, ἐν τῷ
 σπλήνι καὶ ἐν τῇ ὀλιγότητι, ἐν τῷ μεγέθει
 καὶ ἐν τῇ σμικρότητι, ἐν τῇ δυναμει καὶ ἐν
 τῇ ἀδυναμείᾳ. πῶς δὲ ἔστιν, ὅτι ὁ χυμὸς ὁ ἐν
 τοῖς μεγάλοις δένδροις, ἐν πῶσι μὲν ἔστιν ὡς
 γάλα, οἷον ἐπὶ τῆς συκῆς· ἐν ἑσίν ὁμοίος ὑγρᾷ
 πύσῃ, ὡς ὁ χυμὸς ὁ σαζῶν ἐκ τῆς ἀμπέλου·
 ἐν πῶσι δὲ ὑγρῶτος, ὡς ἐν τῷ ὄρεινῳ, καὶ
 ἐν φυτῶν ἑλκεσὶν ὀπιγῶσι, καὶ ἐν ἄλλοις.
 πάλιν ἔστι φυτὸν τὸ ἔχον μέρη ξηρὰ,
 ἕτερον ὑγρὰ, καὶ τὰ τριαῶτα. καὶ ἔστι τὸ ἔχον
 μέρη ἔλαττα καὶ ἄρκεα, οὐδὲ ὅμοια, οὐδὲ
 ἴσα. καὶ ἵνα μὲν ἔχει ὅμοια μέρη, ὅσα ἴσα
 δὲ· πῶς ἴσα μὲν, οὐχ ὅμοια δὲ, καὶ ὅτι ἑτέ-
 ῃ ἔστι τὸ πῶς ἐν τούτοις ὡρισμένον. αἱ διαφορὰ
 δὲ τῆς φυτῆς, ἐν τοῖς οἰκείοις μέρεσι γινώσ-
 κανται καλῶς· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ χρώματα αὐ-
 τῆς ἐκ τῶν χρωμάτων, ἐκ τῆς ὑγρότητος,
 ἐκ τῆς τραχύτητος, καὶ ἐκ πῶρων ἄλλων
 τῆς συμβεβηκότων αὐτοῖς· ἐν ἰσότητι, ἐν ἀ-
 ξήσει φεικῆ, ἐν ἀφικρίσει, ἐν μεγέθει, ἐν
 σμικρότητι. καὶ εἰσι μὲν τὰ αὐτὰ πούτου
 ἔσπου, ἔχουσι δὲ ἔλαττα πολλὰ, κα-
 τὰ τὸν ὁρισμὸν.

A & exordienda enumeratio partium est plantarum, quæ propriæ sint, & quæ communes. Item earundem differentiarum. Dicimus igitur, quod in plantarum partibus magna diuersitas inest, in multitudine & paucitate, in magnitudine & paruitate, in fortitudine debilitateque. Id autem fit, quia humor, qui in magnis arboribus est, in quibusdam est vt lac, vt in ficibus, in quibusdam similis est pici liquidæ, velut humor, qui in vite est: in aliis est originalis, vt in origano, & in planta, quam opigaida dicunt. Item planta est, quæ partes siccas habet, alia quæ humidas. Rursus alia est, partes habens discretas, & nec similes, nec æquales. Aliæ rursus partes similes adinuicem habent, inæquales autem: quædam æquales habent partes, dissimiles autem: & neque locus in his est definitus. Differentiæ verò plantarum in suis partibus cognoscuntur pulchrè, vt & figuræ ipsarum tum è colore tum è raritate ac spissitudine, asperitate ac leuitate, tum aliis omnibus, quæ ipsis accidunt, differentiis, in æqualitate scilicet & augmento naturali, in decremento, in magnitudine ac paruitate. Et alia non est vnus modi, sed differentias multas habet, quemadmodum prædiximus.

ΚΕΦΑΛ. Δ.

CAPVT IV.

Τῶν φυτῶν διαιρέσεις κατὰ γῆν καὶ τόπους.

Plantarum diuisio per genera & locos.

ΚΑΙ πάλιν τῆς φυτῆς ἵνα παραγῶσι
 καρπὸν ἐπὶ τῷ ἴδιον φύλλῳ, ἵνα δὲ
 ὑποκάτω τῶν φύλλων. ἔστι ἵνα μὲν ὁ καρ-
 πὸς ἀπηρῆσθαι τῆς ἰδίου φύλλου, πῶς δὲ ἀπὸ
 τῆς ῥίζης, ὡς τὰ ἐν Αἰγύπτῳ φυτὰ, τὰ λεγόμενα
 μάργαριτα. πῶς δὲ οἱ καρποὶ ἐν μέ-
 σω αὐτῶν· ἔστι πῶς οἱ καρποὶ καὶ τὰ φύλλα,
 καὶ οἱ δεσμοὶ ἀφικρίσει εἰσι. καὶ ἵνα τὰ
 φύλλα πῶς ἀλλήλα ὅμοια, ἄλλων δὲ οὐ· ἔστι
 ἵνα μὲν ἔχουσι κλάδους ἴσους, πῶς δὲ ἕτεροι-
 τος. εἰσι δὲ καὶ μέρη, ἀπὸ ὀνομάσασθαι ἐν
 πῶσι τοῖς δένδροις αὐξήσιν πάχοντα καὶ πῶς-
 θεσιν, ὡς ἡ ῥίζα, οἱ λύγροι, οἱ φύλλοι, ἔστι οἱ κλά-
 δοι καὶ τὰ παρῶμοιοῦσθαι μέλεσιν αὐτοῦ
 πῶσι τοῖς πῶσι πῶσι τὰ ἄλλα μέρη. καὶ
 ἡ ἰδία ῥίζα μεσιτεύει ἢ τῆς φυτῆς, καὶ τῆς ἑσφῆς·
 ἔστι καλοῦ μὲν αὐτῆς ἢ μόνον ῥίζας, ἄλλα καὶ
 αἰτίαν ζωῆς. αὐτὴ ζωὴ τοῖς φυτοῖς πῶς φέ-
 ρει. καὶ φύλλοι μὲν ἔστιν, ὁ μόνος γινόμενος ἀπὸ

D
 ET plantarum aliæ super foliis fructus producunt suos, quædam sub foliis. Et aliarum fructus à stipite suo suspensus est, aliarum è radice, velut arbores Ægypti, quas dicunt margaritas. Item aliarum fructus in medio sunt earum, quarundam verò fructus, & folia, & nodi, indiscreta sunt. Et quarundam folia ad inuicem similia sunt, quarundam non sunt. Et aliæ ramos habent æquales, aliæ tales non habent. Sunt etiam, quas partes nominauimus in plantis omnibus, quæ auctiorem scilicet accipiunt, & appositionem, veluti radix est, & virgæ, stipites, & rami, & hæc membrorum in animalibus similitudinem habent, partes exteræ omnes continentium. Et radix quidem plantæ media est inter plantam & alimentum, & vocamus eam non radicem solum, sed & vitæ causam, quod vitam plantis adducat. Et stipes plantæ est, quæ sola è terra nascitur, & staturæ hominis est similis. Surculi sunt, qui è radice arboris pullulant,

rami verò qui supra furculos nascuntur : nec reperiuntur in omnibus plantis hæc. Plantarum rursus habentium ramos, aliæ sunt perpetuæ, aliæ non sunt, sed in singulos annos durant. Item plantæ sunt nec ramos habentes, nec folia, ut fungi & tubera. Et rami, qui in arboribus nascuntur, ut & cortices, & ligna, & medullæ non aliunde quàm ex humore arborum nascuntur. Vocant medullam arboris, alii matricem, alii viscera, quidam verò cor. Hæc autem, ut & venæ, & caro totius arboris è quatuor elementis sunt. Partes quoque sæpe reperiuntur ad folia gignenda, & flores, idoneæ : sic virgæ breves quædam sunt, ad foliorum procreationem aptæ, velut in salicibus. Quædam præter flores, fructus quoque in arboribus, & quæcumque alia è semine nascuntur, quæque ipsa ambiunt. Plantarum item aliæ arbores sunt, aliæ inter arbores & herbas mediæ, & frutices dicuntur : aliæ herbæ sunt, aliæ olera. Et plantæ ferè omnes sub hæc nomina cadunt. Sunt item arbores, quæ è sua radice stipitem habent, & nascuntur ex eo rami multi, ut oleæ & fici : aliæ verò non habent. Sunt & plantæ inter arbores & herbas minutas mediæ, quæ frutices dicuntur, in radicibus suis multos ramos habentes, ut quæ dicuntur virgula, & rubus. Olera sunt, quæ multos stipites habent ex vna radice, & ramos multos, ut ruta, & caulis, & eiusmodi. Sunt & herbæ, quæ stipitem è radice sua non habent, sed folia mox producunt. Quædam omnino anno nascuntur, & arescunt, ut triticum, & similia. Neque possumus hæc omnia novisse nisi per similitudines, & exempla, ac descriptiones. Quædam herbæ in duo extrema declinant, ut olus quod regium dicitur. Aliæ sunt, quæ eadem & herbæ dicuntur, & olera. Aliæ per initia dum nascuntur, spicarum formam videntur habere, postmodum in arbores euadunt, velut benteli Arabicæ, & quod helioscopion dicitur. Myrtus quoque, & malus, ac pyrus, & eiusmodi reliquæ arbores sub hoc genere continentur, è quibus multæ superflue, sunt stipites è radicibus earum nati, eoque determinare illas operæpretium est, ut exemplum præstent, & ratiocinationem.

A τῆς γῆς, καὶ ἔστιν ὁμοίος ἡλικία ἀρ. θεοῦ. τῶν φυάδες δὲ εἰσι, τὰ ἀπὸ τῆς ρίζης τῆ δένδρου βλαστάνοντα. κλάδοι δὲ, οἱ ἕνεκα αὐξήσεσιν ἐπὶ τῶν τῶν φυάδων, οὐχ ἂν εἰσχωρῶν δὲ ταῦτα εἰς πᾶσι τοῖς φυτοῖς. καὶ πάλιν τῶν κλάδους ἔχοντων ἕνα μὲν εἰσι διωκεῖν, πῖνα δὲ οὐχί, μᾶλλον δὲ ἀπὸ ἑρῆς ἡ ἔπος. καὶ πάλιν εἰσι φυτὰ μὴ ἔχοντα κλάδους, μηδὲ φύλλα, ὡς οἱ μύκητες, καὶ τὰ ὅμοια. οἱ κλάδοι δὲ, οἱ γρόμοιοι εἰς τοῖς δένδροις, καὶ οἱ φλοιοὶ, καὶ οἱ φῖθροι, καὶ οἱ μυελοὶ, ἔχοντα, εἰ μὴ ἀπ' αὐτῶν τῶν χυμῶν τῶν δένδρων. καὶ ἕνεκα καλοῦσιν αὐτὸν τὸν μυελὸν τὸν εἰς τοῖς δένδροις, μήτρας, ἀλλὰ σωλάγγια, ἔτεροι δὲ καρδίαν. ταῦτα δὲ καὶ αἱ φλέβες, ἃ ἢ ἀφ' ὅλου τῆ δένδρου, ἐκ τῶν πεπαιρωμένων χειρῶν πεφύκασιν. καὶ πολλάκις εἰσχωρῶν μέρη πῖνα ἐπιτήδεια εἰς τὸ γυνᾶν φύλλα ἃ ἀπὸ τῆς ἐλύρι δὲ πῖνες βλαστῶν εἰσιν, εἰς τὸ γυνᾶν ἐπιτήδειοι ἀπὸ τῆς ὡς ἐπι τῶν ἰτεῶν. ἕνεκα δὲ καὶ ἀπὸ τῆς καρυκῆς εἰς τοῖς δένδροις ἃ πᾶσι ὅτι τῆς γυνᾶς ἐκ σπέρματος, ἃ ὅσα ἔτι καλυπτοῦσιν αὐτὰ. ἃ πάλιν τῶν φυτῶν εἰσι ἕνα δένδρα, ἕνα δὲ μεσον δένδρων καὶ βοτάνων. ἃ ταῦτα ὀνομάζονται γάμοι. ἃ ἕνα μὲν εἰσι βοτάνων, ἕνα δὲ λαχόνα. ἡ δὲ οὖν πᾶσι ταῦτα φυτὰ τοῖς ἑομοῖοις ὑποπίπτουσιν ὀνόμασι. πάλιν εἰσι δένδρα, ἀπὸ ἑχοῦσιν ἐκ τῆς οἰκείας ρίζης φῖθρον, καὶ γυνᾶν εἰς αὐτοῖς κλάδοι πολλοὶ, ὡς συκαὶ, καὶ ἑλαῖαι. πῖνα δὲ οὐ. πάλιν εἰσιν ἄλλα φυτὰ, μέσον, ὡς εἰκομῆ, δένδρων ἃ βοτάνων σμικρῶν, τὰ λεγόμενα γάμοι, ἔχοντα εἰς τῆς ρίζης αὐτῶν πολλοὶς κλάδοις, ὡς τὰ καλούμενα ἄγροι καὶ βάρη. λαχόνα δὲ εἰσι, τὰ ἔχοντα πολλοὶς φῖθροις ἐκ μιᾶς ρίζης, καὶ πολλοὶς κλάδοις, ὡς τὸ πηγύδιον, αἱ κεράμβαι, ἃ τὰ πᾶσι εἰσι δὲ ἃ βοτάνων. αἱ πῖνες εἰς ἔχοισι φῖθρον ἐκ τῆς οἰκείας ρίζης, ἀλλὰ παρὰ τῆς φέροισι φύλλα. καὶ ἕνα μὲν καὶ πᾶσι ἔτος γυνᾶν καὶ ξηραίνοντα, ὡς σῖτος, καὶ τὰ τῶν πληθῶν, πῖνα δὲ οὐ. ἃ δὲ ἕνα μὲν ἃ ταῦτα ἐπιτήδεια, εἰ μὴ ἔτι συλλογισμῶν καὶ παραδειγματῶν, καὶ ὑπογραφῶν. πάλιν εἰσι βοτάνων εἰς δύο ἄκρα κλίνουσαι, ὡς τὸ λεγόμενον λαχόνα βασιλικὴν εἰσι ἃ ἄλλα, αἱ λεγόμενα εἰς ταῦτα βοτάνων ἃ λαχόνα. καὶ πῖνες ἃ τὰ ἑομοῖα.

Lat. Interp. qui similitudines vertit, aliud sequi videtur. nā mox idē aliter.

ἕνα ἄλλα, αἱ εἰς τῆς γυνᾶς μὲν πρῶτως φαίνονται ἐν γῆματι γάμος. μὲν ταῦτα γίνονται δένδρα, ὡς οἱ Ἀραβικοὶ βέντελοι, καὶ τὰ φυτὰ τὸ λεγόμενον ἡλιοσκόπιον, μύρτινη δὲ, ἃ μῆλα, ἃ ὄχη, ἃ τὰ λοιπὰ ὅμοια δένδρα, εἰς τῆς τῆς γῆς πᾶσι ἔχοισιν, ὡς πολλοὶ. ἃ μᾶλλον εἰσι κλάδοι, ἐκ τῆς ρίζης αὐτῶν φυτόμοιοι. ἃ ἔτι τῶν ἑομοῖων τῶν ἑομοῖων ταῦτα, ἕνα ὡς τῶν τῶν τῶν.

δειγμα ἔστω συλλογισμός. ἢ γὰρ ὁφείλω μὲν δε-
 ρεῖν ἢ ὁμοίους ἐν πᾶσι. πάλιν ἢ φυτῶν, ἢ
 μὲν εἰσι καρπικῆς, τὰ δὲ κηπαῖα, ἔστω ἔτι
 ἀγρία. τριουτῶν ἔτι πῶς δὲ λέγω μὲν ὄχρα ἔστω
 ἀγρία φυτῶν εἶδη τοιαῦτα ἀγρία, ὅτι οὐκ εἰσὶν ὄχ-
 ρα μελείας γεωργικῆς. πάλιν ἢ φυτῶν τίνα
 μὲν ποιοῦσι καρπὸν, τίνα δὲ οὐ, ὡς ἰτέαι, καὶ
 ἕτερα εἶδη δρυῶν. ἔτι τίνα μὲν ποιοῦσιν ἔλαιον,
 ἕτερα δὲ οὐχί. καὶ τίνα μὲν ποιοῦσι φύλλα, ἕτερα
 δὲ οὐ. ἔτι τίνα μὲν πίπτουσι τὰ φύλλα, ἕτερα δὲ ἔτι
 πᾶσι διαφορῶν γινώσκων ἢ φυτῶν ἐν μεγέθει ἔτι
 σμικρότητι, ἐν ὡραϊότητι καὶ ἀμορφία, ἐν
 χρηστότητι καρπῶν ἔτι κακία, πολλὰ ἔστιν εἰ-
 πεῖν. πάλιν ἢ ἀγρία δένδρα, μάλλον καρ-
 ποφοροῦσι ἢ τὰ κηπαῖα. καὶ οἱ καρποὶ ἢ
 κηπαίων, κρείττονος εἰσι τῶν ἀγρίων. καὶ τίνα
 μὲν τῶν φυτῶν ἡμιώσκει ἐν τοῖσι ξηροῖσι, τι-
 ναὶ δὲ ἐν θαλάσῃ καὶ τίνα μὲν ἐν ποταμοῖσι,
 ἀλλὰ δὲ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ. ἔτι τίνα ἐν
 τοῖσι μὲν ἀλλοῖσι μεγάλα, ἐν ἑτέροις δὲ μι-
 κρά. ἔτι τίνα μὲν ἡμιώσκει ἐν ὄρεσιν ποτα-
 μῶν, τίνα δὲ ἐν λίμναισι. καὶ τῶν ἡμιώσκων
 ἐν τοῖσι ξηροῖσι, τίνα μὲν ἡμιώσκει ἐν ὄρεσιν,
 ἕτερα δὲ ἐν πελάγει. καὶ τίνα ζῶσιν ἐν τοῖσι
 ξηροῖσι, ὡς τὰ ἐν τῇ γῆ τῶν Αἰθιοπῶν, ἔτι
 οὐκ εἰσι κρείττονος ἀυξάνουσι, παρὰ ἄλλα ἄν-
 ἔτι τίνα μὲν ζῶσιν ἐν τοῖσι ὑψηλοῖσι, ἕτερα δὲ
 ἐν ἁμαθίαισι. ἔτι τίνα μὲν ζῶσιν ἐν τοῖσι
 ὑψηλοῖσι, ἕτερα δὲ ξηροῖσι, ἕτερα ἐν ἑκάτεροις,
 ὡς ἡ ἰτέαι. τὰ γινώσκων φυτῶν καὶ πολὺ ἐναλλατ-
 τῶν τῇ διαφορᾷ τῶν τόπων, ἔτι ἐν τεύθει
 χρηστὸν κατὰ μοεῖν τὰς διαφορᾷς αὐτῶν.

A Neque enim omnium definitiones sunt
 perscrutandæ. Plantarum quoque alia
 domestica est, alia hortensis, & alia syl-
 uestris. Ad quem modum verò pyros, &
 alias eiusmodi plantarum species, sylue-
 stres appellare consuevimus, quia culturam
 nullam acceperunt. Rursus plantarum
 alix fructum faciunt, alix non faciunt,
 veluti salices, & nonnullæ quercuum spe-
 cies. Quædam oleum faciunt, quædam
 non: & alix folia producant, alix non: &
 aliarum folia decidere solent, aliarum
 non solent. Et de diuersitate plantarum
 in magnitudine & paruitate, in pulchri-
 tudine & deformitate, in bonitate fru-
 ctuum ac malitia, multa dicere licet.
 Item arbores syluestres magis fructi-
 ficant, quàm hortenses: sed horten-
 sium fructus meliores sunt, quàm syl-
 uestrium. Et alix plantarum in locis
 siccis nascuntur, quædam in mari,
 in fluminibus alix, quædam in mari
 Rubro. Item nonnullæ in locis qui-
 busdam magnæ sunt, in locis aliis
 paruæ. Et alix in fluminum ripis
 nascuntur, alix in stagnis. Et quæ in
 locis siccis nascuntur, alix nascuntur in
 montibus, alix in planitie: & alix in
 locis aridissimis viuunt, vt in regione
 Æthiopum, & illic melius proue-
 niunt, quàm alibi. Et quædam in lo-
 cis altis viuunt, quædam contrà. Et
 quædam in locis humidis viuunt, quæ-
 dam in aridis, alix in vtrisque, vt salix.
 Plantæ igitur magnam diuersitatem ha-
 bent pro locorum differentiis: quapro-
 pter horum quoque differentiæ sunt inspi-
 ciendæ.

ΚΕΦΑΛ. Ε'

CAPVT V.

Φύλων διαφοραὶ, καὶ χυλῶν, καὶ
 καρπῶν.

Foliorum differentia, & succorum,
 & fructuum.

ΠΑΛΙΝ τῶν φυτῶν τίνα μὲν τῇ γῆ
 πεπήγασι, ἔτι οὐ φιλοῦσι χωρίζεσθαι
 ἀπὸ αὐτῆς: τίνα δὲ ἐν τοῖσι κρείττοις μετα-
 πηθεῖν. ἔτι μάλιστα ἕτερα τῶν καρπῶν κρείττονος
 εἰσὶν ἐν τῇ γῆ, παρὰ ἑτέροις. ἔτι τί-
 να μὲν τὰ φύλλα σκληρὰ εἰσι, τίνα δὲ λεβ-
 ρὰ καὶ τίνα μὲν ἐχθιστά, ὡς τὰ τῶν ἀμπέ-
 λων ἔτι τῶν συκῶν, τίνα δὲ οὐ. ἑτέρων δὲ καὶ
 πολὺ ἐχθιστά, ὡς τὰ τῆς πύρκης. τίνα δὲ
 φυτὰ εἰσὶν ὄλος φλοῖος μεσιτεύων. καὶ τίνα
 ἔχουσι δεσμοὺς, ὡς οἱ κάλαμοι: τίνα δὲ οὐ.
 καὶ τίνα ἔχουσι ἀκνήτας, ὡς αἱ ῥάμνοι: τίνα

E Plantarum itidem alix terre ita
 affixæ sunt, vt separari ab ea
 nolint, alix in meliora loca trans-
 ferri possunt. Eodem modo fructuum
 alii meliores sunt in vno loco, quàm
 in alio. Et quarundam plantarum
 folia aspera sunt, quarundam leuia.
 Et aliarum folia sunt parua, alia-
 rum scissa, vt vitis, & ficuum. Alia-
 rum multas fissuras habent, vt pinus
 folia. Quædam totæ cortex sunt, vt
 medianus: quædam nodos habent, ve-
 lut cannæ: quædam spinas, vt rham-
 nus. Quædam multos ramos habent.

ut morus sylvestris, quædam hæc non habent. Et aliæ multas differentias habent alias, sicut ex quibus procedunt furculi, & ex aliis non: id quod non aliunde quàm è differentia radicum provenit. Quædam vnam tantùm radicem habent, ut squilla, hæc è solo nascitur, & rarè procedit, quia in inferius, dilatando sese, & progressa magis Sole discernitur. Cùm enim accesserit, auget illam Sol. Idemque furculos ex infernis elicit. Succorum quoque qui in fructibus sunt, alii potabiles sunt, velut vuarum succus, & malorum granatorum, & multorum aliorum. Quorundam non sunt potabiles. Et aliorum vinctuosi sunt, ut oliuæ succus, & nucis, & pinei: quidam non sunt. Aliorum item dulces & mellei, ut dactylorum & ficuum. Alii calidi, & acuti, ut origani, & sinapis. Alii amari, ut absinthii, & centaurei. Quidam fructuum compositi ex carne sunt, & osse, & grano, ut pruna. Alii è carne & grano, ut cucumeres. Quidam ex humore, & granis, ut mala granata. Et alii corticem foris habent, carnem intus, ut poma, pyra. Quidam carnem foris, os intus. Sunt quoque alii, quibus statim semen fit cum tegumento, quo operiantur, ut dactyli, & amygdala. Quidam non tales sunt. Et fructus alii edendo sunt, & per accidens non edendo sunt. Et alii fructus nobis non sunt edendo, aliis verò sunt, velut hyoscyamus, & helleborus, quæ hominibus sunt venena, coturnicibus verò alimentum. Item fructuum alii in siliquis sunt, veluti fabæ grana, alii in tegumentis, & veluti telis, ut triticum visitur & cæteri; alii in carne, ut dactylorum fructus: quidam velut in casis multis, & tela, ac testis, ut sunt nuces. Et quidam citò matureseunt, ut mora, cerasa: alii tardè, ut fructus agrestes aut omnes, aut plerique. Et aliæ plantarum citò produciunt folia, ac fructus; aliæ tardè. Et earum quædam hyemem consequuntur priùs quàm maturescant. Colores præterea & fructuum, & florum, & quæ illis innascuntur operimentorum, admodum diuersi sunt.

A δὲ ἐτέρωθεν ἀχανῶν. Ἐὶνὰ ἔχουσι πολλοὺς κλάδους, ὡς ἡ ἀγρία μορέα, πῖνα δ' οὐ. καὶ ἵνα μὴ ἔχουσι ἀφ' ἑαυτῶν ἀλλὰ * ἔξ' ὧν παρὰ γρ. ὡς ἀν βαίνοισι παρὰ φυάδες, καὶ ἔξ' ὧν οὐχί. τὰ δὲ εἰς ἀλλοτρίωσιν, εἰ μὴ ἐκ τῆς ἀφ' ἑαυτῶν ἴσιν ῥίζων. πῖνα δὲ ἔχουσι μίαν ῥίζαν, ὡς ἡ σκίλλα. αὕτη δὲ ἠγιάσθη ἐκ τῆς ἐδάφους, ἔξ' ἑαυτῶν παρῆσι, ὅτι ὑποκίτω πλατυέσθη, ἔξ' ἀκλουθοῦσα μᾶλλον ἀφ' ἑαυτῆς τῶν ἡλίων. ὅταν γὰρ παρὰ σάλη αὐτῆ, αὐξάνει. ἔστι δὲ ἔξ' ἑαυτῶν φυάδας τῆς κίττης ἐκ τῶν ἐκ μύζα. πάλιν τῆς χυλῶν τῆς ἐκ τῆς κάρποις, οἱ μὴ εἰσι ποτῆ, οἱ δὲ οὐ ποτῆ. καὶ ποτῆ μὴ, οἱ τῆς σαφυλῶν, καὶ τῆς ῥοιῶν, καὶ λοιπῶν ἄλλων πολλῶν. ἀποτοὶ δὲ, ἄλλων φυτῶν. Ἐὶνὰ μὴ εἰσι λιπαροὶ, ὡς οἱ τῆς ἐλάϊας, τῆς πύκνης, ἔξ' τῆς καρύας. ἵνα δ' οὐ. καὶ ἵνα μὴ γλυκεῖς ἔξ' μελιθεῖς, ὡς τῆς φοινίκων, καὶ τῆς συκῆς. ἔξ' πῖνῶν μὴ θερμοὶ καὶ δριμύεις, ὡς τῆς ὀρειγάνου, ἔξ' τῆς σινύπιος. πῖνῶν δὲ πικροὶ, ὡς τῆς ἀψιθίου, ἔξ' τῆς κωνίανθου. πάλιν τῆς κάρπων οἱ μὴ εἰσι σίμυτοι, ἐκ ἀρκύου ἔξ' κόκκων ἔξ' λεμμάτων, ὡς οἱ σίκυοι. ἵνες δὲ ἐκ χυμοῦ ἔξ' κόκκων, ὡς αἱ ῥοιῶν. καὶ ἵνα μὴ ποτῆ φλοιοὺς ἔχουσι ἐκ τῶν, πῖνῶν δὲ σάρκα ἐκ τῶν πῖνῶν δὲ τὸ ὄσπευ ἐκ τῶν, ἔξ' τῶν ἑαυτῶν ἐκ τῶν. ἵνα δὲ εἰσιν, οἷς παρὰ φύλακα γὰρ τὸ σπέρμα, καὶ τὸ παρὰ κλύμα ἢ παρὰ κλύμα, ὡς οἱ κάρποι τῆς φοινίκων ἔξ' τῆς ἀμυγδαλῶν. ἵνα δ' οὐχί. ἔξ' πῖνῶν κάρποι εἰσι βρώσιμοι, καὶ κατὰ συμβεβηκὸς ἀβρωτοί. ἔξ' ἵνες κάρποι ἡμῶν μὴ ἀβρωτοί, ἄλλοις δὲ βρώσιμοι ὡς ὁ ὄσπευ καὶ ὁ ἐλέβορος, ἀφ' ἑαυτῶν μὴ δηλητήριον, ἔξ' τῆς δὲ τῶν ὄρτυξι. πάλιν πῖνῶν τῶν κάρπων εἰσιν ἐκ τῆς σάρκας, ὡς οἱ κόκκοι τῆς κῆρας. ἵνες ἐκ τῶν κλύματι, καὶ ἐκ τῶν λεμμάτι, οἷς ὑφάσματι πῖνῶν, ὡς ἐκ σίτω δρισκεται, ἔξ' τῶν λοιπῶν. ἔξ' πῖνῶν μὴ ἐκ σαρκί εἰσιν, ὡς οἱ τῆς φοινίκων κάρποι. πῖνῶν δὲ οἷς οἰκίσκους πολλοὺς, ἔξ' ἐκ τῶν λεμμάσι, ἔξ' ἐκ τῶν ὄσπευ, ὡς κῆρα. καὶ πῖνῶν μὴ ὄξέως πεπαίονται, ὡς οἱ κάρποι τῆς μορέας καὶ τῆς κῆρας. ἵνες δὲ βραδέως, ὡς πῖνῶν οἱ κάρποι οἱ ἀγριοί, ἢ οἱ πλείονες αὐτῶν. καὶ πῖνα μὴ τῆς φυτῶν ὄξέως παρὰ ἄλλοις φύλλων καὶ κάρποις, πῖνα δὲ βραδέως. καὶ πῖνῶν ἵνα τῶν χειμῶν ἀκλουθοῦσι, παρὶν αὐτῶν πεπαίονται. καὶ πάλιν τὰ χρώματα τῶν φύλλων, καὶ τῶν κάρπων, καὶ τῶν οἷς ἐκ τῶν ὑφασμάτων, λίαν εἰσι ἀφ' ἑαυτῶν. ἵνα γὰρ τῆς φυτῶν ἐκ τῆς οἰκείας ὀλέτην εἰσι

ἔξ' ὑφασμάτων, λίαν εἰσι ἀφ' ἑαυτῶν. ἵνα γὰρ τῆς φυτῶν ἐκ τῆς οἰκείας ὀλέτην εἰσι

χλωρόζοντα. καὶ ἕνα μὲν ἐκκλίνοσιν εἰς μελα-
 νία, πῖα δὲ εἰς λευκότητα, καὶ ἕνα εἰς ἐρυ-
 θρότητα, ὅθεν τὴν θερμότητα τὴν ἐκκλίνουσαν
 τὸν αἶρα τὸν κεκεκλιμένον μὲν τῷ πρῶτον. πάλ-
 λιν τὰ γήματα τῶν καρπῶν, [εἰ εἰσὶν ἀγρία, &]
 ὁμοφύλων εἰσὶ γέσεων. οὐ γὰρ πρῶτες οἱ καρποὶ
 γωνιώδεις, ὅθεν πρῶτες ὅθεν γραμμῶς ὀρθοί.

ΚΕΦΑΛ. 5.

Περὶ φυτῶν ἡμέσεως & μεταθέσεως.

ΠΑΛΙΝ τῶν ὄσμων φέρων, πῖων μὲν
 ἢ ῥίζα ὄσμων ἔστιν, πῖων δὲ φλοιός,
 ἢ ἄλλων τὰ μέρη ὅλα εἰσὶν
 ὄσμων, ὡς τὸ βάλαμον. πάλιν τῶν δέν-
 δρων τὰ μὲν ἡγιάζονται ἐκ σπέρματων, τὰ δὲ δι-
 εαυτῶν. & πάλιν τὰ μὲν ἀπὸ ῥιζῶν ἐκσπίνονται
 καὶ μεταφυτεύονται. τὰ δὲ ἐκ τῶν φλοιῶν. τὰ δὲ,
 ἐκ τῶν κλάδων, ἢ ὅθεν τῶν σπέρματων. καὶ πῖα μὲν
 δι' ἐαυτῶν καὶ μικρὸν ἐκσπίνονται. ἕνα δὲ ἐκ τῆς
 γῆς. καὶ ἕνα μὲν ἐκ τῶν δένδροις φυτεύονται, ὡς
 τὰ ἐγκενταίριον. ἔστι δὲ βελτίων ὁ ἐγκενταί-
 ρισμός ὁμοίων εἰς ὁμοία. ἔστι δὲ & ἀναλογία ἄλλη-
 πης, δι' ἧς ὄσμων συμβαίνοσιν τὰ αἰόμοια, ὡς αἱ
 μηλέαι μὲν τῶν ὄσμων. ἐκ δὲ τῶν ὁμοίων, ὡς συκῆ
 ἐκ συκῆς, & ἀμπέλους ἐκ ἀμπέλους, καὶ ἀμυγ-
 δαλῆ ἐκ ἀμυγδαλῆς. ἔστι ἔτι καὶ ἄλλος ἐμφυλισμός
 ἐκ ὄσμων ὁμοφύλων ἡμέσων, ὡς ὄσμων εἰς
 ἀγρία ὄσμων, & καλλιέργειος εἰς ἀγρί-
 λαιον, & ἡ μωρέα εἰς πολλὰ δένδρα. τῶν δένδρων
 πάλιν τὰ ἀγρία καὶ τὰ κηπάια, & πῖων φυτῶν, ὅ
 πρῶτον ἀπὸ σπέρματος ὁμοίου ὅσμων, ὅθεν οὐ ἀνε-
 φύει ἕκαστον. πῖα γὰρ κηπάιον σπέρμα ποιοῦσι, πῖ-
 ναὶ χέρον. καὶ ἐκ πῖων καὶ ὄσμων σπέρματων καλὰ
 δένδρα. πρῶτον ὄσμων, ὡς τὰ ὄσμων ἀμυγδαλῆς
 πικρῆς, & ῥοιᾶς ὄσμων. πῖων δένδρων πάλιν
 σπέρμα ἀπὸ ἀδενῶν ἡγιάζονται, ἐκλείπει τὸ ἡμέσων
 καλὰ αὐτὰ, ὡς αἱ πῖων & οἱ φοίνικες. ὅθεν πρῶ-
 ἐρχονται δὲ ῥαδίως ἐκ σπέρματος κακοῦ καλὰ
 δένδρα, ὅθεν ἐκ σπέρματος ἀγαθοῦ καλὰ δέν-
 δρα. τὸ δὲ ἐκ πῖων ὄσμων ἀγαθόν, καὶ τὸ ἐκ
 αἰθῆρας, ὅθεν τῶν ζώων πολλὰ καὶ βίβρασκον. πάλιν
 δένδρον τὸ ἔχει σκληρὸν λίαν τὸν φλοιόν, φαίνεται
 ἀποκατασταθῆναι εἰὰ δὲ ἡγιάζονται ἢ ῥίζα αὐτῶν, καὶ τῆ
 ἡγιάζονται λίθος ἐμβληθῆναι, ὅθεν φέρων γῆς. ἐκ δὲ τῶν
 φοίνικων δὲ φύλλα, ἢ ψῆνες, ἢ φλοιός τῶν ἀρρε-
 νος φοίνικος τῶν φύλλοις τῶν θήλειος σιωπῆται,
 ἕνα πῖων σιωπῆται, ταχέως πεπαινοῦνται οἱ καρ-
 ποί. καλῶν δὲ καὶ ἡ πῖων αὐτῶν. ὅθεν κρι-
 νεται δὲ ὁ ἀρρενὸς ἀπὸ τῶν θήλειος, ὅθεν πρῶτος

A Et plantæ quædam totæ sunt attriores,
 quædam ad nigredinem vergunt, aliæ
 ad albedinem, ad rubedinem aliæ, ob
 calorem adurentem, eum qui partibus
 terreis commistus est, aërem. Item
 figuræ fructuum, si fuerint sylvestres,
 differentes habent positiones. Neque
 enim omnes sunt angulares, neque li-
 nea recta omnes sunt.

CAPVT VI.

De variis modis quibus plantæ prodeunt partim sponte, partim arte.

B Arborum præterea aromaticarum,
 aliarum radix aromatica est, alia-
 rum cortex, quarundam flos, quarun-
 dam lignum, aliarum verò partes om-
 nes sunt aromaticæ, vt balsami. Ar-
 bores rursus aliæ è semine nascuntur,
 aliæ ex sese ipsis. Et aliæ è radice eucl-
 luntur, & transplantantur, aliæ è stipi-
 te, aliæ è ramis, vel è semine. Quæ-
 dam per se paulatim extenduntur, quæ-
 dam in terra. Quædam plantantur in ar-
 boribus, vt quæ inseruntur. Est autem
 insitio melior similibus in similia. Est &
 alia quoque proportio, per quam optimè
 committuntur dissimilia, velut mali cum
 pyris: in similibus, velut ficus cum ficu,
 & vitis in vitem, & amygdalus cum
 amygdalo. Est & alia insitio in generi-
 bus diuersis, velut artemisiæ in artemi-
 siam sylvestrem, & oleæ satiuæ in sylue-
 strem oleam, & mori in arbores mul-
 tas. Item arborum sylvestrium in hor-
 tentes. Et nulla planta semen produ-
 cit simile semini, à quo est orta. Quæ-
 dam enim melius faciunt semen, quæ-
 dam peius. Et è quibusdam malis semi-
 nibus, arbores bonæ proueniunt, vt ex
 amygdalis amaris, & malis granatis
 acidis. Quarundam arborum semen,
 cum fuerint debiles, deficit, velut pi-
 ni & palmæ. Et non prouenit facile è
 semine malo arbor bona, nec è bono
 semine mala arbor. Verùm in anima-
 li multoties contingit, vt è malo bo-
 num nascatur, & contra quoque.
E Arbor præterea dum corticem habet
 duram admodum, sterilis fit, & si
 scindatur radix eius, & fissuræ illius
 immittatur lapis, iterum fiet fertilis.
 In palmis quoque si folia, vel folio-
 rum puluis, vel palmæ masculinæ
 cortex foliis fœmellæ palmæ ap-
 ponantur, vt cohæreant, citò ma-
 turescent eius fructus, casusque eo-
 rum prohibebitur. Discerniturque
 masculus à fœmella, quia prius pullu-
 lant eius folia, suntque minora quàm

illius : itidem è fragrantia discernuntur. Alicubi verò ex aliquo horum, vel ex omnibus istud contingit. Quòd si fortè ex odore masculi abduxerit quippiam ventus ad fœmellam, sic quoque maturescent ipsius fructus, quemadmodum cùm folia masculi ex illa fuerint suspensa. Ficus quoque sylvestres per terram expansæ, ficibus hortensibus conferunt. Eodem modo balaustræ oleis conducunt, quando vnà plantantur.

CAPVT VII.

De plantarum transmutatione in aliam speciem: & varijs plantarum differentiis.

Rursus plantarum nonnullæ in aliam speciem transmutantur, veluti nux dum senuerit. Sic dicunt quòd calamintha in mentham vertatur, & tragium item abscissum, & iuxta mare plantatum, silymbrium fiat. Triticum quoque & linum transmutari in aliam speciem aiunt. Beleninum verò, quod perniciosum est, in Persia natum, in Ægyptum transplantatum, & Palæstinam, fit edendo. Amygdala quoque, & mala granata suam malitiam per culturam amittunt. Et mala granata stercore porcino radicibus iniecto, & aqua dulci & frigida rigata, meliora redduntur. Sed amygdali clauis confixæ, gummi per multum tempus stillantes, meliores redduntur. Multæque sylvestres plantæ per hoc artificium hortenses fiunt. Locus verò, & cultura terræ huic rei conferunt plurimum, & maximè anni tempus, quo quæ plantantur, magis indigent. E plantis plures in vere plantantur, in hyeme pauca, & autumno, paucissimæ æstate post ortum Caniculæ. Nam in paucis locis eiusmodi plantatio fit, & nusquam, nisi Romæ, & per rarò eo tempore. In Ægypto non fit plantatio nisi per annum semel. Arborum aliæ è radicibus suis folia producunt, aliæ è gemmis, aut è ligno suo, quædam prope terram, quædam longè, quædam in medio. Et aliæ semel in anno fructum ferunt, aliæ sæpius, sed non maturescunt fructus earum, & crudi manent.

A βλαστάνοισι τὰ τούτου φύλλα, ἀ' εἰσι πῶδα τὰ τῆ θήλεος μικρότερα, ἀλλὰ καὶ ἀφ' τῆς θύρας. ἀλλὰ χού δὲ ἐκ ἑνὸς τούτων, ἢ ἐκ πύργων, συμβαίνει. τυχὸν δὲ καὶ εἰ ἐκ τῆς θύρας τῆ ἀρρένος ἐπαγάγη τὴ ὀδύνη πρὸς τὸν θήλη, πεπαύθη ἔ οὕτως οἱ καρποὶ, ὡς ὅτι ὀπόδη τὰ φύλλα τῆ ἀρρένος τὰ θήλει ἀπαυρῶνται. συχνὴ ὡσαύτως ἀγρία εἰς πύργω δὲ ἀπλωθεῖσαι, συμβάλλονται τὰ πολλὰ τῆς κηπαίας συχνῆς τὰ βαλαύσια τῆς ἐλάϊας συμβάλλουσι, ὅτῳ ὁμοῦ φυτεύονται.

ΚΕΦΑΛ. Ζ'.

Περὶ φυτῶν μεταλλάξεως καὶ καρποφορίας.

ΠΑΛΙΝ τῶν φυτῶν πῶδα μεταλλάσσονται εἰς ἄλλο εἶδος, ὡς ἢ καρύα, ὅτῳ γηράση. λέγεται πάλιν, ὡς ἢ καλαμίνθη μεταβάλλεται εἰς ἡδύοσμον. καὶ τὸ τραχίον δὲ τμηθὲν καὶ φυτευθὲν πῶδα πύργω τυχὸν, ἔσται σισύμβριον. φασὶ πάλιν ὡς ὁ σίτος ἔ τὸ λῖνον μεταβάλλονται εἰς ἑπτερον εἶδος. βελένιον δὲ τὸ δηλητηριώδες, ὅ γινόμενον ἐν τῇ Περσίδι, μεταφυτθόμενον ἐν Αἰγύπτῳ ἢ ἐν Παλαιστίνῃ, γίνεται βρώσιμον. ὡσαύτως ἀμυγδαλῆ, ἔ ροιά, μεταβάλλονται ἀπὸ τῆς ἰδίας κακίας ἀφ' ἀγριότητος εἰς ὅ γρηγοτέραν. ἀλλ' αἱ ροιά καὶ χοιρείας κόπρω ἐμβέβλημένης τῆς ρίζης, ἔ δι' ὕδατος ψυχροῦ ἔ γλυκεῖος πολυζώου βελιοῦνται. ἀμυγδαλαὶ δὲ, ἢ λων ἐμπηγνυμένων αὐτῶν, ἔ χύμμεως ἀφ' πολλοῦ ψυχροῦ ἐτεθῆεν ἐκβαλλομένης, βελιοῦνται. πολλὰ δὲ φυτὰ ἀγρία ἀφ' αὐτῆς τῆς ἐπιτεχνήσεως γίνονται κηπαῖα. ἔπος δὲ ἔ γρηγορία σφόδρα τούτοις συμβάλλονται, ἔ μάλιστα ὅτῳ ἔρως καρῶν, ἔ γρηγοροῖσι μάλιστα οἱ φυθῶται. πάλιν τῶν φυτῶν τὰ πλείονα φυθῶνται ἐν ἔαρι, ὀλίγα ἐν χειμῶνι ἔ φθινοπώρῳ, ἔ ὀλίγα ἐν θέρῃ, μὲν τ' αἰατλῶ τῆ κελύφῃ. ἐν ὀλίγοις δὲ τοῖσι γίνεται ἢ τριακῶτη φυτεία. ἔ ὅτῳ ποτὲ γίνεται, εἰ μὴ ἀραιὰς ἐν τῇ Ρώμῃ καὶ πύργω πύργω ὡσαν. ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ἔ γίνεται ἢ φυτεία εἰ μὴ ἀραιὰ ἔ ἐν αὐτῶ. πάλιν ἕνα τ' φυτῶν ἐκ τ' οἰκείων ριζῶν φύλλα παρεθῆον, πῶδα ἐκ τ' οἰκείων χύμμεως, ἢ ἐκ τῶν οἰκείων ξύλων. ἔ πῶδα μὲν πλησίον τῆς γῆς, ἕνα τ' ὀπίρῳ, πῶδα ἐν μέσῳ. ἔ ἕνα μὲν ἀραιὰ τῆ ἐν αὐτῶ καρποφοροῦσι, πῶδα δὲ πλεονεξίαις, ἀλλ' ἔ πεπαύθη) οἱ καρποὶ, ἀπὸ μύρου δὲ ὡμοῖ.

καὶ ἕνα δένδρα εἰσὶν δύοφορα διὰ πολλῶν χρο-
 νων, ὡς αἰσυχῆ. πῖνα δὲ ἐπὶ καρποφοροῦσιν
 ἔπει, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ αἰακτῶνται ἑαυταί, ὡς αἰ-
 ἐλαῖαι πολλὰς κλάδους παραβαλλόμεναι, οἷς
 ἔπεικαλύπτονται. καὶ πῖνα μὲν τῶν φυτῶν δύ-
 φορώτερά εἰσιν ἐν γῆρα. ἕνα δὲ ἐκ τῶν ἐδαμ-
 πίου μάλλον καρποφοροῦσιν ἐν νεότητι, ὡς
 ἀμυγδαλαί, καὶ ὄχραι, καὶ αἰγίρι. ἡ δὲ δι-
 φορα δὲ τῶν φυτῶν τῶν ἀγρίων καὶ τῶν κηπαίων,
 διακρίνεσθαι δι' ἀρρένων καὶ θηλέων, ὁπόταν ἐ-
 κασπὶ αὐτῶν γνωριθεῖη διὰ τῶν ἰδιωμάτων δύ-
 εισχυμύων ἐν αἰσῶσι. ὅτι δὲ μὲν ἀρρὲν ὅτι πυκνό-
 τερον, σκληρότερον, ἔπει πολυκλονώτερον, ἢ πῖνον
 ὑγρόν, καὶ θαχύτερον εἰς πέπλουςιν, ἔπει φύλλα ἔχον
 διὰφορα ἔπει φουάδας. τὸ δὲ θῆλυ, ἐπὶ ἔλα-
 πῖνον ἔχει ταῦτα. δεῖ τίνων ὅταν καταμοῦσωμεν
 ταῦτα, πάλιν συχάσασθαι, πῶς αἰ γνωίμεν τὰ
 δένδρα καὶ αὐτὰ, καὶ τὰ γῆρα καὶ αὐτὰ. ἔπει
 εἰ τῶν βοτάνων ὡσαύτως, πῶς δὲ καταμοῦσω-
 μεν αἰ εἰπον οἱ παλαιοί. πῶς, εἰ ὅτι μελῶς συ-
 πῆσω μὲν ταῖς βίβλοις αὐτῶν, αἰ ἔγραψον, ἔπει δυ-
 νηθεῖν μὲν διερδυνῆσαι τῶν τῶν μωλῶν ἐρβῆνη συ-
 νοπλικῆ, καὶ γνωρίσαι βοτάνων ταῖς ἐλαϊώδεις, ἔπει
 βοτάνων ταῖς ἀπέρμα μόνον ἐχούσας, ἔπει βοή-
 θειαν χορηγούσας, ἔπει ταῖς ἰατρικαῖς, ἔπει ταῖς φθορο-
 ποιαῖς. ὡσαύτως ἔπει τὰ δένδρα μὲν τῶν βοτάνων.
 πρὸς δὲ τὸ μαθεῖν καὶ ταῖς αἰτίας αὐτῶν, ὁφείλο-
 μεν ζητῆσαι πῶς γῆρασι τούτων, πῶς πῖνα μὲν
 γῆραίνονται ἐν ἕσι τόποις, ἐν ἄλλοις δὲ οὐ. ἔπει δὲ
 ἔπει ταῖς φυτεῖας αὐτῶν, ἔπει ταῖς ρίζαις, καὶ ταῖς δι-
 φοραῖς τῶν χυμῶν, ἔπει τῶν ὀσμάων, καὶ τῶν γάλα-
 κτος, καὶ τῶν χύμμεως, καὶ πῶς χρηστότητα ἔπει πῶς
 κακία ἐκάστων, ἔπει ταῖς ἀφρομοῖς, πῶς ἕνα μὲν
 διακρίνοισιν οἱ καρποὶ, πῖναν δὲ οὐ. ἔπει δὲ ἕνα αἰ-
 ἕνα πῖναν μὲν σῆπνῶσαι σιυτόμωσ, πῖναν δὲ βρο-
 δέως ἐρβυνησαι τε ἔπει ταῖς ἰδιότησιν τῶν φυτῶν, καὶ
 μάλλον τῶν ριζῶν. καὶ πῶς, πῖναν μὲν καρ-
 ποὶ μαλασσοῦσθαι, πῖναν δὲ οὐ. ἔπει πῶς ἕνας
 ἀφροδῖ πῶς παρακαλοῦνται, ἕνας δὲ ὄπνον, ἕ-
 νες δὲ ἔπει ἀφροθεῖρισι, ἔπει πολλὰς ἄλλας δι-
 φοραῖς. ἔπει πῶς, ἕνα μὲν οἱ καρποὶ ποιοῦσι γά-
 λα, ἕνα δὲ οὐ.

A Quædam multum sunt fertiles, & mul-
 to tempore, ut ficus: quædam alte-
 ro quoque anno fructum ferunt, alte-
 ro reficiuntur, velut oleæ, licet mul-
 tos ramos producant, quibus velan-
 tur. Quædam per iuventam fertilio-
 res sunt, quàm per senectam, aliæ
 contra, ut amygdali, pyri, populi.
 Differentia quoque sylvestrium plan-
 tarum, & hortensium, per masculos
 discernitur & fœmellas, ubi quæque
 ipsarum per proprietatem, quæ eis
 inest, cognita fuerit. Nam masculus
 spissior est ac durior, plurimis ramis
 abundans, minùs humectus, celerior in
 maturationem, habetque folia diffe-
 rentia, & surculos. Fœmella verò
 omnia hæc minùs habet. Oportet igitur,
 ubi hæc cognouerimus, rursus
 coniecturam facere, quo pacto co-
 gnoscamus genera per se, & arbo-
 res itidem. Et eodem modo in her-
 bis, quo pacto accipienda sint; quæ
 dixerunt de hisce antiqui: quomodo
 inspectis eorum libris, quos scripsere,
 perscrutari queamus medullam harum
 rerum inquisitione compendiosa. Id
 est, ut consideremus herbas oleares,
 & herbas, quæ solum semen habent,
 & quæ auxilium præstant, & medici-
 nales, & mortiferas plantas. Eodem
 modo arbores unà cum herbis. Sed
 ad cognoscendas causas ipsarum, gene-
 rationem inquirere debemus, & qua-
 re nonnullæ in quibusdam locis nas-
 cantur, in quibusdam non. Item plan-
 tationes earum, & radices, & suc-
 corum differentias, atque odorum,
 & lactis, & gummi bonitatem, &
 malitiam cuiusque, ac durationem,
 quam ob causam aliarum fructus du-
 rent, aliarum non. Item cur quarum-
 dam fructus citò putrescât, quarumdam
 tardè. Et inquirendæ plantarum pro-
 prietates, & radicum maximè, ut
 quo pacto aliarum fructus molles fiunt,
 aliarum nequaquam. Et quo pacto
 quidam Venerem prouocent quidam
 somnum, alii etiam interficiant, &
 multas differentias alias. Item quo
 modo aliarum fructus lac emittunt, alia-
 rum non emittunt.

ARISTOTELIS STAGIRITÆ DE PLANTIS LIBER II. CAPVT I.

Quomodo oriuntur & crescunt. Item alia prater rem quedam.

Rbor tres vires habet, primam e genere terræ, alteram ex aquæ genere, tertiam ex ignis genere.

A terra enim fixio plantæ est, ab aqua coagulatio, ab igne fixationis unio. Videmus multa ex his, in fictilibus quoque. Sunt enim in illis tria, lutum, quod est tanquam cæmentum fictilis: deinde aqua, qua uniantur fictilia: postremum ignis, qui partes illius congregat, donec per ipsa absoluaatur eius generatio. Manifestatio itaque totius illorum coniunctionis, ab igne est. Nam raritas inest fictilibus secundum suas partes: & cum vsserit illas ignis, finitur humoris materia, & conglutinantur limi partes, prouenitque siccitas in loco humidi: & propter victoriam sequitur in omni animali, & planta, ac metallo, digestio. Est enim digestio, quando humor & calor proprium terminum consequuntur. Id autem in digestionem lapidis & metallorum manifestum est, in animali vero, & planta non item. Nam eorum partes non ita in unum compactæ sunt, vt in lapidibus: & quia ab his profluuium quoddam prodit. E metallis ac lapidibus non exit profluuium quodpiam, neque sudor; quia partes eorum non sunt raræ, idcirco nihil ab ipsis exit, vt ab animali & planta excrementa quedam exeunt. Neque alius quispiam, praterquam a raritate, fit exitus. In quo enim raritas non est, ab eo nihil profusus exit. Idcirco solidum est, in quod augeri quidpiam non potest. Quod enim potest augeri, loco indiget, in quo dilatetur, finiaturque. Lapidibus autem, & testæ, actalia, vniufmodi semper sunt, & neque augentur, neque extenduntur. Rursus, plantæ secundo modo inest motus, & attractio, quæ vis est e terra humorem attrahens: & est in attractione motus, qui ad locum tendit, & finitur quodam modo digestio.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΕΡΙ

φυτῶν βιβλίον, ββ'.

ΚΕΦΑΛ. α'.

Πῶς φύεται τε & αὐξάνεται τὰ φυτὰ.

Ο δένδρον τρεῖς ἔχει δυνάμεις: πρῶτῳ ἐκ τῶ ἡμοῖς τῆς γῆς, δεύτερον ἐκ τῶ ἡμοῖς τῆ ὕδατος, τρίτῳ ἐκ τῶ ἡμοῖς τῆ πυρός. ἀπὸ τῆς γῆς γὰρ ἔστιν ἡ ἐκφύσις τῆς βοτάνης ἀπὸ τῆ ὕδατος, ἡ συμπηξίς ἀπὸ τῆ πυρός, ἡ ἔνωσις τῆς συμπηξέως τῆ φυτῆ. βλέπομεν δὲ πολλὰ φύτων ἔχει τοῖς ὄσπρακώδεσιν. εἰσὶ γὰρ ἐν φύταις τρία: πηλός, ὃς οὐ γινώσκοντες ὄσπρακώδης δεύτερον, ὕδωρ, ὃ ὡς ἔστι τὸ τρίτον τὰ ὄσπρακώδη τρίτον, τὸ πῦρ, τὸ σιωάρον τὰ μέρη αὐτῶν, ἔσ' αὖ πληρωθῆναι δι' αὐτῶν ἢ τοῦτο ἡμεῖς. φαιέρωσις γὰρ ὅλης τῆς ἐνώσεως τοῦτων, ἀπὸ τῆ πυρός ἔστιν, ὅτι δραμότης ἐνεστὶ τοῖς ὄσπρακώδεσι καὶ τὰ ἴδια μέρη, ἔσ' ὁπότῃ μίξη ταῦτα τὸ πῦρ, τελεῖσθαι ἢ ὑλὴ τῆ ὑγροῦ, καὶ συγκολληθῆναι τὰ μέρη τῆ πηλοῦ, φαιέρωσις τε ξηρότης ἐκ τῆ ὑγροῦ καὶ ἀφ' αὐτῶν ἐπιπλεῖσθαι τὰ μέρη τῆ πηλοῦ, φαιέρωσις τε ὅτι τούτων τὰ μέρη ὅσα εἰσὶ συμπηγῆσθαι εἰς ἓν, ὡς ποῖς λίθοις καὶ ὅτι ἐκ φύτων καταρροή τις φαιέρωσις. ἐκ δὲ τῆς λίθων καὶ τῆς μεταλλῶν, ὅσα ἔξεισι καταρροή, ἢ τις ἰδρώς. τὰ γὰρ μέρη αὐτῶν, ὅσα εἰσὶν ἀφ' αὐτῶν καὶ τῆς ὕδατος ἀπ' αὐτῶν ἀξέρωσις, ὡς ἀπὸ τῆς ζώης καὶ τῆς φυτῆς περὶ τὸ αἰθώμα. ὅσα δὲ γὰρ ἐξ ὁδοῦς ἄλλη [ἢ ἀπὸ τῆς δραμότης. ἐκ γὰρ δραμότης ὅσα ἔστιν, ἀπ' αὐτῶν πρὸς τὴν ἕξιν ἢ ἀξέρωσις. ἀφ' αὐτῶν τὸ στερεόν ἔστιν, εἰς ὃ αὐξάνεσθαι πῶς πέφυκε. ἔσ' γὰρ τὸ αὐξάνεσθαι πεφυκός, δεικνύει τὸ πῦρ, ἐκ γὰρ αὐτῶν πλατυθῆναι. λίθοι δὲ ἔσ' ὄσπρακα, καὶ τὰ τοιαῦτα, αἰεὶ εἰσὶν ἐκ ταῦτων, οὔτε αὐξάνουσι, οὔτε ἐκτείνουσι. πάλιν τοῖς φυτοῖς δεύτερον ἔσ' ἔστιν κίττις, ἐνεστὶ ἔσ' ἐφέλκωσις, ἢ ἡ δὲ ἔστι δυνάμεις ἐκ τῆς γῆς ἐφέλκωσις τὸ ὑγρὸν.

ἔστι τε τῆ ἐφελκυσθῆ κίνησις ἢ ἄς ἔρχεται εἰς τὸ-
 πον, ἔ τειλοῦται πως ἢ πέψις· καὶ ἀφ' τῆ-
 το, ὡς ἔπι τὸ πλείον αἰ μίχαρ βιοτήμα μίχα
 ὡρα μίας ἡμέρας ἡνῶνται. οὐκ ἔστι δὲ τῆτο καὶ
 ἐν τοῖς ζώοις. ἢ γὰρ ὕλη ἐν τοῖς ζώοις ἔστι καὶ
 εἰσπύω ἔ διρημῶν. οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ ἢ πέ-
 ψις, εἰ μὴ ἐν χρήσθι μάλιτα καὶ αὐτῆ. ἢ
 ὕλη δὲ τῶ φυτῶ, πύτω ἔπι πλησίον, ἔ ἀφ' B
 τῆτο ὀξυτέρω ἔστιν ἢ τῶτο ἡρέσις· ἡνῶται δὲ
 * ἔ ἀξάθει ἔ ὡρ μάλλον ἔπι λεπτόν ἐν αἰ-
 πύ, ἔ ἀφ' τὸ πυκνόν. τὸ γὰρ πυκνόν, πολυῶ-
 πων δειῶν δυνάμεων, ἀφ' τε πύω ἀφ'φο-
 ρῶν τῆ ἰδίου γήματος, καὶ ἀφ' τὸ μήκος τῆ
 μερῶν αὐτῶ πρὸς ἀλλήλα. κἀντιῶθεν ὀξυτέ-
 ρω φυτῶ ἡρέσις, ἀφ' πύω λεπτότητα ἐπέ-
 ρου πρὸς ἔτερον, καὶ παχυτέρω ἢ τελείωσις.
 τὰ μέρη τῆ φυτῶ, ὡς ἔπι τὸ πλείον, εἰσπ
 ἄρα, ὅτι ἢ θερμότης αὐτῶ πύω ὑγρότητα
 πρὸς τὰ ἄρα τῆ φυτῶ ἐφέλκεται· ἀφ'σ-
 πείρεται τε ἢ ὕλη ἢ ἀρεπτική εἰς ὄρα τὰ μέ-
 ρη αὐτῶ· ὃ δὲ πειθῶν, ἐκχεῖται. ὡς ἔπι δὲ
 ἐν τοῖς βαλατείοις ἢ θερμότης πύω ὑγρότητα
 ἐφέλκεται, ἔ τῶτω εἰς ἀτρίδα μετατρέ-
 φει· αὐτῆ δὲ κωφίζουμένη, ὀπότῶ πειθῶν,
 μεταβάλλεται εἰς σαχῆας· οὕτως ἔ ἐν τοῖς
 ζώοις καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς τὰ πειθῶματα ἀ-
 ναβαίνοισιν ἀπὸ τῆ κατωτέρων ἔπι τὰ αἰώ-
 τερα, καὶ καταβαίνοισιν ἀπὸ τῆ αἰωτέρων ἔπι
 τὰ κατώτερα. τριουτοῦτως δὲ ἔ οἱ ποταμοὶ
 οἱ ὑπὸ πύω γλῶ, ἡνῶνται ἀπὸ τῆ ὄρεων.
 ὕλη γὰρ αὐτῶ εἰσιν οἱ ὑεῖς. ἔ ὅτῶ πλῆθον
 ἄρα τὰ ὕδατα, ἔ τριχορῶνται ἐντὸς, γὰρ ἐκ
 πύτων ἀτμῖς πειθῆ, ἢ ἄς ἀφ' τὸν ἐντὸς
 συμπιεσμὸν χίζει τῶ γλῶ· καὶ οὕτω φαί-
 νοῖται πηγῆ ἔ ποταμοὶ, οἱ πρῶτερον μὴ
 φαιρόμενοι, ἀλλ' ἐγκεκρυμμένοι τυγχόνοντες.

In Lat.
 καὶ αὐξάνει
 ὡς ἔπι
 λεπτόν
 αἰπύ, μάλ-
 λον, In
 quib. ver-
 bis purus
 Hebraif-
 mus alien-
 nus ab
 omni ἑλ-
 ληνισμῶ.
 Sed pro
 ἔπι scri-
 pserat il-
 le πει, vt
 alii loci
 arguunt.

A Idcirco vt plurimum herbæ minutæ
 in vna hora dici vnus generantur. Id
 in animali non fit. Materia enim in
 animalibus per se, & separata est:
 neque est digestio, nisi in vsu ma-
 ximè & hæc fit. At plantæ materia
 illi vicina est: & idcirco celerior est
 huius generatio. Nascitur autem &
 crescit, quod subtile in ea est, citius
 quàm quod spissum. Spissum enim
 multiugis indiget vitibus, tum pro-
 pter diuersitatem suæ figuræ; tum ob
 distantiam inter se partium ipsius.
 Vnde velocior quoque est plantæ ge-
 neratio, propter tenuitatem alterius
 ad alterum, & celerior perfectio.
 Partes plantarum vt plurimum ra-
 ræ sunt, quia calor humorem ad
 extrema plantæ trahit, spargiturque
 nutriens materia per omnes ipsarum
 partes: quod autem superest, effun-
 ditur. Quemadmodum autem in bal-
 neis calor humorem trahit, & in
 vaporem conuertit, qui eleuatus
 quando superfluous fuerit in guttas ver-
 titur: Sic in animalibus quoque, ac
 plantis, superfluitates ab infernis ad
 superna ascendunt, & è supernis ad
 inferna descendunt. Eodem quo-
 que modo fluuii, qui sub terra sunt,
 è montibus generantur. Horum enim
 materia sunt pluuiæ: & vbi auctæ
 fuerint aquæ, & intus in angustias
 redactæ, fit ex eis vapor calidior,
 qui propter compressionem intus fa-
 ctam, terram scindit, quo modo fon-
 tes ac flumina apparent, quæ priùs
 non apparebant, sed occultaban-
 tur.

CAPVT II.

De terra motu & aëris atque
 aquæ natura.

Κ Ε Φ Α Λ. β'.

Περὶ σείσμων ἔ περὶ φύσεως τῆ ἀέρος καὶ τῆ
 ὕδατος. E

ΕΚ τεθείκα μὲν δὲ αἰτίας περὶ τῆς ἡρέσιος
 τῆ πηγῶν ἔ τῆ ποταμῶν, ἐν τῶ ἡμετέρω
 βιβλίω ἔ περὶ μετεώρων, ἐν ὧ εἴπομεν ἔ περὶ
 σεισμῶν, ὅτι πολλοῖς δεικνύοισιν οὗτοι πηγῆς
 ἔ ποταμῶν, οἱ πρῶτερον οὐκ ἐφαίνοντο· οἷ
 ὅτι χίζεται ἢ γῆ ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως.
 πολλοῖς δὲ δεικνύοισιν, ὅτι καὶ πηγῆ ἔ
 ποταμοὶ συζήγῶνται, ὅτε γίνεται σεισμός.

V Erum causas generationis fon-
 tium ac fluuiorum, in li-
 bro nostro de sublimibus exposui-
 mus, quo loco ostendimus, quod
 & terræ motus sæpenumero fon-
 tes ostendit & flumina, quæ
 priùs non apparuerant, scissa scilicet
 terra per vapores. Sæpe quoque
 fontes ac flumina coniuncta fuisse
 deprehendimus, facto terræmotu.

Sed istud plantæ non contingit, quia aër per raritatem partium eius est. Eiusdem quoque signum est, quòd terræmotus in locis arenosis non fit: sed in densis ac duris, qualia sunt aquarum loca & montium. Siquidem in talibus locis terræmotus contingunt, quòd aqua fit solida, ut & lapides quoque: aëris autem calidi natura fit ob suam leuitatem ascendere: cum ergo eius partes coierint, inualuerintque, impellunt locum, unde vapor mox violenter erumpit. Quòd si locus rarus fuisset, non ita prorupisset vapor, sed ut in arena fit, & qua ipsa quoque vapor egreditur, sed paulatim, eaque propter terræmotus nullus tum editur. Id igitur in nullis corporibus, quæ solida sunt, fieri solet, scilicet ut aër paulatim exeat. Sed congregatus per suas partes, terram ipsam proscindere annixus valet: quæ sanè terræmotus in corporibus solidis causa est. In partibus itaque plantæ & animalis, terræmotus non fit, in aliis omnibus fit, & multoties, sic in fictilibus, & in nitro, & metallis reliquis. Sed in quo corpore multa raritas fuerit, ascendere consuevit vapor: subleuat enim ipsum aër. Multoties id videmus, dum aurum in aquam proiicimus, aut aliud quippiam graue quod fundum petit statim. Et rursus si lignum proiiciatur raram, aut paruum, supernatat, neque petit fundum. Unde non propter folia fundum non petit, quod sæpe fundum petere solet lignum, nec propter grauitatem: sed quia aliud solidum est, ac densum, aliud raram. Quòd itaque raram est, prorsus fundum petere non solet. Ebenus verò, & quæ illi sunt vicina, fundum petunt, quia in illis pauca est raritas, neque aër in illis est, qui ea attollere possit. Merguntur autem, fundumque petunt, quia partes eorum multum densæ sunt, & solidæ. oleum omne, & folia omnia supernatant aquæ: id quod ostendimus iam. Nouimus enim humorem illis inesse, & calorem: & quod humoris consuetudo est, aquæ partibus adhærescere: calor autem humidum ascendere facit, quod quidem partes consequitur. Et aquæ mos est, ut omnia ad suam superficiem eleuet. Aëris superficies mos est ut ipsum ascendere faciat, ipsius verò superficiem aqua non conscendit, quia tota ipsius superficies cum aëris superficie est vna.

Tom. IV.

τὸ δὲ τῶν φυτῶν συμβαίνει, ὅτι αἰὲρ ἐν τῇ ἀραιότητι τῆν μερῶν αὐτῶν ὅτι καὶ τούτου διὰ πάλιν σημειῶν, ὅτι σεισμὸς ὁρᾷ ἐν τοῖς τοποῖς τοῖς ψαμμώδεσι πέφυκε γίνεσθαι, ἀλλ' ἐν τοποῖς ὁρέων. καὶ γὰρ συμβαίνει σεισμὸς ἐν τοῖς τοῖς πυκνοῖς καὶ σκληροῖς, ὁποῖοι εἰσὶν οἱ τῶν ὑδάτων, καὶ τῶν ὅτι τὸ ὕδωρ ὅτι θερρόν. καὶ οἱ λίθοι θερροὶ τῆ φύσιν δὲ τῆ ἀέρος τῆ θερμῆ καὶ ξηρῆ ἐστὶ τὸ ἀναβαίνειν ἐκ τῆς χυφότητος. ὅτε γινώ σιωέλθωσι τὰ μέρη αὐτῶν, καὶ κατακυριώσιν, σίωωθῶσι τὸν τόπον, καὶ ἐντείνων δὲ ἐρχέσθαι ἀπ' αὐτῶν βία αἰαθυμίας. ἐὰν δὲ ὁ τόπος ᾧ ἀραιός, ὅτι δὲ δὲ ἐρχέσθαι οὕτως, ἀλλ' ὡς ὅτι τῆ ψαμμοῦ συμβαίνει. δὲ ἐρχέσθαι γὰρ ἐ καὶ ἐντείνων, ἀναθυμίας, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ. καὶ ἀπ' αὐτῶν ὅτι σφαιρῶν. ἀπλῶς οὖν ἐ ἐν τοῖς φεροῖς πᾶσι τῶν ὅτι συμβαίνει, λέγω, τὸ κατὰ βραχὺ τὸ ἀέρα δὲ ἀρχέσθαι. σιωαγόμενον γὰρ τὰ μέρη τούτου, διώσεται πρὸς γινώ χίσειν καὶ τῶν ὅτι αἰθια τῆ σεισμῶν ἐ σώμασι φεροῖς. ἐν τοῖς μέρει δὲ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων, σεισμὸς ὅτι γὰρ, ἀλλ' ἐν ἀλλοῖς πᾶσι, καὶ πλειστάκις, ἐν τῶν ὅτι σφαιρῶν, καὶ ἐν ὑέλφ καὶ λοιποῖς μεταλλοῖς. ἐν ὅτι γὰρ σώματι ὅτι πολλὴ ἀραιότης, εἴτα ἐ πρὸς ἀναθυμίας ἀναβαίνειν συμβαίνει ὑποκυρίζεσθαι γὰρ αὐτῶν ὁ αἰὲρ. καὶ συχνάκις τῶν βλέποντων, ὅτι βαλλόμενον χεῖρὸν εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ ἀλλοῦ βαρὺ, καὶ ὅτι βυθίζεσθαι. καὶ πάλιν ὅτι τῶν βαλλόμενον ξύλον ἀραιὸν ἢ βραχὺ, καὶ ὅτι πλέει, καὶ οὐ βυθίζεσθαι ὅτι οὐ ἀπ' αὐτῶν φύλλα, οὐ καταδύεται καὶ καταδύόμενον πολλὰκις ξύλον, ὅτι ἀπ' αὐτῶν τὸ ὑποκείμενον ὅ βαρὺ, ἀλλ' ὅτι τὸ μῆν' ὅτι θερρόν καὶ πυκνόν, τὸ δὲ ἀραιὸν τὸ δὲ ἀραιὸν, πρὸς τῶν οὐ βυθίζεσθαι. ὅτι εἰνος δὲ, καὶ τὰ αὐτῶν ὅτι πλείστα, βυθίζεσθαι, ὅτι μικρὰ ὅτι ἐν τοῖς ἢ ἀραιότης. καὶ ὅτι ὅτι ἐν αἰθια αἰὲρ ὁ διωόμενος τῶν κουφίζεσθαι. καταδύονται δὲ, ὅτι τὰ μέρη αὐτῶν λίαν εἰσὶ πυκνά καὶ θερρά. πρὸς δὲ ἔλατον, καὶ πρὸς τὰ φύλλα, τῶ ὕδατος ὑποκρίνονται, καὶ τῶν ἢ δὲ ἀποδεικνύομεν. ἐγόμενον γὰρ ὅτι ἐν τοῖς ὅτι ὑγρότης καὶ θερμότης. καὶ ὅτι τῶ ὑγρῶν ὅτι τοῖς τοῦ ὕδατος μέρει σιωάσθαι. ἢ δὲ θερμότης ποιεῖ ἀναβαίνειν τὸ ὑγρὸν, κατὰ πρὸς ἐπιπέτα ἐν τῶ χερῶ τῶ ἀέρος. ὅτι δὲ καὶ τῶ ὕδατος, τὸ κουφίζεσθαι πρὸς τὸν ἰδίον ὅτι φαίνεται. ὅτι τῆ τῶ ἀέρος ἐπιφανείας, ὅτι ποιεῖν αὐτῶν ἀναβαίνειν.

Vu ij

πλὴν δὲ ὑπερφύειαι αὐτῶν, οὐχ ὑπερβαίνει τὸ
 ὕδωρ. ἡ γὰρ ὅλη ὑπερφύειαι αὐτῶν, μία ἔστι
 μετὰ τῆς τῆς αἰέρος. Ἐξ αὐτῆς τῆς αἰέρος καὶ τὸ
 ἔλασιον ὑπερφύειαι τῆς ὕδατος. εἰσὶ δὲ καὶ τινες λί-
 θοὶ οἱ τῆς ὕδατος ὑπερφύειαι, ἀλλὰ τὸ κενὸν
 μόνον τὸ ἐν τοῖς αἰέροις ὄν τῆς ἐν αἰέροις με-
 ρῶν, καὶ ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ τῆς αἰέρος μείζον
 εἶ) τῆς τῆς ὕδατος τῆς ὕδατος τῆς γῆς. φύσις γὰρ
 ἔστι τῆς ὕδατος, ὑπερφύειαι βαίνειν τῆς γῆς. τῆς
 δὲ αἰέρος, ἔστι ὑπερφύειαι βαίνειν τῆς ὕδατος. ἡ
 τῆς αἰέρος τῆς φύσις, τῆς ἐγκλειομένου παρὰ
 λίθου, αἰαβαίνει ἐπὶ τῆς ὕδατος, ἔστι
 ὅλα αἰέροι σιναπτιέται. ἔστι γὰρ ἕκαστον τὸ οἰκτεῖον
 ὁμοίον ἐφέλκεται, ἔστι σιναπτιέται ἡ φύσις
 τῆς μέρους ἔστι ὅλα ἢ συζυγίαται. εἰς τῆς
 ἔστι τῆς βραχία κούφη, τὸ μὲν ἡμισυ αὐτῆς
 καταδύσεται ἐν ὕδατι, τὸ δὲ λοιπὸν ὑπερφύ-
 ξεται, ὅτι μείζον ἐν αὐτῶν ὁ αἰὲρ τοῦ λοιποῦ
 ὕδατος τῆς λίθου. ἀλλὰ τούτω ποδύται τὰ δέν-
 δρα βαρύτερα εἰσὶ τῆς ποιούτων λίθων. οἱ ἐν
 τοῖς ὕδασι δὲ λίθοι, γίνονται ἐκ τῆς συγκρού-
 σιως τῆς ὕδατων τῆς ἰσχυρῆς. γὰρ γὰρ πορ-
 τον ἀφῆς, εἶτα συμπήγνυται ἔστι οἷα γάλα
 τὸ λιπαρὸν. καὶ ὅτε τὸ ὕδωρ τῆς ψάμμου πορ-
 τείβεται, σιναπτιέται ἡ ψάμμος πλὴν λι-
 πότηται πως τῆς ἀφῆς, ξηραίνει τε αὐτῶν ἡ
 ξηρότης τῆς θαλάσσης μετὰ πορτιέται τῆς α-
 λυκότητος. καὶ οὕτω σιναπτιέται τὰ μέρη τῆς
 ψάμμου, ἔστι ὑπερφύειαι τὸ χερίου γίνονται
 λίθοι. ἡ δὲ ἄλωσις δὲ, ὅτι ἡ θαλάσσια πορτι-
 καὶ ἑαυτῶν ψάμμου, οὕτως ἔστιν ἄπαντα
 γῆς ἔστι γλυκεῖα. ὅτε γὰρ ἐπὶ ἐν αὐτῆς π
 ὕδωρ, καλύπτει ὁ αἰὲρ ἀλλοιωσάμενος αὐτῶν. εἶτα
 χερίου τῆς τῆς ἐμπεριλημμένου ὕ-
 दाτος. ἐπεὶ οὐ δύναται τούτω παρμωσάμενος
 ἑαυτῶν ὁ αἰὲρ, (κυριώτοις γὰρ ἐν αὐτῶν ἔστι ὕδα-
 τα μέρη τὰ γάλα, ἃ εἰσὶν ἀλυκῆ) ἀνάγ-
 κη ὑπερφύειαι πλεον θερμαίνονται καὶ βραχί, καὶ
 ἀμφοὶ ποιῆσαι πηλὸν ἔμφυτον. τούτω δὲ οὐ δύ-
 ναται ἄλωσται ἐν ὕδασι γλυκεροῖς, ὅτι κυριώ-
 ἐν τοῖς ἢ ξηρότης τῆς γῆς, καὶ ἡ μεταβάλλει
 τὸ ὕδωρ εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς, ἢ πλεον αὐτῆς
 τούτω πορτι, ἔστι ἕκαστερον ἀλλοιοῦται. σκληρῶ-
 σα δὲ ἡ σκληρότης τῆς γῆς καὶ πλὴν δύναται τῆς
 συμπήξεως αὐτῆς πλὴν ὑπερφύειαι τῆς ὕδατος,
 ἀλλὰ τῆς πηλὸν εἰς ἄλλὰ μέρη σιναπτιέται. καὶ ἀλλὰ
 τῆς γῆς ἢ τῆς θαλάσσης πλεον αἰέρος, ψάμ-
 μωδης. οὕτως ἔστι περὶ τῆς αἰέρος ὅτι ἔχουσιν ὅτι
 μεμακρυσμένα ἀπὸ ὕδατος γλυκεροῦ. ξηραίνονται γὰρ ὁ ἄλιος τὰ μέρη τῆς ὑπερφύειαι τῆς γλυκεῖας

A Idcirco oleum quoque supra aquam
 ascendit. Sunt & lapides, qui aquae
 supernatant, ut pumex, & similes,
 propter inanitatem scilicet, quae in eis
 maior est, quam ipsarum partes. Vn-
 de aëris locus, maior est loco corporis
 terrae. Aquae enim natura est supra
 terram ascendere, ut aëris super aquam.
 Aëris itaque in lapide inclusi natura,
 super aquam ascendit, ut aëri toti iun-
 gatur. Vnumquodque enim suum
 attrahit simile, sequiturque partis na-
 tura totum, cum quo iungitur. Si
B ergo saxum aliquod leue sit, merge-
 tur eius medietas in aquam, altera su-
 pernatabit, quod maior sit, qui ip-
 so continetur, aer, quam lapidis pars
 reliqua. Eapropter arbores omnes ta-
 libus lapidibus sunt grauiiores. Qui
 in aqua sunt lapides, è forti vnda-
 rum collisione fiunt. Nam primum
 spuma fit, mox coagulatur hæc in
 molem lactis vntuoso non absimi-
 lem. Dum verò vnda arenæ allidi-
 tur, congregat arena hanc veluti vn-
 ctuositatem spumæ, & desiccatur illam
 maris siccitas cum multa falsedine,
C quo modo partes arenæ coguntur,
 temporéque procedente lapides fiunt.
 Significatio verò, quod mare per sese
 arenam faciat, ea est, quod terræ
 omnes gustu dulces non sunt. Cum
 igitur in ea steterit aqua, prohibebi-
 tur aer ne ipsam alteret. Cæterum
 diutius immorante loco eidem aqua,
 cum hanc sibi similem efficere aere non
 possit; (excellens enim in ipsa terræ
 partes, quæ salsae sunt:) necesse plus
 excafacta paulatim ambo lutum effi-
 ciant natium. Id ipsum in dulcibus
 fluuiis fieri non potest, quia in illis
 siccitas terræ obtinuit, & aut con-
 uertit aquam in suam speciem, vel
 vicinam illi hanc reddit, & altera-
 tionem vtrumque suscipit. Durio-
 rem quoque efficiens terræ durities pro
 facultate scilicet propriae fixationis, aquæ
 essentiam, lutum in partes exiguas
 diuidit. Quapropter terra mari vi-
 cina, arenosa est. Sic campi dum non
 habent quod à Sole eos operiat, & ab
 aqua dulci procul absunt. Siccatur enim
E Sol dulcis humiditatis partes, remanet-
 que quod de genere terræ est, & quia
 Sol in eo loco non recto perseverauit,
 separantur luti partes, & inde arena fit.

καὶ τὸ γλυκὺ τῆς θαλασσίας ὑπερβαίνει ἀπε-
 δείξασθαι. καὶ φυσικὸν τῆτο εἶ), τὰς ῥηθέντι
 σημεία φανερόν καὶ αἰαγυαῖον ἐγγύετο. ἡννά-
 ται δὲ τὸ ἄλας ἐν ἰσαμύοις ὕδατιν, οἷς τὸ
 γλυκὺ ἔσ' ἀλμυρόν. ὑπερβαίνει δὲ ἡ ἀλμυ-
 ρότης τῆς γῆς ἐκείνῳ πλεονάζοντι. ἀπο-
 κείνεται δὲ ἐκείνῳ ἀπὸ ἀέρος ἐγκεκλεισμένου. τῶ-
 τη δὲ οὐ. καὶ ἀπὸ τῆς τῆς ἐστὶν ἐκείνο τῆς γῆς
 ὁ σῶμα, γλυκύτητος ἕως κατὰ πᾶσα ἐξ-
 πον μετέχει, εἰ καὶ τὸ ἕως ὅδε ὕδατος ἐστίν,
 ὃ δὲ ἐρχεται ὅδε αὐτῆς τῆς γῆς ὡς ἰδρῶς.

Κ Ε Φ Α Λ. γ'.

Γὰρ ἐκ τῆς γῆς ἡννάσθη τὰ φυτὰ καὶ
 αὐξάνονται.

ΠΡΟΣ τούτοις ὀφείλομεν εἰδέναι, ὅτι καὶ αἱ
 βοτάναι ἐστὶν [τούτων] εἶδη, ὅσα εἰσὶν
 εἰ μὴ ἐκ σιωπῆσεως, ἐστὶν ὅδε ἕλης ἀπλής,
 ἀλλ' ὡς τὰ ἐστὶν ἡ ἀλυκίτης ἀπὸ τῆς ὕδατος τῆς
 θαλασσίας, ἐστὶν οὐσίας τῆς ἡμίμυτον. αἱ αἰα-
 θυμιάσεις γὰρ ἀναβαίνουσαι ὅταν συμπαγῶ-
 σι, διώκονται συμπειραβεῖν πλεονάζοντι τῆς
 τῆς βοτάνῃ ὑπερβαίνει. καταπίπτει
 γὰρ ἀπὸ ἐπιπέδου, καὶ ἀπορροῖται ἐν τῷ τόπον, καὶ
 ἀπορροῖται ὅδε αὐτῆς ἀπὸ τῆς διωκόμεως τῆς
 ἀερίων, τὰ εἶδη τῆς ἀερίων. ἕλη δὲ ἀ-
 ἀλκία ἐστὶν ὁ ὕδαρ, εἰ καὶ ἀπὸ τῆς ἐστὶν ἐν
 τῆς ἕλης τῆς ὕδατος. τὸ γὰρ ἀερίων ὅσα
 ἐστὶν εἰ μὴ ὕδαρ γλυκὺ. τὸ δὲ ἀλμυρόν, βα-
 ρύ ἐστὶ, ἐστὶν οὐ σιωπῆσει τὰ γλυκὺ. τὸ δὲ
 ὑπερβαίνει. τῆτο ὅδε λεπτότερον ἐστὶ τῆς ὕδα-
 τος. ὃ δὲ ἀπὸ ἐπιπέδου ἀπὸ τῆς ἀέρος, λε-
 πτωτέρως, ἐστὶν ὅσα πλεονάζοντι ἀναβαίνει. κατε-
 πέσει γίνονται πηγὰς ἐστὶν ποταμοὶ ἐν τοῖς ὄρεσι, ἐ-
 εἰς πολὺ ἀπὸ τῆς ἐστὶν. ἐστὶν σημεῖον τούτου ἐστὶ
 φλέγμα, ἐστὶν αἷμα τὸ ἀερίων εἰς τὸν ἐγ-
 κέφαλον. ὡς τὰ γὰρ ἐστὶν ἐκ τῆς ἐστὶν τῆς
 αἰαθυμιάσεως ἀερίων, οὕτως ἐστὶν εἰς πᾶσα τὰ
 ὕδατα. ἐστὶν καὶ πᾶσι τῆς ὕδατος τῆς ἀλυκίτης ἀει-
 σιμοῦ ἐκείνου ὃ δὲ ἐργαζομένη ἡ θερμότης, εἰς ὃ
 εἶδος τῆς ἀέρος, ὅσα ἐστὶν ἀκρίβως ὑπερβαίνει
 πᾶσι γλυκίους ὕδατος ἐστὶν ἀλμυρόν. τῆτο
 διγμά δὲ τῆς λέγουσι τούτου θέρμα ἀπὸ πολλὰ-
 κισ ἐν τοῖς βαλανεῖοις. ὅταν γὰρ ὕδαρ τὸ ἀλμυ-
 ρὸν κατὰ τῆς θερμότης, λεπτότερον τὰ μέρη αὐ-
 τῆς, ἀναβαίνει πᾶσι ἡ ἀεθυμιάσεις, ἡ ἕλη ἐν τῆς
 ἐδάφει τῆς βαλανεῖου, ἐστὶν ἀναχωροῦσι τὰ
 πυκνὰ μέρη τῆς ἀλυκίτητος μὲν τῆς ὕδατος τῆς φυσικῆς, (ὅσα δὲ γὰρ εἰσὶν ἐκ τῆς ἕλης τῆς ἀέρος,

A Naturalem itaque illam esse hoc signo
 certum est, ac necessarium. Nasci-
 tur autem sal in lacunis quoque qui-
 bus aqua dulcis falsa fit. Superat au-
 tem terræ falsedo illam falsedinem.
 In illa enim aër inclusus remanet, in
 hac non ita: & idcirco non omnino
 est istud terræ corpus, dulcedine ali-
 qua modis omnibus participans. Licet
 ex aqua hoc genus fit, quæ è terra tan-
 quam sudor exit.

CAPVT III.

Plantæ quomodo generentur &
 crescant.

Eodem modo cognoscere debe-
 mus, quod herbæ, earumque
 species, non aliunde quàm è compo-
 sitione sunt, non è materia simplici,
 sed vt falsedo ex aqua maris, & sub-
 stantia arenæ est. Vapores enim as-
 cendentes cum fuerint coagulati, am-
 plecti possunt causam herbarum sub-
 stantia. Excidit enim aër eo, & lo-
 cum rore madefacit, proueniuntque
 ex eo virtute stellarum scilicet, illo-
 rum seminum species. Sed materia
 necessaria, aqua est, quamuis diffe-
 rentia sit in aquæ genere. Quod e-
 nim ascendit, aliud quàm aqua dul-
 cis non est. Salsa autem grauior est,
 nec vnà cum dulci ascendit. Quod au-
 tem ascendit, id tenuius ex aqua est:
 quod cum attractum ab aëre fuerit, at-
 tenuatur, magisque ascendit. Et inde
 fontes fiunt ac flumina in montibus, &
 per longa spatia decurrunt. Et signum
 huiusce est pituita, & sanguis ad ce-
 rebrum ascendens. Vt enim ex ali-
 mento vnà cum vaporibus ascendit
 quippiam, ita in aquis omni-
 bus. Etenim falsæ aquæ nonnihil vnà
 cum eo ascendit quod calor in aëris
 naturam siccat, qui supra aquam
 dulcem omnem ac falsam, ex-
 quisitè est. Cuius rei exemplum in
 balneis sæpenumero deprehendimus.
 Nam cum aquam dulcem oppresse-
 rit calor, attenuantur partes eius, as-
 cenditque vapor, qui in fundo balnei
 erat, & recedunt densæ partes false-
 dinis: neque enim ex aëris sunt genere,

B

C

D

E

vt sequantur vaporem, qui vnus post alium sursum pergit. Cùm itaque multi accesserint, absorbet eos tactum. Inde coguntur spissanturque, & redit deorsum guttatim stillans aqua dulcis. Sic in omnibus balneis falsis, aqua dulcis est. In aqua itaque falsa nascentes herbæ, non debent esse plenzæ, ob siccitatem. Etenim planta duobus indiget, materia scilicet, & loco naturæ suæ conuenienti. Cùm itaque hæc ambo adfuerint, prouenit planta. Vbi verò deprehenderimus materiem à temperamento esse remotissimam, inanis est: nam impedimento est, vt sit locus non temperatus. Ita ferè non inuenitur planta in niue. Licet in ea visa sit nonnunquam prouenisse, vt & animalia quædam, præcipuè lumbrici: hi enim in niue gignuntur, & flomus, & herbæ amaræ omnes. Sed nix non exigit progressum hunc, nisi alia quoque causa illi iuncta sit. Et hoc est, quia nix descendit nonnunquam fumo similis, & congelat ventus illam, adstringitque aër. Est tamen raritas inter partes eius: retinetur enim in ipsa aëris aliqua pars calida, manetque de ea putrida aqua. Cùm igitur aër inclusus, fuerit multæ amplitudinis, affueritque Sol, erumpit aër in niue comprehensus, appatebitque humiditas putrida, quæ cum calore Solis coagulabitur: ad quem modum herbæ quædam nascuntur. Quòd si locus fuerit opertus, non fient in eo plantæ, aut sine foliis fient: recessit enim inde terræ temperies, quæ eiusdem cum illa generis est. Inde fit vt flores & folia in herbis minutis mistim reperiantur in locis temperatis aëre & aqua. In aliis quæ talia non sunt, veluti in plantis, quæ per niuem nascuntur, rari sunt flores, & folia. Eodem modo in locis multum falsis ac siccis, ferè non apparent plantæ, quia eiusmodi loca à temperamento longè absunt. Minuitur enim terra, à qua longè absunt humor, & calor, quæ aquæ dulcis sunt propria. Fit autem quandoque terra dulcis mortua, & tum non nascuntur mox in ea plantæ: sed in calidis locis, vbi dulcis aqua est, & calor multus, prouenit concoctio è partibus duabus, tum ex loci dispositione, tum ex aëre in eo existente.

Α ἵνα ἀκροθουθήσωσι τῇ ἀναθυμιάσει, ἢ τίς μία μὲν πῶς ἄλλω περὶ αἰῶ. ὅταν γὰρ περὶ αἰῶσι πολλὰ, κατὰ πείρα οὐδὲν φως· καὶ τεύχον σιωπάται, ἔ συμπύκνεται, καὶ ὅτι κενόφει, ἔ καὶ τὸ γὰρ τὸ ὕδωρ τὸ γλυκὺ. ἔ οὕτως ἐν πᾶσι τοῖς βαλανείοις τοῖς ἀλμυροῖς ὅτι ὕδωρ γλυκὺ. αἱ τῶν βοτάνων αἱ φυόμεναι ἐν τοῖς ὕδασι τοῖς ἀλμυροῖς, οὐκ ὀφείλουσι ἔχειν πληθυσμόν, ἀλλὰ τὴν ξηρότητα. καὶ γὰρ τὸ φυτὸν δύο δεῖται, ὕλης λέγω καὶ τόπου, ἢ τῇ ἰδίᾳ φύσει ἀρμοζούτων. ὅταν γὰρ τὰ τοιαῦτα δύο πῶσι ὁμοῦ, περὶ κενόφει τὸ φυτὸν. ὅταν δὲ ἕνωμα ὕλην πορρώτατον τῆς ὑπερστίας, ὅτι κενός ὅτιν. ἐμποδῶν γὰρ ὅτι τὰ εἶδη, τὸ ἐν τόπῳ εἶδη μὴ ὑπερστίας ἐν κοινῶς οὐκ ἀείσονται φυτὸν ἐν χιόνι, πλὴν βλέποντων φυτὸν ποτὲ φαινόμενον ἐν αὐτῇ, καὶ ἵνα ζῶσα, ὀξυρέτως ἔλμινθας. οὗτοι γὰρ γινώσκονται ἐν τῇ χιόνι, καὶ φλόγος, καὶ πᾶσαι βοτάναι πικραῖ. ἀλλ' ἢ χιόνι οὐ ζητεῖ τὸ περὶ αἰῶν πύτω, ἀλλὰ μὴ καὶ συζυγείη τις αἰτία ἐν αὐτῇ. καὶ αὐτὴ ὅτιν, ὅτι ἢ χιόνι κατέρχεται ποτὲ ὁμοῖα καπνῶ, συμπύκνεται τε ταύτην αἰῶνος, καὶ συσφίγγει αἶρα. πλὴν γὰρ ἔ ζεστότης τῆς ἐν τοῖς μέρεσιν αὐτῆς. κατέρχεται γὰρ ἐν τοῖς θερμῶσι μέρεσιν αἰῶνος, ἔ κενὸν ἔξ αὐτῆς ὕδωρ σισημῶνον. ὅταν γὰρ ὁ αἶρα ὁ ἐγκλεισμένος πλείονος γινώσκονται ταπεινώσεως, ἔ ὁ ἥλιος παρεσιτάσεται, ἀπορρήγνεται ὁ αἶρα ὁ συμπύκνεται ἐν τῇ χιόνι, ἔ φαίνεται ἢ ὑπερστίας ἐν σισημῶν, ἢ τις ἔ συμπύκνεται μὲν τῆς θερμότητος τῆς ἡλίου. ἔ οὕτως φύονται ἴνες βοτάναι. ἐὰν δὲ ἢ ὁ τόπος περικεκαλυμμένος, οὐ γίνονται ἐν αὐτῇ βοτάναι, ἀλλ' ἢ ἀέθου φύλων. ἀπεχάρησε γὰρ ἀπὸ αὐτῆς ἢ ὑπερστίας τῆς γῆς, ἢ ὁμογενῆς αὐτῇ. ὅταν αἶρα καὶ φύλλα ἐν βοτάναις μικρῶς μεμιγμένα ἀείσονται ἐν τοῖς κεκραμῶσι καθαρώς δι' αἰῶνος ἔ ὕδατος. ἐν ἑτέροις δὲ μὴ ποιούτοις, ἀπάνια εἰσι τὰ αἶρα, καὶ τὰ φύλλα τῶν φυτῶν τῶν συμβαινόντων ἐν τῇ χιόνι. ὁμοῖως καὶ ἐν τοῖς ἀλμυροῖς καὶ ξηροῖς, ὡς ὅτι κενόφει, οὐ φαίνεται φυτὸν. οὗτοι γὰρ οἱ τόποι πορρώ εἰσιν ὑπερστίας. ἐλαττωεῖται γὰρ ἢ γῆ, ὅτι ἢ μακρᾶν εἰσιν ὑπερστίας καὶ θερμότητος, ἀπὸ εἰσὶ ἀλλὰ γλυκεῶς ὕδατος. γὰρ δὲ ποτὲ ἢ γλυκερὰ γῆν κρᾶ, ἔ ὅτε οὐ γινώσκονται ἐν αὐτῇ ὀξυρέτως βο-

τάναι. ἐν τοῖς δὲ θερμοῖς, ὅπου ὅτιν ὕδωρ γλυκὺ καὶ θερμότητος πολλή, περὶ φαίνεται πῶς ἐκ τῶν δύο μερῶν ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως τῆς ὕδατος, καὶ μὲν τῆς αἰῶνος ἔ ἐν αὐτῇ ὑπερστίας.

ἡ δὲ πέψις τῆς αἰέρος ἐκ τῆς θερμότητος
 ὅτι τῆς ἡλίου, τῆς ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ. ἐντε-
 θεν καὶ τὰ ὄρη ἐφέλκονται ὑγρότητα, βοηθεῖ τε
 αὐτοῖς καὶ ἡ θερμότης τῆς αἰέρος. ὅπως αὖτε δὲ
 καὶ ἡ πέψις καὶ ἀφ' αὐτῆς φυτὰ, ὡς ὅπως
 πολὺ, ἐν τοῖς ὄρεσι φύονται. ἐν δὲ ταῖς ψάμ-
 μοις νικᾷ, ὡς παρ' ἐφημερῶν, ἡ ἀλμυρότης, καὶ
 ἀποιδρώσει ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ψάμμου ἀ-
 ραιότητες ὁμοίαι παρὰ ἀλλήλας. ὁ τίνυν ἡ-
 λιος οὐκ ἔχει δυνάμιν, ἵνα ἐν αὐτοῖς ἀπὸ
 πίση σπυροχέιδου οὐσίας, τὰ τοιαῦτα φυτὰ ἐν αὐ-
 τοῖς ὡς τὰ πολλὰ οὐ γίνονται. εἰ δὲ ἐγίνον-
 ται, οὐκ εἶδη ἴδια ἐξ ἀφ' ὧν, ἀλλὰ καὶ
 εἶδη ὁμοία παρὰ ἀλλήλας.

Κ Ε Φ Α Λ. Δ'.

Πῶς ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ὕδατος γινάσκονται
 τὰ φυτὰ.

ΤΑ δὲ φυτὰ ἢ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ὕ-
 दाτος γινάσκονται, οὐκ ἄλλως γινάσκονται,
 εἰ μὴ ἀφ' αὐτῆς τῆς ὕδατος. ὅταν γὰρ
 θερμότης ἀψῆται τῆς ὕδατος, ἥλιος δὲ οὐκ
 ἔχει πᾶσι ἀκίνητην, τότε παρέρχεται ἐπ'
 αὐτῇ παρ' ὁμοίον τι νεφέλη, ὀλίγον τε τῆς αἰ-
 ερος κατέχει, καὶ σπυροχέιδον ὑγρὸν,
 ἐφέλκεται τε αὐτὸ ἡ θερμότης, ἥλιος οὐκ ἐπι-
 νέται εἰς πᾶσι τῆς ὕδατος, καὶ γὰρ ἐντεθῆναι
 φύσιν. οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν, ὅτι ἡ ῥίζα ἐν τοῖς μέρε-
 σιν ἐδράζεται τῆς γῆς, ἔχουσα μέρη διηρημένα.
 οὐκ ἔχει δὲ πάλιν οὐδὲ φύλλα, ὅτι μακρὰν
 ὅσον ἀπὸ τῆς ἀκροῦσας, καὶ οὐδὲ τὰ μέρη
 αὐτῆς εἰσι συμπεπηγμένα. τὸ δὲ τὸ φυτὸν, ὅτι
 εἰς ὁμοιότητα φύλλων γινάσκονται, [καὶ καλεῖται
 ἐπιπλεον.] τῆ δὲ λοιπῶν φυτῶν τῆς ἐν τῇ
 γῆ, ἐπεὶ τὰ τῆς γῆς μέρη εἰσι συμπεπηγμένα,
 καὶ τὰ μέρη δὲ ἀνάγκης τούτων εἰσι τοιαῦτα.
 τὰ γινώσκονται φυτὰ τὰ ἐν τῇ γῆ συμπεπηγμένα,
 γίνονται ἐκ σπυροχέιδου ἐν τόπῳ ὑγρῷ καὶ καπ-
 νώδει. αἱ γὰρ σπυροχέιδου αἰέρος καὶ
 ὅταν πληθύνονται οἱ ὑετοὶ καὶ οἱ ἀεμοὶ, ὁ ἡλίας
 φαίνεται ποιεῖ αὐτοῖς, κατεπίγει τε ξηραί-
 νεσθαι καὶ συμπήγνυσθαι, καὶ ἡ ξηρότης
 τῆς γῆς τὰς ῥίζας αὐτῶν ποιεῖ. καὶ γίνονται
 ἐντεθῆναι φυτὰ, καὶ μύκητες, καὶ ὕδρια, καὶ
 τὰ ὁμοία. πόρτα δὲ ταῦτα γίνονται ἐν τοῖς
 θερμοῖς καὶ λόγον. ὅτι ἡ θερμότης πέπειται
 ὕδωρ ἐν τοῖς ἐσδοτέροις τῆς γῆς, κατέχει τε
 ταῦτα ὁ ἡλίας, καὶ γίνονται αἰαθυμίας, καὶ ἐντεθῆναι συμβαίνει ἡ ἀλλοίωσις εἰς φύσιν

A Concoctio verò aëris, è calore So-
 lis est, qui calor in eo loco est.
 Inde montes quoque humores attra-
 hunt, & adiuuat illos aëris caliditas,
 acceleratque concoctio. Et idcir-
 co plantæ ut plurimum in montibus
 nascuntur. In arenis, ut antè dixi-
 mus, falsedo vincit, remanentque
 inter arenæ partes, raritates ad in-
 uicem similes. Sol igitur virtutem
 non habet ut continuationem sub-
 stantiæ in istis efficiat, idcirco in
 arenis ferè non fiunt plantæ: quòd si
 fiunt, tum non iuxta species proprias
 ac differentes, sed ad inuicem similes
 fiunt.

CAPVT IV.

Quomodo in superficie aque, nas-
 cantur plantæ.

QUæ verò per superficiem aque
 nascuntur plantæ, non aliunde
 quàm è crassitie aque fiunt. Nam
 dum calor aquam attigerit, quæ
 cursum non habet, quo moueatur,
 prouenit super ea quiddam nubi si-
 mile, parumque aëris continet, ac
 putrescit humor ille, attrahitque
 ipsum calor, qui per superficiem a-
 que est expansus. Hinc planta fit,
 radicem verò non habet: nam in
 duris terræ partibus fixæ sunt radi-
 ces. Neque folia habet: nam à tem-
 perie multum abest, & neque par-
 tes ipsius inter se cohærent. Hæc
 planta ad similitudinem foliorum nas-
 citur. Quæ verò è terra nascuntur
 plantæ, quia terræ partes compa-
 ctæ sunt, ipsarum quoque partes
 necessariò sunt tales. Quæ itaque in
 terra concresecunt plantæ, è putre-
 factione in humido loco & halituo-
 so facta nascuntur. Nam putredi-
 nes aërem occupant. Et dum plu-
 uia frequentes fiunt, ac venti, Sol
 apparere illas facit, & ad siccita-
 tem coagulationemque cogit: &
 terræ siccitas radices earum facit, inde
 plantæ fiunt, ac fungi, & tubera,
 ac similia. Hæc autem omnia locis
 proportione calidis fiunt. Nam calor
 aquam in interioribus terræ concoquit,
 detinetque illum Sol. Fit igitur vapor,
 contingitque inde in plantam alteratio.

Eodem modo in locis calidis omnibus ut plurimum, absolvitur plantæ artificium. Loca frigida verò simile quandoque faciunt, tamen per contrarium faciunt. Nam aër frigidus calorem deorsum comprimit, cogitque ipsius partes, & locus elixationem patitur cum humiditate, quæ in eo præfens est. Absumpto deinde desiccatoque humore superfluo, finditur locus, & prodit ex eo planta. In dulcibus autem locis, in quibus non admodum separatur aqua: cum aër terræ inclusus fuerit exiccatus, humiditasque aquæ concreuerit, aërque in interioribus aquæ manserit, prodeunt plantæ, ut nenuphar Medicum, & species herbarum minutarum, quæ eodem modo nascuntur, aliæ multæ: verum non sunt erectæ, quia radices earum per terræ superficiem tantummodo hærent. In locis quoque quibus aqua calida currit, multoties plantæ nascuntur, quia aquæ caliditas vapores attrahit recentes in terra: frigida verò humoris aquei natura subtus manet, coagulaturque aër in eo humore: & vbi concoctus fuerit aëris calor rursus, in eo planta fit, sed non nisi per longum tempus. Herbaræ verò pusillæ, quæ in aquis sulphureis apparent, tum fiunt, cum venti vehementer flauerint, contrariisque flatus fecerint, excitatusque fuerit qui in eis est aër, & calefactus locus fit, excitatusque inde ignis fuerit, postmodum nascatur quod in fundo est auripigmentum, quod è fæce aëris descendit, attrahiturque ignis cum putredine: id enim auripigmentum est. Tum enim ex eo planta fit, & non habent multa folia hæ, ut antè quoque diximus, quia temperies ab his abest præcul: quæ verò fert, alumna arbor est, & in locis calidis nascitur, ac leuibus, & altis, maximè verò in climate tertio, & quarto. Item, quæ vicinum quiddam alimento edit arbor, ea nascitur in locis excelsis, ac frigidis. Idcirco frequentes sunt species in locis eiusmodi ob humorum attractionem, & temperiem è calore Solis, ac diebus vernis nascentem. Ita quoque lutum nativum plantas pingues statim producit: nam constrictio humoris eius in locis dulcibus fit, ut prædiximus.

A ὁμοίως καὶ ἐν πᾶσι τοῖσι (ὡς ἔπι τὸ πλεῖστον) θερμοῖσι πληροῦται ἡ τῆς φυτῆς ἀπερῆσις. οἱ δὲ ἴσοι ψυχροῖ, εἰ δὲ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ ποιοῦσιν ποτε, πλεῖον ἐκ τῆς ἐναυλίου. ὁ γὰρ ψυχρὸς αἰὲρ, τὸ θερμὸν συμπιέζει καὶ τῶ, συμπήγνισι τε τὰ μέρη αὐτῆ, καὶ ὁ τόπος ἐψησιν πάρα μᾶ τῆς παρῶσις ὑγρότητος αὐτῆ. τῆς γὰρ ἐναυλίου ὑγροῦ ἐξηρανοῦται, ἔξ ἑαυτοῦ τοῦτο, ἐξ ἑαυτοῦ δὲ αὐτῆς φυτῆ. ἐν τοῖσι δὲ γλυκεροῖσι, ἐν οἷσι τὸ ὕδωρ μὴ ἔπιπολὺ συμβαίνει χωρίζεσθαι, ὁπότῃ οὐ αἰὲρ τῆ γῆ ἐγκληρόμενος ἐξηρανοῦται, ἢ ὑγρότης τε τῆ ὕδατος συμπαγῆ, ἐὼ αὐτῆς αἰὲρ μείνη, ἐν τοῖσι ἐξ ἑαυτοῦ ὕδατος, ἐξ ἑαυτοῦ φυτῆ, ὡς τὸ * τοῦ φάρ τὸ ἰατρικόν, ἐ εἶδη βοτάνων ἀλλὰ πολλῶν καὶ σμικρῶν, ἀ δὲ τούτῳ ἔπειτα ἡμῶσι πλεῖον ὅτι εἰσὶν ἐκ τεταμένια, ὅτι αἰρῆσι αὐτῆ εἰσὶν ἔπιπολὺ ἐν τῆ γῆ. ἐν τοῖσι ὡσαύτως ἐν οἷσι ὕδωρ θερμὸν πρέχει, πολλῶσι φυτῆ ἡμῶσι, ὅτι ἢ θερμότητος τῆ ὕδατος ἐφέλλεται ἀναθυμιάσις παρὰ τῆς γῆς, ἢ δὲ ψυχρὰ φύσις τῆς ὑγρότητος τῆ ὕδατος, ἔπι καὶ τῶ ἀπομῆνει, ἐ συμπήγνισι οὐ αἰὲρ ἐν τούτῳ ὡ ὑγρῶ, καὶ ὅτῃ πεφθῆ ἢ θερμότητος τῆ αἰερος, πάλιν ἐν τούτῳ ἡμῶσι τὸ φύτον, ὅτι ἄλλως, εἰ μὴ ἐν καμῶ πολλῶ. αἰ βοτάναι δὲ αἰ μίχρα, αἰ φαινόμενα ἐν τοῖσι θαλάσσι, γίνονται ὅτῃ αἰμοὶ ὅξέως πνέωσιν, αἰ ἰπνοῖσιν τε ποῖσι, καὶ αἰ πῶ λήθωσιν ἀλλήλοισ, ἐ ἐξ ἑαυτοῦ αἰὲρ ὅ ἐν αὐτοῖσι καὶ θερμανθῆ ὁ τόπος, καὶ ἡμῶσι ἐν τῆ γῆ πῦρ, ἐ μᾶ τῶτα ἡμῶσι ὅ τῶ ἔστιν ἐν τῶ βάρει ἄρσενικόν, ὅ καταβαίνει ἐκ τῆς ἰλύος τῆ αἰερος, ἐ ἐφέλλεται πῦρ μᾶ σήψωσι. (τῆτο γὰρ τὸ ἄρσενικόν.) ἔπι γὰρ γὰρ ἐκ τούτου φυτῆ. οὐ πολλὰ δὲ ταῦτα πρὸ βαλλεῖσιν φύλα, καθὼς πρὸ ἀπεδείξαμεν, ὅτι ἢ ἀνεμοσία ἐκ τούτων πόρρω ἔστιν. ὅ τῶ δὲ φέρει, ἔπι μόν ἔστι φυτῆ. ἐκ εἶνο φύεσιν ἐν τοῖσι θερμοῖσι, κούφοισ ἐ ὑψηλοῖσι, ἐ μᾶλλον ἐν τῶ κλίματι τῶ τῆ τῆ καὶ ἔπι τῆ τῆ. ἐ πάλιν ὁ δένδρον ποιεῖ ἢ ἐγγύς ἔπι φῶσι, ἐκ εἶνο ἡμῶσι ἐν τοῖσι ὑψηλοῖσι ἐ ψυχροῖσι. ἐ ἀπὸ τῆ τῶ πλεονοῦσιν τὰ εἶδη ἐν τοῖσι πῆσι, ἀπὸ τῆ ἐφέλλωσιν τῆ ὑγροῦ, ἐ πλεῖ ἀνεμοσία πλεῖ ἐκ τῆς θερμότητος τῆ ἡλίου, ἐ ἡμέραισι χειμῶσι. ὁμοίως ἐ ὁ πηλὸς ὁ ἔπι φῶσι, ὅξέως πρὸ ἀγει φυτῆ πῶσι. ἢ συμπήγνισι γὰρ τῆς ὑγρότητος τούτου ἐν τοῖσι γλυκεροῖσι γὰρ, ὡς πρὸ φησὶ καμῶ.

Scribe, reusd φαρ cum Lat. nam id verius.

ΚΒΦΑΛ. ε'

CAPVT V.

Πως εν τοις λιθοις γυνασται τα φυτα.

Quomodo in solidis lapidibus planta nascantur.

ΠΑΛΙΝ εν φυτον εν τοις λιθοις τοις περ-
 ροις γυνομενον, μακροχρονον συμβαινει. **B**
 ο γαρ αηρ ο εμπεσειλημμενος τουτοις, βιαζε-
 ται αιαβιωαι. εξοδον δε μη διεισκων, αφα-
 τνω ισχυροτητα τω λιθων, επωμασφει και
 θερμανει εαυτον, εφελκεται τε το υγρον εν α-
 πολειφθεν τοις λιθοις αμω, εξερχεται τε
 αιαθυμιασις στω υγροτητι, μετ αιαλυσεως
 σμικροτατων μερων τω εν τοις λιθοις. και γαρ
 πολλοκις ετος εστι τοις λιθοις, ινα βοκη αυ-
 τοις ο ηλιος αφη της ιδιας πεψωως. ε ουτω
 γυνασται δε αυτω φυτον. ο δε εν αιαβαί-
 νει, εδω μη πλησιον η γης, η υγρου. **C** λιθη απο-
 σασις τω φυτω δειται γης, υδατος, και αερος.
 κατομοειοτω ποιαρονω το φυτον και εστι
 πλησιον τω ηλιου, ταχως γυνασται. εστι δε ε-
 στιν ο ηλιος προς δυσμας, βραδυωει παλιν
 εν φυτον εν ω κυριβει το υδωρ, ου ταχω-
 ρει τα αερα αιαβαίνειν. ε αφη τωτο ου τρε-
 φεται. ομοιω και η ξηροτης, οτωμ κατακρα-
 τηση, αμασφει η φυσικη θερμότης εις τα α-
 κρεα, η βυει ε φυτω τα οδδω, δι ων οι ποροι και
 αφη τωτο ου τρεφεται το φυτον.

PLanta itidem, quae in solidis la-
 pidibus nascitur, longo tempore
 contingit. Qui enim in illis compre-
 hensus aer est, ascendere nititur :
 dum autem viam non inuenit, ob
 lapidis fortitudinem redit, seque ip-
 sum aer calefacit, & humorem, qui
 in lapidibus est, reliquum trahit sur-
 sum, exitque vapor cum humore il-
 lo, cum partium lapidis minima-
 rum resolutione. Etenim frequens
 mos lapidibus est, ut eos Sol iuuet
 per suam concoctionem. Et ad hunc
 modum ex illis planta fit, quae non
 ascendit, si non propinqua terrae,
 vel humori fuerit. Nam plantae sub-
 stantia terra indiget, & aqua, ac-
 que aere. Consideretur itaque plan-
 ta, & si prope solem fuerit, nas-
 cetur celeriter : si verò ad occasum
 Sol sit, tardabitur. Et planta cum
 in ea excellat aqua, retinebit aërem,
 nec permittet eum ascendere : & ita
 non nutrietur planta. Eodem modo
 quando siccitas obtinuerit, vertetur
 calor naturalis ad extrema, & vias
 obturat per quas aquae meatus erant :
 & inde non nutrietur planta.

ΚΕΦΑΛ. β'

CAPVT VI.

Ποσων δειται τα φυτα προς ο γυνασθαι και αυξανεσθαι. και αλλα παρ φυτων γυσεως.

Quod planta rebus quatuor opus habeat ut gignatur & crescat. Item alia eodem spectantes obseruationes.

ΚΑΤΟΛΙΚΩι δε λόγω, ποω φυτον
 τιηαρων ηνω δειται, απερματες διω-
 ρισμενου, τοπου αρμοδιου, υδατες συμμετρου,
 και αερος ομοιου. οτωμ οτω ταυτα ποωτα συν-
 τελεστωσι, γυνασται φυτον, και αυξανει. οτε
 δε ταυτα αποχωρησισιν, ααθενει τη αποχωρη-
 ση και το φυτον. παλιν το φυτον το παροιον **E**
 εν ορεσιν υψηλοισ, εστι εσα ειδος, εσα παρο-
 χισοτερον και παροσφουερερον εις ιατρεια. ο
 καρπος δε ο σκληροτερος εις πεψιν, ουχ ωσ
 οπιτοπολυ τρεφει. τοποι δε * απομομα-
 χρυσμενοι τω ηλιου, εν εισι πολλων βοτα-
 νων γυνητικοι. ομοιω, εαθ ο ηλιος μακροτη-
 τα τη ημερα παροσάγη εν τη κινήση αυτω, και
 κατακυριβη της, υγροτητος εν εκει το φυ-
 τον διωαμεισ φυλλα και καρποισ παροσάγειν.

IN vniuersum autem quaeuis plan-
 ta quatuor quibusdam indiget, se-
 mine terminato, loco conuenien-
 te, aqua moderata, aere consimi-
 li. Cum itaque omnia haec perfe-
 cta fuerint, nascitur planta, &
 crescit : quod si abscesserint, im-
 becillior, pro abscessu scilicet, plan-
 ta fit. Item quae in altis montibus
 prouenit planta, si fuerit spe-
 cies, perfectior erit, & aptior ad
 medicinam. Fructus autem ad dige-
 rendum durior, ut plurimum non alar.
 Loca verò à Sole remota, sunt mul-
 tarum plantarum productiua. Simi-
 liter dum Sol longitudinem diei motu
 suo addit, & humorem vicerit, vim ha-
 bet planta producendi fructus, & folia.

γρ. απομαμακαειμοροι.

Quid autem de plantis statuendum, quæ in locis aquosis nascuntur? In his dum aqua quieuerit, fit veluti fæx, nec est vis in aëre, ut aquæ partes attenuet. Detinetur enim in terræ interioribus aër, prohibetque aquæ crassitiam ascendere. Quod si ventus ingruat in locum illum, & constringatur terra, reprimatque se aër inclusus, & coagulet ventus humorem illum: prouenient ex ea humiditate plantæ non multum in figura & forma differentes, ob perseverantiam scilicet & crassitudinem aquæ, & Solis calorem è supernis incumbentem. Rursus de plantis, quæ in locis humidis sunt, & quarum superficies in superficie terræ apparet virescens, id dico, quod in locis illis exigua sit raritas. Cum itaque Sol incidens illius humiditatem mouerit, locumque motu suo excalescerit, calore itidem in interiora terræ compresso, (id quod non accidit, in quibus locis planta non habet unde crescat,) humorque sua expansione sit diffusus, tum fumus fit super terra, veluti tela virescens: & inde planta gignitur non habens folia è genere scilicet plantarum, quæ per superficiem aquarum visuntur. Est autem maior quàm illa: quia propior terræ est, licet ascendero & extendi non possit. Sæpe quoque in plantis planta alia nascitur, non eiusdem speciei & similitudinis, absque radice. Id ita fieri solet, dum planta spinarum plurimarum in pingui aqua mouerit se. Aperiuntur enim partes eius tum, hauritque Sol ipsius putredines, & concoctionem præstat ei, & natura sua in locum putridum auxilium suppeditat cum calore temperato: & inde ita crescit planta, ut fila super ipsam totam extendi, videantur. Hoc proprium plantis est multas spinas habentibus. Sic itaque linocostis gigni solet, & quæ huic similes sunt cæteræ. Herbarum autem omnes, & quicquid super terra crescit, & in terra, ex aliquo quinque istorum prouenit, & sunt, semen, aquæ humor, locus idoneus, aër & plantatio. Et hæc quinque, veluti radices plantarum sunt.

A τί δὲ καὶ πρὸ τῆς φυτῆς γρηγοροῦν, ἀγνῶσθαι ἐν ὑδαρώδεσι τόποις; ἐν τοῖσι ὅτε τὸ ὕδωρ ἠρεμεῖ, γὰρ καθάπερ ἰλις, καὶ σικέσι διώα-
 μίς ἐν τῷ αἰέρι ἵνα ὑποσῆσι τὰ μέρη τῆς ὕδα-
 ρος. κατέχευται γὰρ αὐτὸς ὁ αἰὴρ ἐν τοῖσι ἐνδοτέροις
 τῆς γῆς, καὶ κωλύει πλεονεχίτητα τῆς ὕδατος
 ἀναβαίνειν. εἰ γὰρ πλημμυρήσῃ ἀέμενος ἐν
 ἐκείνῃ τῷ τόπῳ, καὶ συσφιγρῆται ἡ γῆ, συμ-
 πύεσι τε αὐτὸν ἐμπεσειλημμένον αἰὴρ, καὶ συμ-
 πύεσι ὁ αἰέμος πλεονεχίτητα, παρελθόντων ἐκ
 ταύτης τῆς ὑγρότητος φυτὰ οὐ πολὺ διαφέ-
 ροντα ἀλλήλων ἐν εἶδει ἔσθιματι, διαφέρων
 διαφέρων ἔσθιματι τῆς ὕδατος, ἔσθιματι θερ-
 μότητι τῆς ἡλίου ἀνοξίν. πάλιν πρὸ τῆς φυτῆς
 ἀ εἶσιν ἐν τοῖσι ὑγροῖς, ἔσθιματι ἡ ἐπιφανεία αὐτῆς
 φαίνεται ἐν τῇ ὄψει τῆς γῆς χλαζουσα, λέγω,
 ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῷ τόπῳ μικρὸν ἐστὶν ἡ θερμότης.
 ὅταν οὖν ἐμπισῶν ὁ ἥλιος κινήσῃ πλεονεχί-
 τῃ ὑγρότητα, ἔσθιματι τὸν τόπον τῆς συμβαίνου-
 ση κινήσῃ, ἔσθιματι τῆς θερμότητι τῆς πεσειλημμένης
 ἐνδοτέροις τῆς γῆς, (ὅταν δὲ οὐ συμβαίνει ἐν
 οἷσι σικέσι τὸ φυτὸν ὅταν ἀνοξίν) ἔσθιματι ἡ ὑγρό-
 τῃ τῆς ἰδίας ἐκπέσει διαχυθῆ, γὰρ καπνὸς
 ὑψαίω τῆς γῆς, ὡς ὕψασμα χλαζόν.
 καὶ τὸ ὅταν ἡλιώσῃ φυτὸν, μὴ ἔχον φύλλα, ὑ-
 πὲρ ἔχον ἐκ τῆς ἡλίου τῆς φυτῆς τῆς φαινομένης εἰς
 πλεονεχίτητα τῆς ὕδατος. ἐστὶ δὲ μίζον ἐκεί-
 νου, δὲ πλεονεχίτητα τῆς γῆς, εἰ ἔσθιματι ἀναβαί-
 νειν καὶ ἐπικτείνεσθαι διώαται. πολλὰ δὲ ἔσθιματι
 ἐν φυτοῖσι ἄλλο φυτὸν ἡλιώσῃ, οὐ τῆς αὐτῆς εἶδος
 ἔσθιματι τῆς αὐτῆς ὁμοιώσεως; αἰθὴ ρίζης. κινεῖται δὲ
 τῆς οὐτῆς ὁπόταν φυτὸν πολλῶν ἀχμῶν ἐν
 πλεονεχίτητα ὕδατι κινήσῃ, ἀνοξίν τὰ μέρη αὐτῆς, καὶ
 ἀνοξίν ὁ ἥλιος τὰ ἐν αὐτῷ σήψεις, πέψαν τε
 ποιεῖ τοῖσι, ἔσθιματι τῆς ἰδίας φύσῃ εἰς τὸν τόπον τὸν
 σεσημμένον βοήθειαν χρησθῆ μὴ θερμότητος δι-
 κησῆ, καὶ τὸ ὅταν ἀνοξίν τὸ φυτὸν, ὡς δοκεῖν
 ἡλιώσῃ ἐκπέσει εἰς ὅλον αὐτό. καὶ τῆς ἰδίας
 ἔσθιματι τοῖσι φυτοῖσι ἔσθιματι πολλὰς ἀχμῶν. τότε
 γὰρ ἡλιώσῃ ἡ λεγόμενη λινόσως, ἔσθιματι ταύτη
 ὁμοία. πᾶσαι δὲ αἰ βοτάναι, ἔσθιματι ἡ ἀνοξίν
 ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσθιματι τῆς γῆς, παρεῖσιν ἐκ ἕνος
 τούτων τῆς πέντε, ἀ εἰσι, σπέρμα, καὶ ὑγρότης δὲ
 ὕδατος, τόπος ἐπιτήδειος, αἰὴρ ἔσθιματι φυτῆ. καὶ
 ταῦτα τὰ πέντε εἰσιν, ὡς ἀ εἶποι ἡς, ρίζαι φυ-
 τῆ.

& est humor ille folia, digestio verò flos est. Cum autem maturuerit altero anno, fructus nascuntur, & ad finem exhibet materia secundum locum qui in eis est. Spinæ verò eodem modo è genere plantæ sunt, non tamen eiusdem naturæ. Aio itaque quòd in planta raritas est, & in principio naturæ eius decoctio est, & ascendit humor frigidus, & cum coparua discretio raritatem illam peruadens: facit itaque Sol illam coagulari; & inde spinæ fiunt. Et idcirco earum forma pyramidalis est: incipiens enim earum basis à gracili, in crassitudinem procedit. Id autem fit, quia aër paulatim per plantam extensus, partes eius auget cum extensione materiæ. Eodem modo omnis arbor, vel planta fit, cuius caput fuerit pyramidale.

A ὁ αἶψα ἔσθ' ἐπέφθη ἐκ τῆς θερμότητος. ἔστι οὖν αὐτῆς ἡ ὑγρότης, φύλλα δὲ πέψις, ἔστιν ἄνθος. ὅταν δὲ τελωθῆ ἢ δὴ δὴ τέρω ἔπειτ' ἡ πέψις, γινώσκονται καρποὶ, καὶ ἐκβαίνει εἰς τέλος ἡ ὕλη καὶ τὸν τύπον τὸν ἐν αὐτῆς. αἱ ἀκρότηται ὡς αὐτῶς εἰσὶν ἐκ τῶν ἡμῶν τῆς φυτῆς, οὐ μὲν τῆς αὐτῆς φύσεως. λέγω οὖν, ὅτι ἐν ταῖς φυταῖς ἔστιν ἀραιότης, καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς φύσεως αὐτῆς ἔστι πέψις, καὶ ἀναβαίνει ὑγρότης ψυχρὰ, καὶ μετ' αὐτῆς βραχεία δὴ κρείσις, διερχομένη ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀραιότητι. ποιεῖ γοῦν ταύτην συμπήγνυσθαι ὁ ἥλιος, καὶ ἀντεῦθεν εἰσὶν αἱ ἀκρότηται. δὴ τῆς ἑστὸς τοῦ εἶδους αὐτῆς ἔστι πυραμοειδής. ἔστι γὰρ ἡ βάση αὐτῆς ἀρχομένη ἀπὸ παχέος, ἔπειτα περὶ πλάτος εἰς ἰσχνόν. τῆς δὲ ἄνω μετέωρον ὁ αἶψα ἐπεκτεινόμενος τὰς φυτάς, αὐξάνει τὰ μέρη αὐτῆς, μετ' ἐπιτάσεως τῆς ὑλικῆς. τοιούτου ὅπως καὶ πρὸς δένδρον ἢ φυτὸν γὰρ, ἢ καὶ φαλὴ ἔστι πυραμοειδής.

CAPVT VIII.

ΚΕΦΑΛ. η'.

De colore plantarum, viriditate: item de earum figuris

Χλωρότητος τῶν δένδρων αἰτία, καὶ γήματα ἔσοποι, καὶ αἰτία.

Color autem virescens res communissima in arboribus esse debet. Videmus enim, quòd quemadmodum communis est albedo intus, ita viriditas foris: & id est, quia materia vtuntur propinquiore, ac magis concocta. Oportet ergo vt fit viriditas in plantis omnibus, quia materiæ attrahunt, & lignum arboris rarificant, breuemque calor digestionem facit, remanetque humor illic quispiam, foris apparens: & id est viriditas in plantis, nisi maior insit digestio. Debet autem media esse in foliis & in lignis potestate. Viriditas autem non corrumpitur, si humor in illa sit, qui de genere terræ est. Ex ambobus igitur hisce color viridis fit. Huius signum est, quòd cortices arboris, quum aruerint, denigrantur: intus autem albi sunt. In arboribus itaque inter duos colores, viridis color fit per ipsarum superficiem. Figuratum autem plantæ tres modi sunt. Quædam enim sursum prodeunt, quædam deorsum, quædam inter hæc modo medio. Quæ igitur sursum tendunt, causam habent, quia natura ipsarum in meditullio apparet, trahitque calorem,

D H χλωρότητα δὲ χροία, ὀφείλει εἶναι κοινότητα ἐν τοῖς δένδροις. βλέπομεν γὰρ, ὅτι ὡς αἶψα κοινή ἔστιν ἡ λευκότης ἐν τοῖς, οὕτως καὶ ἡ χλωρότης ἐκτός. καὶ τῆς ὅτι ἔστιν, ὅτι ὕλη χροία πλησιωτέρα, καὶ μάλλον πεπεμαμένη. δεῖ τοίνυν ἵνα ἡ χλωρότης ἐν πᾶσι τοῖς φυτοῖς, ὅτι αἱ ὕλαι ἐλκοισὶ καὶ ἀραιούσι ὁξύλον τῶ δένδρου, βραχεία τε ἡ θερμότης πέψιν ἐργάζεσθαι, καὶ ἀπομαίνει ἐκ τῆς ὑγρότης, ὅ φαινέσθαι ἔξωθεν. καὶ τῆς ὅτι ἔστιν ἡ χλωρότης ἢ ἐν τοῖς φυτοῖς, ἐὰν μὴ μείζων ἡ πέψις γίνεσθαι. ὀφείλει δὲ εἶναι μέση ἐν τοῖς φύλλοις ἔπειτα ἐν τοῖς ξύλοις τῆς δυναμῆς. ἡ δὲ χλωρότης οὐ φθαίρεσθαι, ἐὰν ἡ ὑγρότης ἐν αὐτῇ, ἢ πῆς ἔστιν ἐκ τῶν ἡμῶν τῆς γῆς. δὲ ἀμφοτέρων γοῦν ταύτων, ἡ χροία γὰρ ἢ χλωρότης τοῦτου σημείου, ὅτι οἱ φλοιοὶ τῶ δένδρου, ὅταν ξεραίνεσθαι αὐτὸ, μεραίνουσιν, ἐν τῷ δὲ εἰσι λευκοί. ἐν τοῖς δένδροις γοῦν μεταξὺ τῶν δύο χρωμάτων, χροία χλωρότην γίνεσθαι ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ αὐτῆς. τῆς δὲ γήματος τῆς φυτῆς, πρὸς εἶσι ἔσοποι. ἵνα γὰρ ἄνω περὶ πλάτος, ἵνα καίτα, πᾶσι μέσοι. τὰ μὲν οὖν ἄνω ἐκτεινόμενα, ἔχουσιν αἰτίαν, ὅτι ἡ φύσις αὐτῆς φαίρεσθαι ἐν τῇ ἐντελειῶν, ἔλακει τὴν θερμότητα,

& συμπιέζει ἐν ἐαυτῇ τὸν ἀέρα τὸν ὄντα ἐν ταῖς
 ἀραρότησιν αὐτῆς. πυρραμυδωῖται δὲ, ὡς πυρ
 πυρραμυδωῖται τὸ πῦρ ἐν ταῖς ἰδίαις ὑλαῖς, &
 κρυφίξεται. ὅσα δὲ κέτω ἐκτείνεσθαι, τούτων οἱ
 πόροι συμπήγνυται. ὅταν γὰρ πέψις ᾔρηται,
 τότε ἡ ὑλη πυκνοῦται τῷ ὑγρῷ, ἐν ᾧ ἔστιν ἡ ἐν-
 τεριώνη. κἀντεῦθεν ἐκπορεύεται μὲν ὁ λεπτιὸν
 αἶμα, ἐπὶ μακρότερον δὲ τὸ ὑγρὸν πρὸς τὰ μέρη
 ἐκείνα κέτω. κινεῖ γὰρ ταῦτα ἡ οἰκεία βαρύ-
 τησ. ἃ δὲ φυτὰ μέσον τῆν δύο εἰσὶν, ἔχουσιν οὐ-
 τως. λεπτιώεσθαι τὸ ὑγρὸν, ὅτι ἡ φύσις τῆσ δυ-
 κροσῖας γειτνιαζει τῇ πέψει, εἰσὶ τε καὶ οἱ πόροι
 μέσοι, καὶ ἡ ὑλη ἐπεκτείνεται καὶ αἶμα & κέτω. ἔστι
 δὲ ἡ μὲν πρῶτη πέψις, ὑπὸ τὸ φυτὸν ἢ δρυ-
 τέρας, ἐν τῇ ἐντεριώνῃ, ἢ ἵνα δὲ ἐρχεται μὲν ἀπὸ
 τῆσ γῆσ, ἔστι δὲ & ἐν τῷ μέσῳ τῷ φυτῷ. καὶ με-
 τὰ ταῦτα γὰρ ἡ ἀφάρεσις, ἢ τῆσ συμβαίνει ἀπὸ
 τῷ δρυτέρας, ὅσα ἀπὸ τῷ πρῶτης πέψεωσ. ἡ δὲ
 τρίτη πέψις, ἔστιν ἐν τῷ ζώῳ. οὐ γὰρ γὰρ αὐ-
 τη ἡ πέψις, εἰ μὴ ἀφὰ πλὴν ἀφάρεσιν τῆσ φύ-
 σεωσ τῷ μελῶν, & πλὴν ἀφάρεσιν τῷ φισικῶν
 πρὸσ ἀλληλα. ταῖ δὲ φυτὰ, γείτονα εἰσὶ πρὸσ
 ἑαυτὰ, & ἀφὰ τῷ πληθύνονται ἐν πολλοῖσ
 τόποισ. ὡσ ὅτι τὸ πλείστον δὲ, ἡ ὑλη τῷ φυτῷ
 κέτω ἐκτείνεσθαι. ταῖ γήματα τῶν φυτῷ
 εἰσὶν ἐν τῇ φύσῃ καὶ τῇ ποσότητι τῷ σπέρμα-
 των· τὰ αἴτη δὲ τῷ φυτῷ, & οἱ καρποὶ, εἰσὶν
 ἐν ταῖσ ὑγρότησ, & ἐν ταῖσ ὑλαῖσ. κέτω γί-
 νου ἡ πρῶτη κίνησισ καθολικῶσ, & ἡ πέψισ
 ἐν πασὶ τοῖσ ζώοισ, καὶ ὅσα ἀποχωροῦσιν ἀπὸ
 αὐτῆσ πρὸσ τὰ ζῶα. ἐν τοῖσ φυτοῖσ δὲ ἔστιν ἡ
 πρῶτη πέψις, εἴτα ἡ πέπρωσισ καὶ πλὴν ἑ-
 φώ αὐτῷ. ἕκαστον οὖν δένδρον ἀναβαίνει αἰεὶ,
 ἔσ' ἀπὸ πληρωθείη. αἴτια δὲ αὐτῇ ἔστιν, ὅτι ὅτι
 μὲν τῷ ζώων ἕκαστου τὸ μήκος, πλεονεχόν ἔστι τῷ
 ἰδίου πρὸσ τῶσ. ἐν ταῖσ φυτῷ δὲ πόρρω, ὅτι ἡ
 ρίζα αὐτῷ, ἢ γὰρ τὸ πῦρ & τὸ ὕδωρ, σπυρδισσιν
 εἰσ ἀνάβασιν, ἵνα δημιουργηθῇ τὸ φυτὸν. ἡ δὲ ἀφά-
 ρωσ δὲ τῷ φυτῷ ἐν τῶσ κλάδοισ, ἔστιν ἐκ τῆσ
 πρῶτησ ἀραρότησ. ὅταν γὰρ συμπιεσθῶσιν οἱ
 χυμοὶ, θερμαίνεται ἡ φύσισ, & σπυρδεῖ εἰσ πλὴν
 πέψιν, κἀντεῦθεν ἐκτυποῦνται οἱ κλάδοι, καὶ
 φαίνεται τὰ φύλλα, ὡσ πρὸσείπομεν.

A & comprimit in sese aëra, qui iter
 raritatis ipsius est. In pyramidem
 verò exeunt, sicut ignis in mate-
 ria propria in pyramidem tolli &
 leuari solet: quæ autem deorsum
 tendunt, earum meatus coguntur.
 Cùm enim digesta materia fuerit, in-
 spissatur aquæ materia, in qua
 plantæ medulla est. Indéque subti-
 le sursum procedit, vertiturque hu-
 mor ad partes illas deorsum: mo-
 uet enim ipsum gravitas eius. Quæ
 verò inter has mediæ sunt plantæ,
 ita habent: attenuatur humor, quia
 temperiei natura digestionì vicina est,
 & sunt meatus medii, tenditque
 materia & sursum & deorsum. Est
 autem prima digestio sub planta, se-
 cunda in medulla, quæ à terra
 exit, est & in media planta. Post-
 modum diuisio fit, quæ à secun-
 da, non prima, digestionè fit.
 Tertia verò digestio in animali est,
 quæ sanè non aliunde quàm ob di-
 uersitatem membrorum, & distan-
 tiam naturarum inter se fieri solet.
 Sed plantæ vicinæ adinuicem sunt,
 & ideo in locis multis abundant. Vt
 plurimum verò plantarum materia
 deorsum tendit. Figuræ itaque plan-
 tarum in quantitate & natura semi-
 num sunt. Flores autem plantarum,
 & fructus, in aquis sunt, & ma-
 teriis. Positus itaque est motus pri-
 mus in omnibus animalibus, & ma-
 turatio quoque, neque recedunt in-
 de animalia omnia. Sed in planta pri-
 ma digestio est, deinde maturatio
 iuxta nutrimentum ipsorum. Quæ-
 libet itaque arbor ascendit semper,
 donec compleatur. Causa verò est,
 quia cuiuslibet animalis longitudo, la-
 titudini suæ propinqua est. In planta
 verò longè abest, quia radix eius,
 ignis scilicet, & aqua in ascensum
 festinant, ut planta fabricetur. Di-
 uersitas verò plantæ in ramis, est
 de superflua raritate. Cùm enim
 compressi humores fuerint, calet na-
 tura, & in digestionem festinat, &
 E inde rami formantur, & apparent fo-
 lia, ut prædiximus.

A

CAPVT IX.

ΚΕΦΑΛ. 9.

Cur arborum alijs folia cadunt, alijs non. item quæ sint diuersitatis causa, quæ in eorum coloribus spectatur, & succis.

ARborum autem folia cadere solent ob fluxibilitatem velocis raritatis. Cum enim digesta aqua fuerit cum materia, in pyramidem tollitur, postmodum gracilia fiunt. Et quando apparuerit materia per digestionem absoluta, tum obturantur penitus extrema meatuum superius, unde cum folia materiam non habeant, siccantur, & decidunt. Quod si contra quam diximus, contingat, non cadit planta in foliorum suorum priuationem. Cum autem plantam frigus vicerit, calefacit eam inclusa illi caliditas, & manifestatio frigoris fit per ipsius extrema, inde folia glauca fiunt, neque cadunt, ut in oleis ac myrtis, similibusque. Sed cum habuerint arbores vel plantæ virtutem vehementer attrahentem, fructus quoque vnà editur. Id quod fit, quia Natura concoctione per successionem crebra vititur, & per vnāquamque concoctionem fructum multum producit. Et ideo quædam plantæ sæpe in anno fructificant. Planta verò quæ veluti natura aquæ est, vix fructificat, propter dominium humiditatis suæ, & meatuum amplitudinem, fluxibilitatemque radicum. Cum autem calor incaluerit, acceleratur eius digestio, & attenuatur humor, coagulaturque. Et istud inuenitur in herbis minutis omnibus, & in quibusdam oleribus. Color autem venetus in terris vehementer calidis fieri consuevit: & est in talibus exiguus fructus ex humore, quod meatus angusti sint. Dum itaque natura concoctionem molitur, non habentem humorem, qui materiæ sufficiat, fiunt cum meatus angusti. Vertitur itaque digestio, continentemque eam calor facit, & videtur tum inter albedinem & nigredinem color mediū. Et cum istud hoc pacto fiat, tum lignum in nigredinem properat, & quicquid colori veneto fuerit vicinum. Istud videre licet ab ebena, & vlna.

αυται μέλαν, & πῶν τὸ πλησιάζον τῷ φαιού. καὶ τῶν ὅτινιδεῖν ἀπὸ τῷ ἐβένου ἔ τῆς πτελέας.

Tom. IV.

Xx ij

Διὰ τὴν τῶν φυτῶν φύλλα πίπτει ὅτι πίπτει, καὶ τῆς φύτων χειρῶν αἰτία, καὶ τῶν ὁσῶν. καὶ ἀλλ' ἄττα τοιούτοτα.

TA δὲ τῶν δένδρων φύλλα, πίπτειν ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἐπιφορὰν τῆς ὀξείας ἄραιότητος. ὅταν γὰρ πεφθῇ ἡ ὑγρότης μὲν τῆς ὕλης, πυραμιδοῦσα, καὶ μὲν ταῦτα κατὰ χροιάνοισι. καὶ ὅταν φαιῇ ἡ ὕλη τῇ πέψι πεπληρωμένη, τότε τελείως βύονται τὰ ἄκρα τῶν πόρων ἄνω. καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἐπεὶ τὰ φύλλα ὅσα ἔχουσι ὕλην, ξηραίνονται καὶ πίπτουσι. ἐὰν δὲ συμβῇ τὸ ἐναίτην ὡν εἴπομεν, οὐ πίπτει τὸ φύλλον εἰς ἐρμῶν τῶν ἰδίων φύλλων. ὅταν δὲ πάλιν κινήσῃ τὸ φύλλον ψυχρότης, θερμαίνει αὐτὸ ἢ ἐγκλειομένη τούτω θερμότης, καὶ ἐφαέρωσις τῆς ψυχρότητος ἧς ἐκτός ἐν τοῖς ἀκροῖς αὐτῶν, καὶ ἀποτελοῦνται ἐντεῦθεν φύλλα γλαυκά, καὶ ὅσα πίπτουσι, ὡς ὅσα ἐπι τῶν ἑλαίων καὶ τῶν μυρσινῶν, καὶ τῶν λειψῶν. ὁπόταν δὲ ἔχωσι δένδρα καὶ τὰ φυτὰ δυνάμειν τῶν ἑλαίων σφοδρῶς, γίνεται καρποφορία ὁμοῦ. ἢ τῆς συμβαίνει, ὅτι χρῆται ἡ φύσις πέψι καὶ ἀφ' ἑαυτῶν συχῆ, καὶ ἐν ἐκάστῃ πέψι καρπὸν παραγάγει πολὺν. καὶ ἀφ' ἑαυτῶν, διὰ φυτὰ ἔ πολλὰ καὶ ἐν ταῖς χροῖαις καρποφοροῦσι. τὸ δὲ φύλλον ὅσα ὅτιν ὡς ἡ φύσις τῶν ὕδατος, μόλις καρποφορεῖ.

D ἀφ' ἑαυτῶν ἐπιχερῶν τῆς ὑγρότητος αὐτῶν καὶ τῶν πλατυσμοῖν τῶν ἰδίων πόρων, καὶ πῶν ἀπορροῶν τῶν ἰδίων ριζῶν. ὅτε δὲ ἰσχυροποιῆται τὸ θερμὸν, ταχύνεται ἡ τούτου πέψις, ἔ λεπτύνεται ἡ ὑγρότης, ἔ συμπήγνεται [οὐδ' οὕτως πάλιν γίνεσθαι συμβαίνει.] καὶ τῶν τοῦτο διεύσκειται ἐν πάσαις ταῖς βοτάναις ταῖς λεπτῶν, ἀλλὰ δὴ ἔ ἐν πῶσι λαχρόναις. φαιότης δὲ ἧς ἐν τοῖς σφοδρῶς θερμοῖς, καὶ ἐστὶν ἐν τοῖς ὀλίγοις καρπῶς ἐκ τῆς ὑγρότητος, διὸ εἰσὶ φαινοὶ οἱ πόροι. ὅταν γὰρ τῶν φύσις πέψιν ποιῆσαι, μὴ ἔχουσαν ὑγρότητα ἄραιου τῆ ὕλης, τότε γίνονται οἱ πόροι φαιότεροι. ἐπὶ ταῖς ἐρέφει γὰρ ἡ πέψις, ἔ σιωεχῆ ταῦτα ποιεῖ ἢ θερμότης, ἔ φαίνεται ὅτε ἔ μέσον λευκὸν καὶ μέλανον ἐν χροῖατι. καὶ ὅτε τῶν τοῦτο τοῦτο ἔσπῳ γίνονται, τότε τὸ ξύλον φθάνει γίνε-

ὁ δὲ ἔβειος καταδύει ἐν τῷ ὕδατι, ὅτι τὰ μέρη αὐτῆ εἰσι συμπηγηθῆ, καὶ οἱ πόροι φανοί, καὶ ἀπὸ τῶν εἰσέρχεται ἐν αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐκ τῶν ξύλων τῶν λευκῶν βυθίζεται, ἔστι ἀπὸ τῆς ἐπιτότητας τῶν πόρων, καὶ τῆς περὶ τὴν ἐπιτότητα τῆς βουούσης τοῖς πόροις, ὡς τε μὴ δέξασθαι ἀπὸ αὐτῆς ἀέρα. τὸ δὲ ἄλλο, ἐκ λεπτοῦς ὕλης μόνον ὅτιν, ὅταν δέξηται ἢ πέψις καὶ δὴ τὸ περὶ τὴν φύσιν, ὡς ἐδείξαμεν. ἔπειτα δὲ οὕτω δεικνύμεν καὶ τῆς αἰτίας, δι' ἧς τὰ φυτὰ ἐκφύονται φύλλα περὶ τὴν εἴτα καρποῖς. ὁ δὲ ἐν τῷ φυτῷ ἔχοντι φανοῖς πόροις ἔστι χρώμα, ἔστι ἐν χρώματι σαπφεινῶν, καὶ δὴ τὸ συμπιέζονται αὐτῆ τὰ μέρη ἐκ λευκότητος ἢ γλαυκῶν. διότι δὲ πῶς φυτὰ ἄλλα ἐκ εἰσῶν, ἢ αἰτία, ὅτι ὡς ὅτι πλείον ἔστι τῶν ἀπὸ τῆς ἀφορῆς τῆς ἐν αὐτοῖς μερῶν, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς λεπτότητα καὶ τραχύτητα καὶ παχύτητα. ἔστι ἔχοντι δὲ ἄλλα φοίνικες, συκῆ, καὶ τὰ τοῦτοις ὁμοία. ὁ δὲ φυτὸν τὸ παχὺ ἔχον φλοιοῖς, ἐκτείνεται καὶ τῶν ἐκτασιν τῆς ὑγρότητος, καὶ τῶν σπυρῶσιν τῆς θερμότητος. καὶ τῶν ὅτιν ἐν τῇ πύκνῃ καὶ τῷ φοίνικι. τὸ δὲ φυτὸν τὸ γάλα ἐκβάλλον, ἔχει τῶν ἐν τῷ μέσῳ. ἔστι τε ἡ θερμότης ὑποκαίτω ἰσχυρότερα, καὶ μᾶλλον ἐκεῖ πύκνῃ. ὅταν δὲ οὕτω δέξηται ἡ θερμότης πέψιν, ἐρέφεται ἢ πύκνῃ εἰς τῶν οἰκείας ὑγρότητα, καὶ συμπηγῶσι τῶν τῶν συμπηξί βραχεία. καὶ θερμότητος τῶν τῶν, ἔστι ἡ ὑγρότης λιωθῆ, ὁμοία γάλακτι, ἐγείρεται τε ἀναθυμιάσεις ἀπὸ τῆς ὑγρότητος, τῆς ἐλκυσῆς τῶν γάλα ἐκεῖνο εἰς τῶν ἀκρότητας, καὶ κατέχει ἡ ὑγρότης τῶν θερμότης τῶν φαινομένων, καὶ οὕτω συμπηγῶσι τὸ γάλα. φύσις γὰρ ὅτι τῆς θερμότητος, τὸ συμπηγῶσιν. ὅταν δὲ πῶς γάλα, πολλῆς συμπηξῆς ὅταν τῶν, ὅταν ἐν τῷ δένδρῳ ψυχρῶ φανῆ. συμπηγῶσιν γὰρ μᾶλλον τῶν τῶν, δέξασθαι τῶν οἰκείου τῶν καὶ ἔπειτα ὅτι τὸ κόμμι. τὸ κόμμι δὲ τὸ θερμὸν, περὶ τῶν ἐν τῷ γάλακτι. ὅταν γὰρ τῶν ἀέρος ἀψιται, συμπηγῶσιν καὶ καταρῶσιν ἐν τῷ τῶν δεικνύμεν, καὶ ἔστιν ὁμοίον ὕδατι. ἔπειτα δὲ χέεται, καὶ συμπηγῶσιν ὁμοίον λίθοις ἢ κογχυλίοις. ὅταν δὲ

A Eaque propter in aqua ebenus mergitur, quia partes eius compactae sunt, & meatus angusti, nec illos aër ingreditur. Quod verò è lignis albis mergitur, propter angustiam meatuum erit, & humorem superfluum, qui ipsos obturat, ut non exeat aër. Flos è subtili materia tantum est, cum digestio incipit, & ideo fructum in plantis praecedit, ut ostendimus. Indidem causam docuimus, ob quam plantae folia prius producant, quam fructus: qui verò in planta stridentes meatus habente, color fit, sub caeruleo est: & quando partes eius comprimuntur, in albedinem declinat: cum fuerit mediocritas, glaucus erit. Quòd autem plantae quaedam flores non habeant, ut plurimum fit ob diversitatem suarum partium, & subtilitatem ipsarum, asperitatemque, & crassitiem. Flores autem non habent ficus, palma, & similes. Planta verò, quae crassos habet cortices, pro extensione humoris, & caloris impulsione, extenditur: & hoc in picca est, & palma. Sed planta, quae lac emittit, in medio ipsum habet. Et est calor subditus fortis, manetque illic vinctuositas. Cum itaque calor ille concoctionem inceperit, vertitur vinctuositas in humorem proprium, & coagulat ipsum parua coagulatione: & dum locus calefit, fit humor vinctuosus, lacti similis, leuaturque vapor ab humore trahente lac istud ad extrema, retinetque humor calorem apparentem, & ita lac istud cogitur. Natura enim caloris est uti lac coagulet. Quaecumque verò lac sit, multam coagulationem accipit, cum frigus in arbore apparuerit. Coactum enim mox è proprio loco exit, & inde gummi nascitur. Gummi verò calidum stillando procedit. Vbi igitur aërem contigerit, coagulatur. Et defluit in loco temperato, & aquae simile est. Aliud verò funditur, & coagulatur, quo modo lapides, & conchae. Quae verò guttatim manat, in forma sua manens tale fit, qualis est, quam propolida dicunt: quod autem alteratur ut lapis, id valde frigidum apparet, facitque calor ipsum tale. Cum autem per frigidam constitutionem manauerit, in lapidem abie-

Quia in κατὰ γράμμα ῥῆσι, μᾶλλον ἐν τῷ οἰκείῳ εἶδει, γίνεται ὡς τὸ λεγόμενον * σημεῖον. τὸ δὲ ἀλλοιούμενον ὡς λίθος, ἔστι κατὰ τὸ φαινομένον λίαν ψυχρῶν. ποιεῖ δὲ τῶν ἢ θερμότης τοιοῦτοι εἶναι. ὅταν δὲ ἡ ψυχρῶ, καὶ καταρῶν, ἀπὸ τῶν δένδρων

Arborum quaedam hyeme alterantur, & quandoque virides sunt, quandoque glaucae. Et non corrumpuntur nec earum folia, nec fructus. Nam arbores, quibus hoc accidit, supra calorem crassum habent in radicibus humorem tenuem. Vnde in progressu anni retinet humor illum colorem propter aëris frigiditatem. Et quando accesserit calor ad frigus, impellit calor humiditatem foras vna cum colore, quo arboris superficiem tinxerat. Dum vero rursus frigiditas & siccitas ad attractionem vertuntur, & humor calorem detinet, tum color glaucus apparet.

A πινά δ' αλλοιοῦνται ἐν χειμῶνι. καὶ ποτὲ μὲν γίνονται χλωερά, ποτὲ δὲ γλαυκά, ἢ οὐ φθίσκειν οὔτε τὰ φύλλα αὐτῶν, οὔτε οἱ καρποὶ, ὅτι τὰ φύλλα ἐν οἷς τῶτο συμβαίνει, ἔχουσιν ἐπάνω θερμότητα παχέαν, καὶ ἐν ταῖς ρίζαις ὑγρότητα λεπτήν. ὅθεν ἐν τῇ παροδῶ τῶ ἔτος κατέχει ἢ ὑγρότης ἐκείνο τὸ χρῶμα ἀφ' ἧν ὑγρότητα τῶ αέρος. ἢ ὅτε πάλιν βάλλει ἢ θερμότης πρὸς τὴν ὑγρότητα, ὡς ἢ ἢ θερμότης πρὸς τὴν ὑγρότητα ἔξωθεν, μεταβάλλει τὸ οὐρανὸν ἐβαλε χρώματος τῶ ἐν τῇ ἔπιφάνειά τῶ δένδρου, ἀκολουθοῦντος. ὅτι δὲ ἐρέφεται πάλιν ἢ ὑγρότης καὶ ἢ ξηρότης εἰς ἐνέργειαν, καὶ ἢ ὑγρότης κατέχει πρὸς θερμότητα, τὸ χρῶμα φαίνεται γλαυκόν.

dum calidior. At cur dixerit deinde aliud suspicatur Scalliger legendum quidem, sed cum vide.

CAPVT X.

ΚΕΦΑΛ. Ι.

De fructuum saporibus, amarore, dulcore, acerbitate.

C Ταῖς καρπῶν πικρότητος, ἢ γλυκύτητος, καὶ ερυφνότητος αἰτία.

Fructus vero amarus fit, dum calor & humor, non sunt in digestionem completi. Nam frigus & siccitas perfectionem prohibent, & vertuntur ita fructus in amaritudinem. Huius signum est, quod amarum in ignem missum dulcescit. Arbores autem, quae in aqua acida nascuntur, fructum dulcem faciunt: quia acor trahit cum calore Solis id quod propriae qualitatis est: & hoc frigus est, & siccitas. Inde humores exigui quidam dulces intus remanent, calefitque arboris venter, quando super eo Sol perseverauerit. Hoc modo succus, qui in fructu est, adstringens parumper fit. Et quando plus digestus fuerit, dissoluetur paulatim acor, donec absumatur, & dulcedo appareat. Erit itaque fructus dulcis, folia autem eius, & extrema acida. Cum autem perfecta magis fuerit maturitas, erit amarus fructus: & hoc est propter abundantem calorem cum humore pauco. Absoluitur namque humor, facitque fructus calorem ascendere, eritque amarus fructus tum. Fiunt autem & nuclei pyramidis forma, propter attractionem caloris, & abundantem frigiditatem, humiditatemque intus sitam, quae e genere sunt aquae acidae. Manet enim humor in medio,

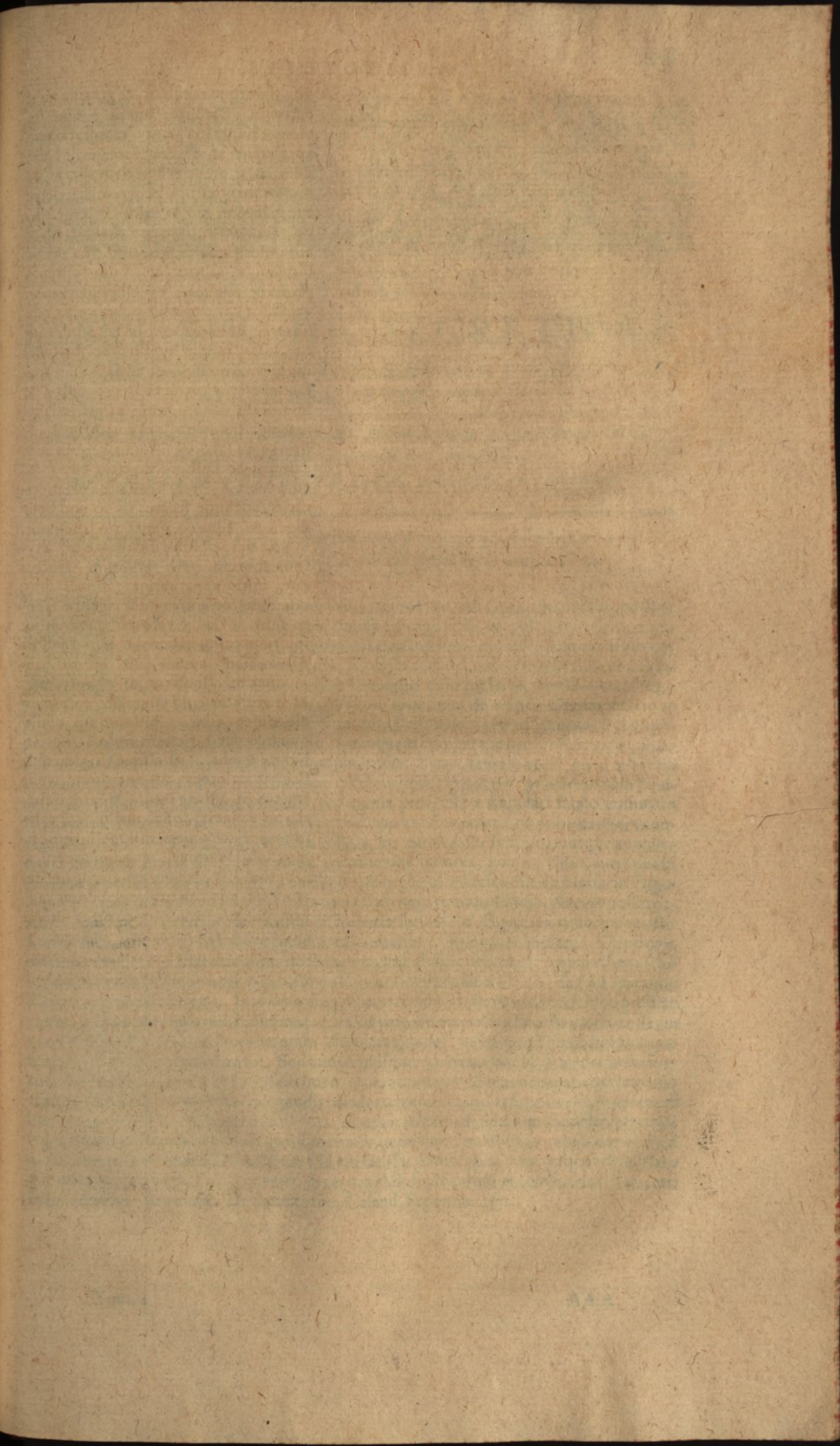
ΠΙΚΡΟΣ δὲ γίνεται καρπός, ὅτε ἢ θερμότης καὶ ἢ ὑγρότης οὐκ εἰσὶ πλήρεις ἐν τῇ πέψει. ἢ ὑγρότης γὰρ ἢ ἢ ξηρότης, ἐμποδίζουσι πρὸς τελείωσιν, ἢ οὕτω ἐρέφεται πικρία ὁ καρπός. τούτου σημεῖον, ὅτι τὸ πικρὸν εἰς πῦρ ἐμβλητὸν γλυκαίνεται. δένδρα δὲ ὅσα γίνονται ἐν ὕδατι ὀξέει, ποιοῦσι καρπὸν γλυκῶν. διότι τὸ ὀξύδες ἔλκει μὲν θερμότητος τῶ ἡλίου, ὅθεν ἐστὶ τῆς ἰδίας ποιότητος, ἢ τῶτο ὑγρότης ἐστὶ, καὶ ξηρότης κατεπεσθε ἀπομύουσι ὑγρότητες τίνες ὀλίγα ἐνδον γλυκαίαι. θερμαίνεται τε ἢ ἢ κοιλία τῶ δένδρου. ὅταν παροσμήνη ἐς αὐτὴν ὁ ἡλῖος, καὶ οὕτως γίνεται ὁ χυμὸς τῶ καρποῦ εὐφρος ὀλίγον. καὶ ὅς πλέον πεπεμαμένος γήηται, ἀφαιλεται καὶ μικρὸν τὸ ὀξύδες, ἐστὶ ἀκαταμαλωτῆ καὶ φανῆ ἢ γλυκύτης. ἐστὶ τούτου ὁ καρπός γλυκός,

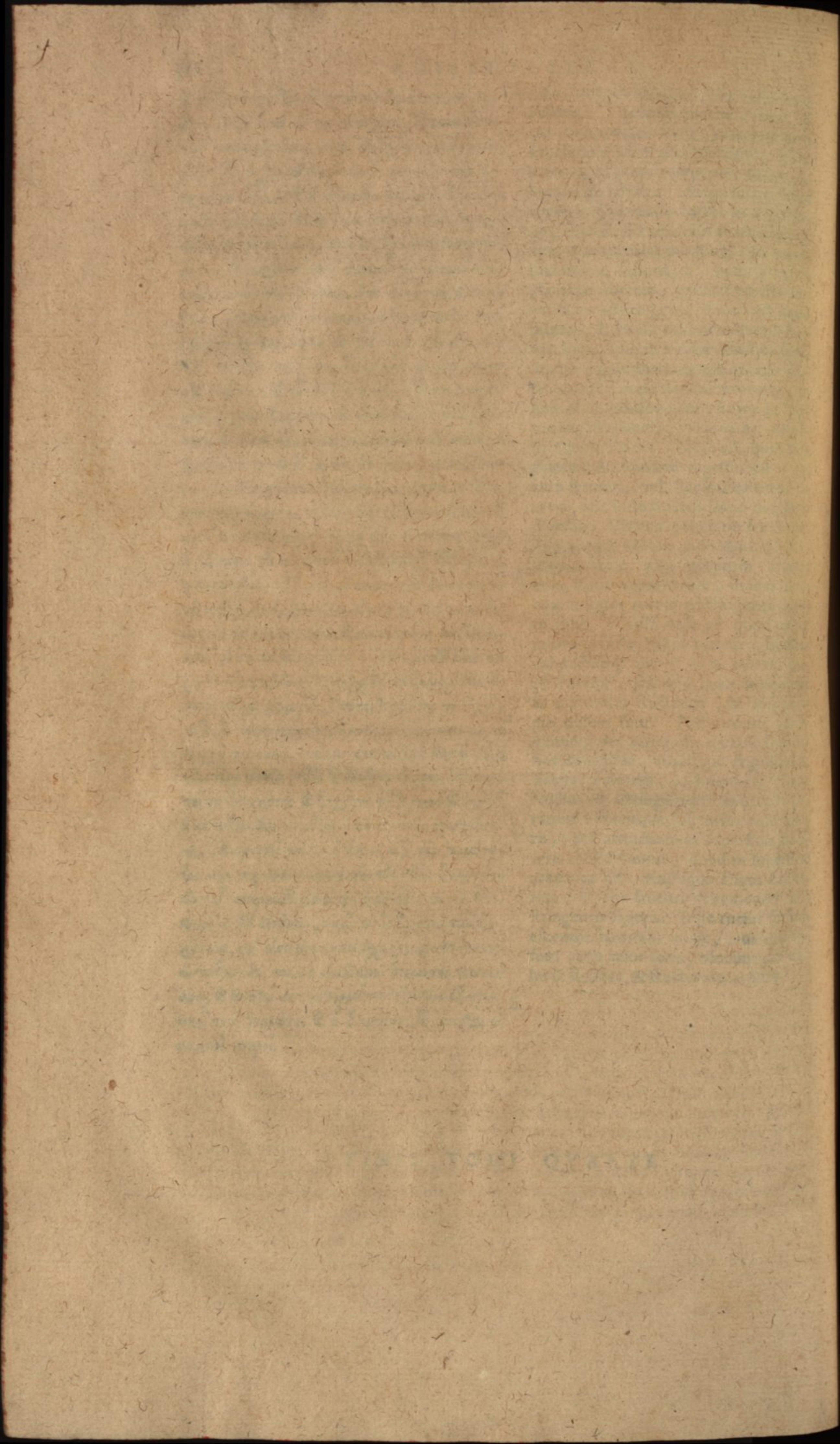
E τὰ δὲ φύλλα αὐτῶν καὶ οἱ ἀκρέμονες ξηροί. ὅταν δὲ τελειωθῆ ἢ πεπειρότης, ὅτι πλέον γίνεται ὁ καρπός πικρός. τῶτο δὲ ἐστὶ ἀφ' ἧν πρὸς ἀεὶσθὴν θερμότητα, μεταβασθείας ὑγρότητος. κατὰμαλίσκεται γὰρ ἢ ὑγρότης, ποιεῖ τε ὁ καρπός πρὸς θερμότητα αἰαβαίνειν, ἢ ἐστὶ τότε ὁ καρπός πικρός. γίνονται δὲ καὶ οἱ πυρηνες πυραμειδεῖς, ἀφ' ἧν πρὸς ἐφέλκυσιν τῶ θερμῶ, ἢ πρὸς ἀεὶσθὴν ὑγρότητα ἢ ὑγρότητα

τὰ πρὸς ἐντὸς χειμῶνι, αἰ εἰσὶν ἐκ ἡμῶν τῶ ὀξέει ὕδατος. μῆνι γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐν μέσῳ.

ἔκκατα πυκνοῦται, ἔργαίνοισι τὰ ἄκρα. τὰ δέν-
 δρα δὲ τὰ ὄντα ἐν γῆ δὴ κερῶν, ὅτι σπυροῦσι
 πλεονεχίῃ, ὡς τῶν χειμερινῶν ἡμε-
 ρῶν. ὅτι ἡ θερμότης ὅταν ἢ πλησίον τῆς δὴ-
 κροσίας, ἢ δὲ ἢ ὑγρότης φανερά, ἔσ' αἴρ
 καθαρός, ἔσ' οὐδεῖται ὁ καρπὸς πολλῆς θερμώ-
 τητος τε καὶ πέψως, σπυροῦσι ἔτε ἢ τῶνδε πεπει-
 ρότης, ἔσ' ὡς εἰσι ὡς ἡμερῶν χειμερινῶν. ἐν
 πᾶσι γὰρ τοῖς δένδροις, ὅτε ὡς τῶν φυτευ-
 θῶσιν, ὅτι κερῶν τὸ πικρὸν, ἢ τὸ σφυρόν. ἐπεὶ
 [γδ] ἡ ὑγρότης, ὅταν ἐν τοῖς ἄκροις γῆται αὐ-
 τῶν, πέψωσι τὸς ἔποισι τοῖς ὄντας ἐν τῶν μέσῳ
 τῶν δένδρων, ὅς ὡν ἔστι ἢ ἡ ὑλὴ τῶν καρπῶν.
 ὡς ἔρχεται ξηρότης, ἔσ' ἐπαχθυοῦται τῆ ὑγρό-
 τητι, ἔσ' οὔτε ἢ ἢ ὡς τῆ πέψωσι δριμύεια, ἢ
 πικρῶν, ἢ σφυρόν. αἰτία δὲ ἔστιν, ὅτι μὲν θερ-
 μότητος ἔσ' ὑγρότητος ἔσ' πέψωσι. ὅταν δὲ ὅτι-
 κρατήσῃ ὑγρότης ἔσ' ξηρότης τῶν θερμῶν, ἔστιν ὅς
 αὐτῶν καρπὸς ἐν τῆ ἀρχῇ ὅς δὴ πεπλος. ὅτι
 ἢ γῆται τῶν καρπῶν ἐν τῆ ἀρχῇ ἔσ' χεῖς
 γλυκύτητος. τῶν μυροβαλάνων δὲ δένδρων, ἐν
 τῆ ἀρχῇ, ὅταν φανῶσιν, οἱ καρποὶ εἰσι γλυκεῖς.
 κοινῶς δὲ εἰσι σφυροῖ, ἔσ' ἐν τῆ κρῶσῃ αὐτῶν πι-
 κροῖ. αἰτία δὲ ἔστιν, ὅτι τὸ δένδρον αὐτῶν ἔστιν ἀ-
 ραιὸν τοῖς κρῶσῃ. ἐν ὡς δὲ πέψωσι, ὅταν ὡ-
 σιν οἱ πόροι πλατῆς, ἐπεταῖ θερμότης τῆ ὑγρό-
 τητι, ἔσ' πεπειρωῦται οἱ καρποὶ, καὶ εἰσιν ἐν τῆ
 ἀρχῇ γλυκεῖς. πάλιν ἀκολουθῶν ἔλκει ἀφ'
 πλεονεχίῃ τῶν δένδρων πόροι, ὅτι κερῶν
 τε ψυχρότης ἔσ' ξηρότης τῶν θερμῶν ἔσ' ὑγρό-
 τῃ, καὶ τελεῖται ἀλλοιοῦται οἱ καρποὶ εἰσι σφυρόν-
 τα. ὅτι κερῶν πάλιν ὁ ἥλιος μὲν τῆς θερμότη-
 τος, ὅτι τῆς ἐφελκυσίως τῆς ἀετῆς ξηρότητος
 ἐν τῶν ἀετῆς ἐκείνῳ, ὅτι ἔστιν ἐν τῆ ὅτι-
 φανείῃ τῶν δένδρων, νικᾷ τε ψυχρότης πλεονε-
 χίῃ, καὶ εἰσιν οἱ καρποὶ ἰσχυρῶς σφυρόν-
 τα. ὅτι τελεῖται δὲ πάλιν ἀετῆς θερμότης φρεσικῆ
 δῶν, ἔσ' βοηθεῖ αὐτῆ ἡ θερμότης τῶν ἡλίου ἐξωθεν,
 νικᾷ τε ἡ θερμότης ἔσ' ἡ ξηρότης, ἔσ' γίνονται οἱ
 καρποὶ πικροῖ.

A inspissaturque medium, & gracilia fiunt
 extrema. Arbores autem, quæ in
 terris temperatis stant, maturationem
 accelerant ante dies vernaes. Nam
 dum calor prope temperiem fuerit, &
 humor manifestus, aërque clarus, nec
 eget fructus multo calore in digestio-
 ne, accelerabit tum eius maturatio, &
 ante dies vernaes provenit. In omni-
 bus itaque arboribus, cum primùm
 plantatæ fuerint, excellit amaritudo,
 vel sapor adstringens. Causa est quòd
 humor, dum per extrema illarum fue-
 rit, loca, quæ in medio arborum sunt,
 digerit, è quibus materia quoque fru-
 ctuum est: unde siccitas procedit, &
 humorem consequitur, fitque ita pri-
 ma digestio acida, vel amara, vel ad-
 stringente sapore. Causa est, quia cum
 calore, & humore digestio est, &
 cum humor, vel siccitas calorem vi-
 cerit, erit inde fructus initio non bene
 digestus. Idcirco generatio fructuum,
 in principio absque dulcedine est. My-
 robalanorum verò arborum fructus
 cum initio apparuerint, dulces sunt:
 communiter autem adstringente sapo-
 re sunt. Causa verò est quod arbor
 ipsorum raras habet ramos. In hora
 concoctionis autem cum meatus am-
 pli fuerint, sequitur calor humorem:
 & maturatio fructuum, & in princi-
 pio dulces sunt. Postmodum conse-
 quenter per raritatem meatus suos ar-
 bor contrahit, vincitque frigiditas &
 siccitas calorem, & humorem, unde
 fructus in astringentem saporē alte-
 rantur: vincitque Sol rursus cum calo-
 re, per attractionem superflua siccita-
 tis in illo semine, quod in superficie
 arborum est, vincitque frigus siccita-
 tem, & erit fructus vehementer ad-
 stringentis saporis. Inde rursus sursum
 ascendit naturalis calor, iuvatque ip-
 sum solis calor foris, vincuntque ca-
 lor & siccitas, & fructus amari fiunt.

A R I S T O T E L I S

LIBRI XIV. DE SECRETIORE
PARTE DIVINAE SAPIENTIAE,
SECUNDVM AEGYPTIOS.

Qui illius Metaphysica verè continent; cum Platonice magna ex parte conuenientia.

Opus ex Arabica lingua in Latinam conuersum,

Per IACOBYM CARPENTARIYM Claromontanum Bellouacum.

PAVLO FOXIO, IN SECRETIORE REGIS SENATV P. C.

Vigilantissimo, & integerrimo, IAC. CARPENTARIVS S.

VI graui aere alieno premuntur, neque se eo, etsi vrgeat status dies, possunt exoluere, hi vel solam rei domesticæ angustiam, vel publicam calamitatem nonnunquam causati, ab humanis creditoribus, qui nullo fœnore debitores suos iugulant, leui munusculo, in plures menses, imò etiam in aliquot annos, se ipsos facilè redimunt, modò hoc nullo dolo malo facere videantur. Ego verò, Ornatissime & Humanissime FOXI, liberali sponione de nostro Commentario in Alcinoym, qui comparationem Platoniorum cum Peripateticis complexurus est, iam pridem tibi sum debitor, nec adhuc soluendo, quanquam comperendinationibus meis exhausisse videar fundum humanitatis tuæ atque patientiæ. Quare tentare volui quod mihi erat reliquum, num possent adhuc, rudi munere, menses aliquot impetrari: præsertim cum liquido iurare possim nihil hîc subesse fraudis, sed omnia proficisci à singulari studio cumulatè satisfaciendi expectationi tuæ, in eo opere quod quo auidius expetis, eo mihi maiorem cunctandi occasionem affers. Quia quo plura colligo, eo minùs mihi satisfacio: atque nonnunquam vereor ne in hoc ab aliquot annis parturientes montes, tandem ridiculum murem dicantur peperisse. Ecce verò dum de eo cogito, & in philosophicis nostris aduersariis singula euoluo, quærens in eis quod tibi, nostrarum etiam nugarum auidissimo, placere possit, occurrit opus hoc de secretiore parte diuinæ sapientiæ secundùm Aegyptios, ante annos octo à nobis inchoatum, sed bellorum ciuiliū calamitatibus sæpius intermissum. Quod quia pleraque explicat in Platoniorum doctrina maximè abdita, non modò aptum visum est ad impetrandam in Alcinoo nouam mensium aliquot comperendinationem; sed ad pleraque illorum decreta illustranda. In quibus frequentius eiusdem testimoniis in Alcinoo posthac vterer, si de authore ipso mihi constaret: aut aliis persuadere possem hoc Aristotelis esse, in quo plerisque locis maior supra naturam diuinitas apparet, quàm quæ à genio intra naturæ fines concluso, potuerit emanare. Sed tamen quisquis operis author sit, in eo per multa spero fore tibi non ingrata, si de succisiuis horis, quæ ratæ in grauissimas occupationes tuas hoc tempore incurrunt, nonnullas iis legendis placeat tribuere. Quod vt facere velis, te per tuam humanitatem rogamus atque obsecramus. Sic enim Alcinoi desiderium facilè lenies: atque interea tempus dabis ad eum recognoscendum in quem nunc incūbimus, votis omnibus id expetentes vt breui in eiusdem editione tibi vni satisficiamus. Nam mihi, vt quondam Plato Antimacho, pro iudicii tui grauitate & rerum philosophicarum recondita doctrina, eris instar omnium. Bene valè. Datum ex vrbe, Calend. Septemb. 1571.

IDEM CARPENTARIUS PHILOSOPHIAE
studioſo Lectori S.

VINA mihi primū persuadere possem, Candide Lector, deinde iustis rationibus tibi quoque probare, opus hoc Aristotelis esse. Per multa in promptu haberemus in quibus pro eo qui uno omnium eruditorum consensu, natura genius appellatus est, quique intra hanc constituisse putatur, & eiusdem lumine omnibus praluxisse, de diuinitate quoque, ad quam natura lumen vix, ac fortasse ne vix quidem potuit peruenire, cum magistro Platone contenderemus: facileque, nisi me mea opinio fallit, obtineremus, quae in Magistri doctrina de Deo caelestibusque intelligentiis, de primo intellectu agente, de Mundi animo, de ideis, de animorum nostrorum immortalitate, ac de Vniuersi procreatione & administratione per varios Dialogos & Epistolas sparsa sunt, atque tantummodo adumbrata, admiranda tamen magis quia cum nostra religione aliqua ex parte consentiunt, quam quod magnis rationum viribus confirmantur: ea in hoc opere sic esse expressa ut non modo illa Platonica longo intervallo superent, sed pleraque aequare videantur, quae in religione nostra natura luuen omnino excedunt, suntque omnium vel maximè abdita. Adeo ut cum ante annos duodecim casu quodam in libros hos incidissem, mihi ante illud tempus prorsus incognitos, singulorumque capita avidissimè percurrissem, me mei tum valde caeperit pœnitere: quod tandem horum fructu carnissem, in quibus pleraque sunt ad intelligendam comparationem Platonis cum Aristotele necessaria: & ad ea explicanda quae in Philosophia sunt omnium praestantissima & adhuc per paucis cognita. Quamquam quisquis horum librorum author extiterit, is certè se Platonem viua voce docentem audiuisse, & pleraque ab eodem accepisse quae scripta non sunt, aperte testatur capite 5. lib. 1. Imo is ipse Aristoteles videri vult. Quoniam nominatim citat sua Metaphysica capite 1. libro 12. itemque suos libros de Anima capite 10. libro 12. librosque de Caelo capite 13. libri eiusdem. Cui verò bono, alteri cuius authori esse potuit, vel sua tempora, vel alienum nomen e mentiri? Vel cuius humanitatis, suum factum, multarum certè vigiliarum, à se ablegare alterique attribueret, ex quo is quisquis author fuit, sibi potuit maximam laudem comparare? D. Thomas libro de unitate intellectus contra Auerroem, testis est, Aristotelem scripsisse libros quatuordecim de substantiis separatis, quos vidisse se ait, sed nondum in linguam Latinam conuersos: eosque continuisse explicationem quaestionum multarum de Deo, & de animo, quae in Physicis & Metaphysicis non satis accuratè videbantur esse tractata. Et Cicero libro primo de natura Deorum, ea citat ex Aristot. lib. 3. de Philosophia, quae cum in huius Physicis aut Metaphysicis nusquam extent, magna ex parte ex hoc opere videntur posse colligi. De recentioribus autem, Petrus Nicolaus Faentinus in eo libro quem scripsit de animi immortalitate, secundum Platonem & Aristotelem, pro Aristotelicis utitur frequentissimis testimoniis ex hoc opere collectis. Idemque facit Stephanus Conuentius Bononiensis, libris sex de ascensu mentis ad Deum. At Thessalus Methodicus, fundi Philosophici calamitas, hoc Arabis cuiusdam, non Aristotelis esse scribit, bella sua praefatione in scholas Metaphysicas. De quo in varia calamitate quam Aristotelis opera passa sunt, non tam admiror dissidentes multorum sententias, quam hoc tandem latere potuisse, quod erat lectione dignissimum. Nam praeterquam quod ex Strabone commemorari potest huius scripta cum à sectatoribus sub terra essent occulta, ne venirent in manus Attallicorum regum in Graecia primum ipsa putredine magna ex parte fuisse erosa, deinde cum Romam à Sylla translata sunt, iterum immutata, imò fortasse pleraque omnino aliena pro Aristotelicis esse supposita à nonnullis questus studiosis, qui ea Ptolemao Philadelpho, in Aegypto suam bibliothecam instruenti, ad hancque Aristotelica omnia studiose conquirenti, magno pretio vendebant: illud etiam accedit quod in Arabia & Mauritania Aristoteles non nisi Arabicè per multa secula loquutus est, de Graeco in eam linguam translatus: deinde cum Graeca exemplaria periissent, de lingua Arabica partim Graecis utcumque restitutus, partim noua Latinitate donatus. Sic enim accidisse duobus libris de plantis qui sub Aristotelis nomine nuper apparuerunt, Iulius Scaliger non sine aliqua probabilitate commemorat. Et in libro de causis siue de proprietatibus elementorum, atque in aliis plerisque qui inter opera Auerrois, Aristoteli quoque ascripti sunt, idem notari potest. Ac fortasse id ipsum etiam passi sunt hi quatuordecim, olim inscripti de Theologia siue de Mystica Philosophia secundum Aegyptios, si modò ea pro veris recipimus quae de ijs referuntur ab illis quorum diligentia iisdem ad nos peruenierunt. Nā Francisc. Roseus Rauēnas, in Epist. quae scripsit ad Leonē X. P. Max. testatur, se cum Damasci ageret, celebremque in ea urbe bibliothecam esset ingressus, in libros hos incidisse, Arabicè quidem conscriptos, sed Aristoteli ascriptos: qui de Graecis in eam linguam conuersi dicebantur ab Abedama Sarraceno quodam. Quos postea eiusdem Rosei rogatu Moses Rouas linguae Arabicae peritissimus quasi raptim in sermonem Italicum conuerterat: quia potestas non erat diutius & in